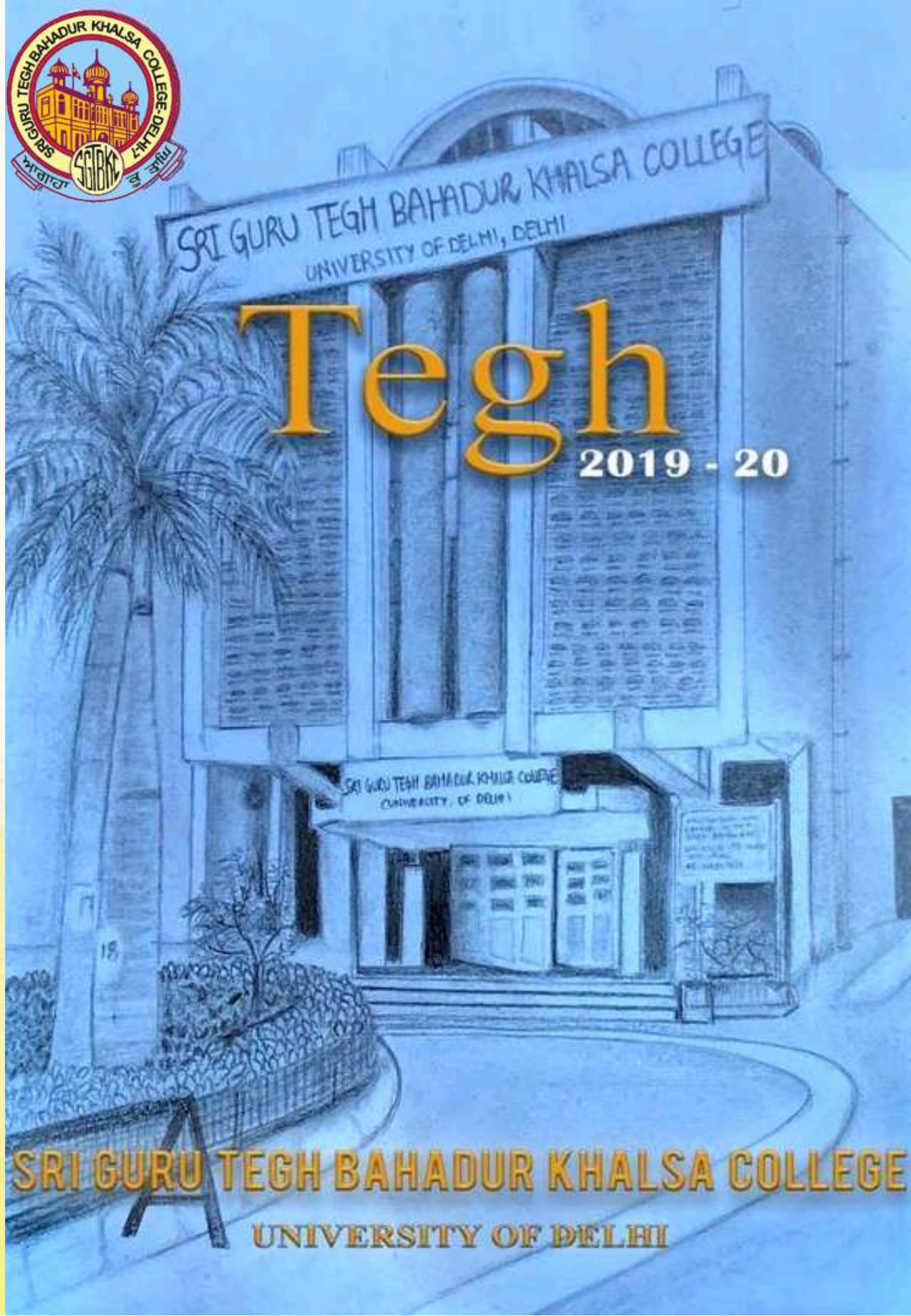

SRI GURU TEGH BAHADUR KHALSA COLLEGE
UNIVERSITY OF DELHI, DELHI

Tegh

2019 - 20

SRI GURU TEGH BAHADUR KHALSA COLLEGE
UNIVERSITY OF DELHI

Sri Guru Tegh Bahadur (1621-1675)

ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ ਰਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨਿ ॥

He, who fears no one, nor makes others afraid says :
Nanak, O mind, he alone is wise, who knows his God.

S. MANJINDER SINGH SIRSA
President
Delhi Sikh Gurdwara Management Committee

Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College, University of Delhi, was established in 1951 and has been maintained by the Delhi Sikh Gurudwara Management Committee (DSGMC) to provide higher education to the displaced persons in the aftermath of the partition of the country in 1947. The College is named after Ninth Guru - Sri Guru Tegh Bahadur, who sacrificed his life to uphold secular values, and is an institution that propagates the great Guru's everlasting ideals of service and self-sacrifice amongst the students.

Over the years, the College has carved a niche for itself and is known to be one of the leading colleges of the University. We have also achieved outstanding results in the field of sports and extra-curricular activities. The Sant Harchand Singh Longowal Sports Complex is well equipped to provide our sportspersons with the perfect platform to utilize the infrastructure and nurture fresh talents in various sports activities like cricket, hockey, chess, football and athletics. The College has four Arjuna award recipients, gymnast Shyam Lal (1961), weightlifter Dalbir Singh (1975), cricketer Mohinder Amarnath (1981) and athlete Vijay Mala Bhanot (2001).

The College has a distinguished teaching staff who have either completed their PhD or M.Phil programs and have also contributed majorly to research and knowledge creation with a gross publication of 1353 consisting of journals, monographs and books. 15 academic and 15 Co-curricular and extra-curricular societies in the College contribute significantly to the holistic development and growth of the students. The College has also been consistent in organizing various national and international seminars, conferences, and professional development programmes for the students as a crucial part of the academic programs offered by the institution.

To promote and preserve the Punjabi language, we give preference in admissions to students who wish to study this language. The Placement Cell of Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College periodically liaises and interacts with the corporate world to explore the possibility of training and job placement of students. Apart from bringing a varied list of recruiters to the campus, the Placement Cell organises talks, study abroad seminars, internship opportunities and workshops for the collective student body.

The College also offers generous scholarships to students from economically weaker sections of society and to physically and visually challenged students so that they can pursue their higher studies. Thus, the College has aided and provided an equal opportunity to students from all factions of society to achieve success in their fields. Over the years, the College has propagated the Guru's teachings of service before self with dedication and amiability.

S. HARMEET SINGH KALKA
General Secretary
Delhi Sikh Gurdwara Management Committee

Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College is a prestigious institution of Delhi University, committed to excellence in higher education. Through the past 71 years, SGTB Khalsa College nurtured students to suit the changing education system. Along the way, SGTB Khalsa College has built up an enviable reputation as a hub for the transfer of knowledge, a pioneer in sports and academics and an exemplary provider of valuable services in the community. It has evolved into one of the most sought-after colleges for aspirants. Over the years, SGTB Khalsa College has maintained a strong academic ethos combined with an excellent pastoral system that forms the key to the success of our students. The teaching and non-teaching personnel here are committed to providing excellent services both in and beyond the classroom.

The administrative staff, along with the principal and other dignitaries have committed to achieving this and will pursue the highest possible aspirations for the students. We aim to grow creative, ambitious and caring young adults who will make unique contributions to the future. With our concerted efforts, I am confident that SGTB Khalsa College will continue to rise to challenges ahead and nurture talents for the globalised and knowledge-based education of the 21st century.

The teachings of the great Gurus accompanied by the able guidance of highly professional teachers created a propitious environment for the academic, moral and aesthetic development of the students. It is satisfying to note that in the years gone by, many of our students have emerged as outstanding achievers in the field of sports, judiciary, bureaucracy, armed forces, corporate sector, business and politics. The College has always aimed to promote the skill-based development of students who can effortlessly integrate into the demands of a changing society.

We have always encouraged students to actively take part in Sports and co-curricular activities. It is a matter of pride for us that we have many active societies in the College, ranging from Photography, Debates and Discussions, Painting, Poetry and Model United Nations (MUN) that have helped students harness their creative and aesthetic potential. It is our constant endeavour to improve the overall infrastructure of the College so that the students and teachers can derive maximum benefits from the same. While expressing gratitude to the teaching and non-teaching staff of the College, I appeal to them and the students to make use of the facilities created in the College due to the benevolence of the Delhi Sikh Gurdwara Management Committee.

S. TARLOCHAN SINGH

Chairman

**Delhi Sikh Gurdwara Management Committee
Former chairman, National Minority Commission
& Member of Rajya Sabha**

Established in 1951 by the Delhi Sikh Gurdwara Management Committee, Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College University of Delhi is a premier educational institution of higher learning in Delhi.

We as an institution aim to ensure all-around development and quality education for all our students. At present, the College offers 21 different academic courses. At the undergraduate level college, we have about 2700 Students from all over the country and abroad. It has a distinguished teaching staff of over 162 members. Most of our teachers have completed their Doctorates. It is our priority to focus on the strengths of every individual and provide them with the facilities to nourish the same. We believe in equality and aim to spread welfare across the campus. Even now, with each passing year, the spirit of Khalsa and its students never fails to overwhelm me with feelings of pride and gratitude. Our college has only seen upward success in academics, sports, and extra-curricular activities. Our alumni too, represent us on a huge pedestal in the global scenario. From military commanders to excellent educational professionals and from actors and singers at the national level to sportspersons lathered with laurels – Khalsa has produced them all.

Through the passing years, our academic results have been competitive and have improved both in academics and sports. Our students have been securing first and second positions in the University examinations. In my eyes, our meticulous faculty is to be given complete credit for the successes of our students. While expressing gratitude to the teaching and non-teaching staff of the College. I appeal to the students to make use of the facilities created in the College with the benevolence of the Delhi Sikh Gurdwara Management Committee. I also would urge my students, faculty, and administrative staff to aim for the best. With the dawn of every New Year, the College is striding ahead confidently, keeping pace with the times, and expanding its horizons. Today, the institution pledges itself to the cause of empowering students through qualitative value-based education.

PROF. JASWINDER SINGH
Principal
Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College

Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College, as a vibrant and glorious part of the University of Delhi, has always been a torchbearer taking forward the awe-inspiring messages of our revered Gurus and leaders.

SGTB Khalsa strives to showcase the richness of Sikh history. Named after a Guru who embodied a pinnacle of sacrifice, it represents that self-sacrifice, selflessness and security. And we aim to send out our students as benevolent, courteous, compassionate and humble citizens who uphold the glory of our nation and religion and continue to ameliorate the lives of others.

The College provides the best facilities that students need to graduate as well-rounded and skilled members of their fields. With twenty-two undergraduate and twelve master's programmes in the disciplines of social sciences, humanities and sciences, we have worked our way into most major fields operating in the country. In support of holistic education, the College is equipped with State-of-the-art labs, technology-aided teaching via projectors in each classroom, a large playing field to encourage participation in both academics and sports and the best of what can be offered on a college campus. With a dedicated teaching and non-teaching staff, we have, proudly, become an outstanding institute for higher education in India.

As the world develops at this rapid pace, we have kept up with the times and grown with them. SGTB Khalsa provides students with a chance to better adapt to the world and improve their horizons with a selection of professional courses including Business Economics, Computer Science, Electronics and Forensic Science and a broad range of foreign language courses covering Spanish, French, German, Russian, Korean, Chinese and Japanese. Additionally, the Centre for e-Learning and Guru Angad Dev Teaching Learning Centre established in the College are charged with generating digital multimedia content to facilitate education and teaching.

I would like to take this moment to encourage our students to become model members of society who uphold the roots of our nation and endeavour to further national and self-progress. Every member of this college, student or faculty, is entrusted with protecting the underprivileged and downtrodden as though by a gift imparted by Guru Tegh Bahadur Ji himself. It is his idol that we must envision in ourselves if we are to take forward his hopes of the ideal nature humanity must portray.

Here, I must mention that throughout our history we have been offered undeterred support by the Delhi Sikh Gurdwara Management Committee for which I express deep gratitude. Their guidance and financial patronage continue to be appreciated by Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College. I wish all students, teachers and staff the best for the coming year.

Dr JASNEET KAUR WADHWA
Editor in Chief
Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College

I am delighted to present the readers with the 2019-20 edition of our college magazine - TEGH. The College has been named after the ninth guru, Sri Guru Tegh Bahadur Ji, whose martyrdom for the cause of secularism and principles of compassion provide a guiding spirit for the institution. The College has come a long way from its humble beginnings in 1951, to how successful it is today. The regular features of the magazine that have been fondly read and relished by the faculty and students over the years remain intact.

The most exciting part of editing the College magazine for me was exchanging different coloured ideas with my colleagues and getting the opportunity to peep into young, intellectual minds. My journey as the Editor has been nothing but fulfilling as I was given the chance to go through these wonderful as well as thought-provoking articles and poems. I would like to express my gratitude towards our principal, Professor Jaswinder Singh, for his valuable inputs and suggestions that played a vital role in putting together this edition of the magazine. I would also like to thank the backbone of this magazine, our dedicated editorial team, who worked silently but tirelessly to make this edition a success. The College has several new achievements in spheres of academics, sports and extracurricular activities. A comprehensive and attractive account of all such achievements and activities is the speciality of this edition of the Tegh.

We have also paid our respects to the retired faculty members who have worked so hard over the years and will be remembered by us forever. We are hopeful that all that the Tegh editorial board has done this academic year, which includes choosing the articles for this issue, demonstrate our desire to engage more broadly and deeply with you.

We thank you all for your readership and support. Please don't hesitate to let us know if you have enjoyed reading a feature or if we have missed a step. We welcome your feedback and suggestions to make the subsequent editions of Tegh more captivating. I now sign off with the sincere hope that you enjoy reading TEGH 2019-20.

Meet the Editorial Board

PATRON: Prof. Jaswinder Singh

CHIEF EDITOR: Dr Jasneet Kaur Wadhwa

Associate Editor: Dr Ravinder Kaur Bedi

Student Editors:

Arveen Sodhi - BA (H) Economics

Harsimrat Bhatia - BA (H) Economics

Raj Abhisar Agarwal - BA (H) Economics

Simran Kaur - BA (H) Economics

Gurprasad Singh-B com (H)

Sahib Singh-Punjabi (H)

Agamjeet Singh-History (H)

Punjabi Section

Teacher Editors:

Dr Gurinder Singh

Dr Gurdip Kaur

Dr Gurdeep kaur Sura

S. Karanjeet Singh komal

English Section

Teacher Editors:

Mr Saikat Ghosh

Mr Ashwin Rajeev

Hindi Section

Teacher Editors:

Dr Smita Mishra

Dr Amrendra Pandey

Student Editors:

Avneet Kaur

Sonali Sharma

Student Editors:

Vaishnavi Madanasundaran

Vasudha Sabharwal

Student Editors:

Hemant Kumar Doshi

Preeti Chaudhary

Special Mention:

Dr Inderdeep Kaur

Dr Srividya Subramanium

Ms. Rigzin Kang

S. Jarnail Singh

Contents

Messages	3-7
Editorial Board	8
Sikh Guru Series	10
Kartarpur Corridor	11-12
Down the memory lane	13
Retirements	14-16
Faculty Achievements	17
Hall of Fame	
1. Academics	
2. Sports	
Sports Dart	
Guru Angad Dev Teaching Learning center	
National Center of Chemistry	
Teaching Learning centre	
Events @ Khalsa	
- Glimpses in tradition	
- Orientation & Founder's Day	
Khalsa In Press	
Students All the Way	
- Student Union	
Academic Society Reports	
Arts and Culture Society Reports	

SRI GURU TEGH BAHADUR SAHIB

In history, the ninth Sikh Guru, Guru Tegh Bahadur Ji's image has come out to be a divine man who brought enlightenment and change to people's lives. When the human race loses its self-esteem, pride and cultural integrity, in a historical reference, they find themselves saved by a selfless, altruistic and truly divine man through his life's work, prayers and creations. Guru Tegh Bahadur Ji fulfils both aspects in the way he, for man's welfare, recited prayers and hymns while, at the same time, he martyred himself with determination and fearlessness for man's self-respect in a unique example of sacrifice. He chose to martyr himself to protect humanity's rights and, in doing so, with the enlightenment he influenced, he established a transcendent pathway to glory and pride for all the human race. Only an extraordinary divine being like Guru Tegh Bahadur Ji could not only choose martyrdom but also hold the strength to, compassionately, change, at a spiritual level, the powers that work to blemish the name of mankind.

The Guru is recognized, in one perspective, as representing peace and humility while in the other, as a brave and glorious warrior. He inherited his peaceful, calm nature from his grandfather, a messenger of harmony, Guru Arjan Dev Ji, and his gift of valour from his gallant father, Guru Hargobind Sahib Ji. With his worship, strength and determination he influenced the revival of respect for humanity. In Sikh history, Guru Arjan Dev Ji's and Guru Tegh Bahadur Ji's self-sacrifice are far too great to be expressed in mere words with their limited meanings. Guru Arjan Dev Ji's sacrifice wasn't limited to Prithi Chand's vengeance and opposition to the Islamic state's power and neither was Guru Tegh Bahadur Ji's martyrdom only associated with protecting religion or opposing the repressive policies of those with power. The real reason for their martyrdoms was an ultimate goal associated with the legacy of Sikh divinity. This sacrifice is the Sikh religion's example to the world. This decision of martyrdom was for a purpose that draws from a higher meaning coming from humanitarian philosophy. Guru Tegh Bahadur Ji's creativity plays a great role in inspiring fearlessness because only a visionary with courage can face the unconventionality of time. The Sikh Guru's hymn recitation also distinguishes the paramount perspective from the ordinary. When the short-sightedness of power politics and religion-fanaticism are at the forefront, revolutionary and divine actions like martyrdom become distinct examples of uniqueness.

Even though the notions of sacrifice and non-materialism are prominent in Guru Tegh Bahadur Ji's personality, his entire image comes out to be defined by his verses and prayers. On one hand, he composed hymns with his creative potential and capabilities and on the other, in a contemporary historical context, he appears as a quiet, restrained but heroic warrior. The basis of his intrepidity is a goal that inspires sacrifice in people for the good of the masses. In honour of that same goal, he boldly participated in the battle of Kartarpur in a campaign of self-defence and self-respect initiated by his father, Guru Hargobind Sahib Ji. He showed such great strength and skill with his sword that his father, impressed and pleased, changed his name from Teghmal to Tegh Bahadur. That same heroic spirit transformed into fearlessness against oppression and crime. He agreed to give up his life without distress or greed to oppose Aurangzeb's reign of terror and forced religious conversion. The profound meaning of Guru Tegh Bahadur Ji's words encourages man to live in peace by accepting the challenges he faces, opposing what is wrong and living as one with the world. While Guru Tegh Bahadur Ji's hymns continue to light paths by imparting old knowledge and traditions, their uniqueness cannot be ignored. In his presentation of philosophy and worship, his vision and perspective stand out because the primary essence of his verses is found to be the world's stability and welfare in a time when instability and destitution were prominent. In his works, the tone of the verses is powerful with loss and adversity. The abstract concepts in his hymns have been linked to the smallest actions of the whole world. The personal uniqueness in his verses gives a gentleman of modesty. He portrays his divine and mysterious experience with a style dominated by contemplative tendencies.

KARTARPUR CORRIDOR

*"It is the human earth that we defile,
Our hells of fire and dust outrage the innocence Of air that is everywhere own,
Remember, no men are foreign, and no countries strange"*

JAMES KIRKUP

The expression "No men are foreign and No countries are strange" was realised for India and Pakistan on the 12th of November, 2019 when the Kartarpur Corridor, a historic pathway that connects Gurdwara Darbar Sahib in Pakistan to Gurudwara Dera Baba Nanak with India was opened. The corridor which is 4.7 kilometres long allows Indian devotees to visit Gurudwara Darbar Sahib in Pakistan without a visa. The corridor was coincidentally ready to be opened on the auspicious 550th birth anniversary of Guru Nanak Dev Ji. Sikhism was successful in doing what it has been doing for the past 550 years – prevail in peace and tolerance over enmity. Not only did this decision made by the two countries lead to an easier passage for devotees but also softened Indo-Pak relations. Kartarpur holds great importance for believers of Sikhism. Our first guru, Baba Guru Nanak founded Kartarpur in 1504 CE on the right bank of the Ravi River. In the unfortunate division of India, the holy land of Baba Nanak got divided between the two countries leaving Gurdwara Darbar Sahib on one side and Gurudwara Dera Baba Nanak on the other. Before arriving in Kartarpur in 1521, Guru Nanak Dev Ji travelled to numerous countries, imparting the message of universal peace, harmony, and love. Duni Chand, the region's then-governor, gifted him 100 acres of property on the bank of the Ravi River. The Guru decided to put an end to his travelling and settled down as a farmer and it was from that point on that the place became a religious site for people who came to visit their Guru in hundreds and thousands of numbers. In Kartarpur, Baba Guru Nanak is said to have authored numerous hymns compiled in the Guru Granth Sahib, the Sikhs' holy book, including the Japuji Sahib. The community lunch, known as guru ka langar, was also established here and has since been an integral part of the Sikh culture. When Guru Nanak left for his heavenly abode, his Hindu and Muslim worshippers erected two Shrines in Kartarpur. Floods later wiped away these Shrines, which had to be reconstructed. In 1572, Maharaja Ranjit Singh placed the foundation stone for the gurudwara in Kartarpur and filled the dome with gold. In 1925, Bhupinder Singh, the Maharaja of Patiala, built the current edifice. India's partition and the subsequent division of Punjab not only led to a geographical division but also a spiritual division of Hindustan, as pilgrims lost access to the holy land of their Guru. Starting in 1948, it was only in 2008 that a decision was made, which further got implemented only in 2019.

Before Guru Nanak Dev's 550th birthday, Pakistan's army chief, Qamar Bajwa, informed Congress that the country will open the Kartarpur Corridor to Sikh pilgrims. Prime Minister Narendra Modi compared the Kartarpur project to the fall of the Berlin Wall in 1989, saying it will catalyse stronger ties between the two countries. On October 24, 2019, India and Pakistan struck an official agreement allowing pilgrims to visit the holy place. Beyond being the place where Guru Nanak Dev Ji took his last breath, Kartarpur holds greater significance as it was on this land that Guru Nanak Dev Ji laid down the three pillars of Sikhism - 'Kirat Karo (honest living and working hard), Vand Chhako (service to humanity) and Naam Japo (devotion to God through reciting, chanting and singing)'. These pillars even today stand tall and strong as the foundation of Sikhi values and practices. The opening of this 4.7 km long corridor has bridged a gap between devotees and Kartarpur that felt like miles in separation all these years. Sikhs have longed to visit this place for time immemorial. Our 'Ardaas' also contains a phrase that expresses the unfulfilled wish of Sikhs which finally was granted to us...

ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਦੇ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਦਾਤਾਰ ਜੀਓ! ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਦਾਨ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ।

“O’ Immortal Being, eternal helper of His Panth, benevolent Lord! bestow on the Khalsa the beneficence of unobstructed visit to and free management of Nankana Sahib and other Shrines and places of the Guru from which the Panth has been separated.”

The principal of Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College, Prof. Jaswinder Singh was granted the auspicious opportunity of visiting the Kartarpur Sahib Gurudwara on the day of the corridor's opening along with the President and other dignitaries and members of the Delhi Sikh Gurudwara Management Committee.

Nanki J Singh
BA(H) History

Down the memory lane..

I graduated from High School in the year 1985 and joined SGTB Khalsa College to study Zoology (Hons). I vividly remember getting in a long line to get the admission form, as in those days we couldn't register 'online'. Waiting in long lines was a must to get anything done in college. By the time I got to the counter, I was told I was ineligible to collect the admission form, as I was in a Patka (a form of head covering for a Sikh) and a Turban was mandatory even for collecting the form. Not to be deterred, the next day I turned up in a turban, and it was the first time I had ever tied one. It was too tight, and uncomfortable and looked nothing like those amazing works of art worn by all the students I could see in college. Nevertheless, I got admission and soon joined the Zoology Department, which was on the ground floor of the Science Department. A sombre-looking place, the Science department had serious-looking students who had to sit in laboratories till 4 PM doing dissections. We were like mini surgeons, in lab coats, performing complex dissections like measuring the effects of various chemicals on the heartbeats of frogs, exposing the arterial and venous systems of rats and many more, with hands always smelling of formaldehyde. Initially, we did come across the odd case of a student fainting or getting nauseous at using a scalpel for dissection, but very soon the same students were multi-tasking, dissecting and snacking from their lunch boxes simultaneously. We always envied the students of other departments as they seemed to be always having more fun, were always dressed very fashionably, looked cooler and always seemed to get many more leisure hours in the College canteen.

Coming back to the Zoology Department, I distinctly remember attending practicals in the department museum surrounded by racks full of rare animal specimens preserved in glass jars, and there was a human skeleton too in one of the cupboards very well displayed. I always felt coming to one of those rooms at night would probably be a very spooky experience. We had an amazing team of teachers. Besides being very dedicated and professional, our professors were also very talented artists. We used to marvel at the complex diagrams they made on the blackboard from sheer memory. All these teachers made an impact on our lives and included Dr Viridi, a very calm, composed and patient man, and Dr Laxmi Narula, who was the Teacher in charge and came across as a very simple, shy person. Then there was Dr Ahuja, who carried the reputation of being strict and formidable, however, we never saw him lose his composure. And then there were Dr J S Narula, Mrs Darshan Uppal, Dr Raminder Kaur, and Dr Khan, all of whom influenced our lives in their special ways. I must make a very special mention about Dr Komal Kamra, she was one of the most spirited and vivacious teachers we had. I met her again sometime in 2004 when I visited the College. This was after her accident, and her inspirational strength and indomitable spirit left a lasting impact on me.

Immediately after college, I joined the Indian Military Academy to follow in my father's footsteps, as an officer of the Indian Army. In 1994, I joined the Army Aviation Corps, as a Pilot. I have served in the Army for the last thirty-two years. With over 5000 hours of combat flying experience, I have flown different types of helicopters in the Indian Army. I am a Qualified Flying Instructor on helicopters as well as fixed-wing aircraft. I have also been a Military Observer in the United Nations Mission in Eritrea and Ethiopia. After commanding two helicopter squadrons I was appointed the Commandant of the Combat Army Aviation Training School, where we train young Army officers on how to fly combat helicopters

On a final note, my message to young students is that no matter what you are studying in college, your subconscious is continuously being programmed and shaped by your professors, teachers, peers and friends. The qualities of sincerity, dedication, dependability, honesty and perseverance, which we picked up during our time in college helped us shape our future lives. So follow your dreams, do whatever you do with devotion and dedication, and make that a habit.

As narrated by Brigadier Sarabjeet Singh Bhalla

Retirements

Dr. Sanjeev Soni

Dr. Sanjeev Soni is an extremely accomplished academician. After graduating with Physics Hons. from St. Stephens College he did his Post Graduation from Delhi University. He started his Ph. D from Homi Bhabha Research Institute at Bombay which he completed from University of Pennsylvania at U.S.A. He became a lecturer of Physics at the age of 31 in 1985 at S.G.T.B Khalsa College, Delhi University.

He leads a very simple life and is a very simple person in thought and action. He bears no ill-will towards anyone and spends his time in teaching the unprivileged. His aim in life is to just live a stress-free life. His motto can truly be said to be "SIMPLE LIVING, HIGH THINKING".

Dr. Ravi S. Bhattacharjee

Ravi S. Bhattacharjee, Ph.D. in Physics, has ten publications to his credit and was the resource person in twenty-two international and eighty-five national workshops.

He was a Part time Consultant in the DST sponsored Project, "Development of Low-Cost Computerized Electrochemical package for Analytical Chemistry" (Oct.1989-July 1990).

He also Developed Computer Simulation Software in Math's, Physics and Chemistry to depict the great leaps in the Middle Ages which helped break the edifice of Aristotle and develop the modern outlook. This was done as a project for Commonwealth Science Council.

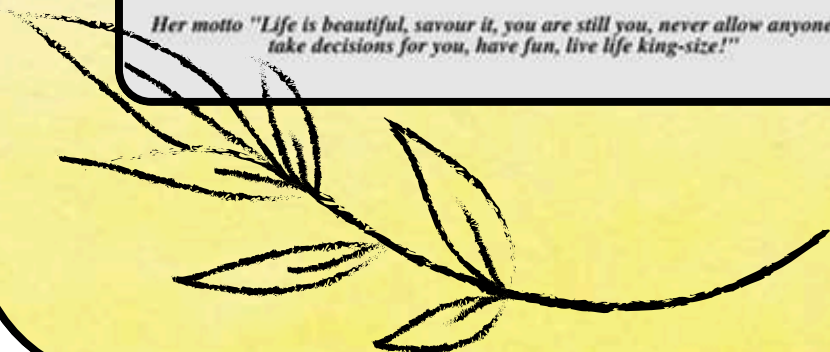
He also was a member of the core team that designed the "Open House" software for Delhi University in 2003, Member of the core team for the Indian National Physics Olympiad and an Item writer for CBSE sponsored AIPMT (Prelim) and AIPMT(Final) (2005 onwards)

Dr. Komal Kamra

One finds that it's common to run out of words while describing Dr Komal Kamra. A researcher par excellence, a revered teacher and mentor, she's been a trailblazer in all aspects of her life and career. A fighter to the core who never lets any adversity defeat her, she's an inspiration to many and a personality worth emulating. With over 66 research publications to her credit, she had her own research lab in the college to independently guide PhD students, conduct several seminal activities and projects for UG students.

She was a founder member of the Equal Opportunity Cell at the University, peer counselling at Indian Spinal Injuries Centre, founder member of The Spinal Foundation, founder member of Ekatvam – a self-help group for persons with epilepsy, working closely with the Ministry of Social Justice and Empowerment on a variety of projects, and also receiving a National Award from the then President Dr Abdul Kalam.

Her motto "Life is beautiful, savour it, you are still you, never allow anyone to take decisions for you, have fun, live life king-size!"

Retirements

Dr. Veena Aggarwal

डॉ. वीणा अग्रवाल ने सन् 1986 में श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज, दिल्ली विश्वविद्यालय में अध्यापन प्रारंभ किया। डॉ. वीणा जी ने लगभग 33 वर्षों से अधिक समय कॉलेज में अपनी सेवा प्रदान की। इस समय में डॉ. वीणाजी कॉलेज व विश्वविद्यालय के विभिन्न कमिटियों व पदों पर रहते हुए उन्होंने अपने दायित्व का सफलतापूर्वक निर्वहन किया। पाठ्यक्रम निर्माण, मुख्य परीक्षक, अकादमिक परिषद आदि भूमिकाओं में उनका योगदान उल्लेखनीय है। सन् 2007 में उन्हें 'डॉ. राधाकृष्णन स्मृति शिक्षक राष्ट्रीय सम्मान' से सम्मानित किया गया। अनुवाद, कथा-साहित्य व गुरु गोविंद का साहित्य आपके अध्ययन व रुचि का विशिष्ट क्षेत्र रहा है। आपने 15 से अधिक पुस्तकों का सृजन संपादन किया है जिसमें 'गोविंद सिंह और खालसा पंथ की स्थापना', 'चित्रलेखा: सृजनात्मक अनुकृति' आदि प्रमुख हैं।

Dr. Vanita

Dr Vanita, a renowned personality in Punjabi Literature has won lots of awards and accolades throughout her career. She has received the Bharati Sahit Akademi award for her book "ਕਾਲ ਪਹਿਰ ਅਤੇ ਘੜੀਆਂ" She bears a multidimensional personality as a poet, literary critic, orator, teacher and an administrator altogether. She possesses a charismatic persona in the aesthetical sphere and her poetry depicts the sheer reality of life not only from a feminist point of view but from a humane approach of the entire mankind. Here is the couplet from her book "Sehaj Chup":

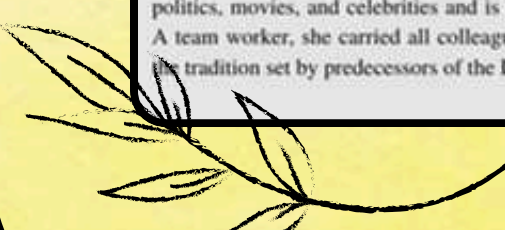
ਸੋਚਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ
ਕਵਿਤਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੀ
ਲੱਭ ਹੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ
ਪੰਥਰਾਂ 'ਚੋਂ, ਮਾਇਆ'ਚੋਂ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਚੋਂ
ਦਿਲਾਂ 'ਚੋਂ, ਅੰਦਰੋਂ/ਬਾਹਰੋਂ
ਵਰਣ /ਸਬਦ ਤੇ ਕਵਿਤਾ
ਤੇ ਰਚਾਉਣ ਲਗਦੀ ਹੈ ਸੰਵਾਦ

Dr Darshan Kaur Cheema

Dr Darshan Kaur Cheema joined the Department of Botany, SGTB Khalsa College on 17th August 1983 and retired from active life at the college, as an associate professor after a service of 35 years on 28th February 2019. A very patient listener, generous, humble, down to earth, and conventional with hard-core values, she is a role model for the younger generation. In her illustrious career, she taught an array of subjects and her mastery of the content and unique understanding always came through. Her love for perfection in teaching surpassed all frontiers. The students always remember her as the proverbial "Chitragupta" since nothing ever escaped her watchful eye. Practical Record book evaluations were always a favourite sport for her.

Dr Darshan Kaur had innumerable contributions to the corporate life of the college. She had been in charge of Students' Welfare, Admissions, Secretary and President of the College Staff Association, and Convenor of the Botany Department twice. She had been actively involved with the college magazine "Tegh" and the recycling project of paper waste generated in the college. She served as the Bursar of the college from 2015-2017 and discharged her duties in a trustworthy manner and alertness focusing on the minutest details. Besides, Dr Cheema had an interest in literature, politics, movies, and celebrities and is all ears to crime news also. A team worker, she carried all colleagues and students together in the tradition set by predecessors of the Department.

Congratulations on your retirement! Wishing you the best of health, happiness, and success on your new journey in life...

FACULTY ACHIEVEMENTS

Dr P.S. Jassal from the chemistry department won a prestigious award at the International Conference on Water Pollution, Recycle and Wastewater XIII 2019, London. The conference certified Dr Jassal had presented an outstanding work and also honoured them with the "Certificate Of Best Presentation Award" for the work PS Jassal, S Gupta, N Chand, R Johar, R Singh; Nanochitosans for Toxic Metals Adsorption from Wastewater and PS Jassal, S Gupta, N Chand, R Johar; A Study of Anthroquinone Dye Removal by Using Chitosan Nanoparticles.

Dr Inderdeep Kaur from the Department of Botany published a well-researched Textbook on Bryophytes and a Textbook on Gymnosperms. Both books are based on the CBCS syllabus for BSc Honors in Botany, and BSc Life Sciences and would also cater to the GE paper on Biodiversity. The recent most APG system of plant classification is followed for the genera described

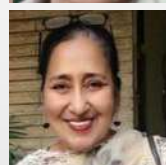
Dr (Mrs.) Vimal Rarh, of our chemistry department, won the "Edupreneur Innovator Award" at Golden Globe Health and Education Awards -2019 at India Islamic Cultural Centre, Delhi on 7 September 2019. they were also Felicitated by the "Indian Cancer Society" in their Annual Event "ARTISTES AGAINST CANCER" held on 28th February 2020, for a contribution towards the development of an e-learning course on "Cancer Fundamentals" for the SWAYAM portal of MHRD, GOI

Dr Vanita from the Punjabi department won several awards in 2019 which include Jury member in Mumbai for the Padma Binani Award on 2nd & 3rd May 2019, Convenor Bharti Sahitya Akademi for Punjabi Bhasha. (2018 to 2019), Convenor Bharti Sahitya Akademi for Punjabi Bhasha (2018 to 2019), and Member of Punjabi Sahit Academy Ludhiana

Dr Amarjeet Kaur from the Punjabi department published a poetry book in Hindi namely Lamho ki Gatha and Edited- Amrita jo Hamesha Rahegi in Punjabi

Dr Smita Mishra from the Hindi department published two books in 2020, under her authorship namely, Ek Antaryatra. Ek Antaryatra is included in the suggested reference material for the Hindi honours syllabus at Shivaji University Kolhapur. Her second book is titled Sahitya Aur Samaj which draws a contrast between two very different yet so similar aspects of our lives – society and literature. They also won a Sports Excellence Achievement Award from KIET Engineering College of Abdul Kalam Technical University on 21st January 2020

Dr Amanpreet Singh Gill of the political science department authored and published an array of books this academic year which includes 4 different books. A Key History of Sikhs and The Eternal Truth: Life and Teachings of Guru Nanak Dev Ji which was Co-authored by Sacchidanand Joshi. Further, he also published Rajnitak Sidhant De Parmukh Sankalp in Gurmukhi and lastly, he authored the booklet for a commemorative coin that pays homage to Guru Nanak Dev Ji and was issued by Govt. of India

Dr Venugopalan T won the two BEST RESEARCH PAPER AWARDS in 2020 for his paper Agency Problems, Board Characteristics and Corporate Governance in Post-Indian Companies Act 2013, (2020 January), International Conference on Industry 4.0 DIAS, New Delhi, International Conference on Industry 4.0, Institute of Management Studies (IMS), Ghaziabad

Ms Mansi Bansal and Ms Parveen Kaur Lamba from the commerce department Co - Authored a book titled 'Advertising ' in 2019

Hall Of Fame: Academics

2019-2020

University Toppers

Harmeet Kaur Negi
Punjabi

Jaspreet Kaur
Punjabi

Manpreet Kaur
Punjabi

Diploma And Certificate Course

Diploma in Languages

Yati Kamboj
(German)

Simran Arora
(Spanish)

P.G. Diploma In Forensic Science

Bhavya Bardwaj

Certificate Course in Languages

Seerat Preet Kaur Hora
(Spanish)

Sukhmani Kaur
(Russian)

Pallavi
(German)

Praneet Kaur Tuteja
(French)

Ankita Ghosh
(Japanese)

Gazal Taneja
(Korean)

Ansh Sharma
(Chinese)

Hall Of Fame: Academics

2019-2020

College Toppers M.A./ M.Sc/ M.Com

Aishwarya Rana
M.Sc Botany

Ananta Ahuja
M.A English

Divpreet Kaur
M.Sc Zoology

Harmeet Kaur Negi
MA. Punjabi

Hemant Kumar Singh
M.A Hindi

Nitya Garg
M.Com

Pooja
M.A Political Science

Puspita Chanda
Msc. Physics

Renuka
M.Sc Maths

Sakshi Sudha
M.Sc Chemistry

Shabnam
M.A History

College Toppers M.A./ M.Sc/ M.Com

Ashutosh Dwivedi
M.A History

Ayushi Garg
M.Sc Maths

Herry Khosa
M.A English

Himanshi
M.Sc Chemistry

Manpreet Kaur
M.A Punjabi

Mayank Gupta
M.Com

Megha Pandey
M.A Hindi

Nishant Garg
M.Sc Physics

Simran Kaur
M.Sc Zoo

College Toppers B.com (H)

Arshpreet Singh Saluja
3rd Year

Himanshu Malhotra
2nd Year

Nidhi
1st Year

College Toppers B.Com (P)

Ankita Assija
3rd Year

Divyansh Ligga
2nd Year

Anterpreet
1st Year

College Topper B.A (P)

Sanjay Kumar Namdev
3rd Year

Ameesha Agarwal
2nd Year

Dhruv Khurana
1st Year

College Toppers B.Sc (Hons .) Part-III

Amandeep Kaur
Zoology

Anubhav Sethi
Electronics

Dharini Dhasmana
Botany

Divyangi Singh
Maths

Manpreet Kaur
Chemistry

Rajesh
Physical
Sciences

Ravneet Kaur
Physics

Shreya
Shakya
Life Sciences

College Toppers B.A. (Hons .) Part-III

Aarti
Hindi

Anupriya Rai
History

Jaspreet Kaur
Punjabi

Guntas Kaur Chugh
English

Palak Goyal
Political Science

Pranav Oswal
Economics

Raghav Gupta
BBE

College Toppers B.Sc (Hons .) Part-II

Anusha Tyagi
Chemistry

Eva Shukla
Zoology

Harsh Bhardwaj
Physics

Jai Sri
Botany

Kunj Guglani
Physical Science

Priyal Gupta
Electronics

Ridhima Tandon
Life Science

Shreya Bucha
Computer Science

Yogita
Maths

College Toppers B.A. (Hons .) Part-II

Adarsh Upadhyay
History

Jaspreet Kaur
Economics

Komal Bansal
BBE

Manish Dhawan
English

Preeti Chaudhary
Hindi

Ravleen Kaur
Political Science

Sonali Sharma
Punjabi

College Toppers B.Sc (Hons .) Part-I

Bhavgun Kaur
Maths

Garima Raghav
Computer Science

Ishita Nayyar
Life Science

Juhi Rohera
Zoology

Kajal
Botany

Kanhaiya Lal
Physical Science

Keshav Chaudhary
Physical Science

Sehajpreet Kaur
Chemistry

Vishant
Electronics

College Toppers B.A. (Hons .) Part-I

Gurdeep Kaur
Punjabi

Harsimrat Bhatia
Economics

Himani Wadhwa
English

Himanshi Sharma
Political Science

Prachi Priya
History

Priyanshu Priyadarshi
Hindi

Vaibhav Ahuja
BBE

INDIVIDUAL SPORTSPERSONS ACHIEVEMENTS

HANDBALL

Lakshay Raj Singh
National
Participation

Sushat Sindhu
National
Participation

Mohd. Adeb
Ansari AIU
Participation

Sehdev
Jr. National
Participation

Sarvesh
AIU 3rd Place

Shatrujeet
AIU 3rd Place

Jai Prakash
AIU 3rd Place

Abhishek
AIU 3rd Place

BADMINTON

Paras
Mathur AIU
Bronze

Nikhil
Nehlawat AIU
Bronze

Ashish Ravi North
Zone University

Sanandan Tyagi
North Zone
University

VOLLEYBALL

SHOTPUT

Parth Lakra
Junior National Gold Khelo
India Gold

ATHLETICS

Vikrant Panchal
Khelo India Gold
Youth Asia Gold

TENNIS

Ritvik Kashyap
Khelo India Participation
AIU Participation

BASKETBALL

Gourav Daria
AIU Participation

Mahaveer
North Zone University
Sr. National
Participation

Ankit
U-19 Delhi

Reevant Rakyan
AIU 3rd Place

CRICKET

HAMMER THROW

Paras Deshwal
National Participation

SOFT BALL

Sumit Kumar
2nd Place
Senior National North Zone

HOCKEY

Gurmukh Singh
North Zone University

SPORTS DART

Hall of Fame: Sports 2019-20

Hockey:

We secured second position at the Inter-college and 3 players Ankit, Gurmukh Singh and Pulkit Sharma got selected for North zone inter university. We won 8th Padamshree Shyamal Tournament organized by Shyamal College. We won final against Shyamal Collge by 5-1.

Badminton:

We won Delhi University Inter College Championship this year. Inter College Results Awaited
Paras Mathur , Dhruv Rawat, Nikhil Mehla, got selected for Delhi University team and Delhi university won Bronze medal in All India Inter varsity Competition.

Volleyball:

College bagged Inter college championship from last two years. Sanandan Tyagi, Ashraf and Ashish Ravi got selected for north zone Inter University.

Handball:

College bagged Inter collegiate championship this year too. This is consecutive 11 years we are winners in Delhi University inter college tournament. Shatrujeet ,Jai Prakash, Sarvesh, Adeb Ansari & Abhishek was selected for Delhi University for North Zone Inter University championship.

Cricket

We secured second position at the Inter-college and 3 players Mayank Gosain, Sahab Yuvraj Singh and Revaant Rekhyan got selected for North zone inter university.

Baseball:

Inter College Results awaited

Taekwondo:

Inter College Results awaited Our Post Graduate Player Mohan Chaudhary Secured 3rd Place in inter college

Athletics:

7 gold, 9 silver and 4 bronze medal. Vikrant Panchal (400m) & Ansh (400m) represented All India University

EVENTS @ KHALSA

NBT Book Launch on November 7, 2019

Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College organized a book launch program in collaboration with National Book Trust. National Book Trust published several titles on Sri Guru Nanak Dev Ji and translated existing ones into many Indian languages. 'Guru Nanak Bani ' a classic title by Bhai Jodh Singh was launched in Urdu, Odiya, Marathi, and Gujrati. It was part of the commemoration of 550 years of Parkash Purab of Sri Guru Nanak Dev Ji. Books were launched by Dr Ramesh Nishank Pokhryal, Union Education Minister, and Smt. Harsimarat Kaur Badal, Union minister for food processing. NBT chairman Gobind Parsad Sharma shared plans of NBT regarding publications. S. Manjinder Singh Sirsa and S.Tarlochan Singh were also present. Smt.Rakhshanda Jalil, an eminent literary scholar presided over the academic session, where Prof. Manjit Singh and Jagtarjit Singh participated as panellists. Principal Dr Jaswinder Singh presented a vote of thanks.

EVENTS @ KHALSA

International Webinar on Sri Guru Tegh Bahadur organized by SGTB Khalsa College on Dec. 18, 2019

Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College, Delhi announced the beginning of the year-long celebrations of the 400th Parkash Purab (1621-2021) of the ninth Sikh Guru Tegh Bahadur Ji on 18th December 2019. The College organized an international webinar on the Life and Legacy of Guru Tegh Bahadur Ji. Prof. Jagbir Singh, an eminent scholar of religion and literature delivered a keynote speech while Mr Iqbal Kaiser, an expert on the Sikh Heritage in Pakistan, gave his special lecture from Lahore, Pakistan. Both scholars stressed the humanitarian message of religion and advocated the need for greater dialogue among civilizations. S. Tarlochan Singh, former MP and chairman of, College Governing Body mentioned his role in revising NCERT history textbooks while putting the supreme sacrifice of Guru Tegh Bahadur Ji into a historical perspective. Principal Prof. Jaswinder Singh announced a series of future publications and seminars to be dedicated to the memory of the great Guru. S. Manjinder Singh Sirsa, President, DSGMC, and S. Harmeet Singh Kalka, General Secretary participated from the Singhu border. S. Rishipreet Singh Sachdeva presented a vote of thanks. Prof. Assa Singh Ghuman, Dr Harbans Singh, and Amanpreet Singh Gill also shared their thoughts on the occasion.

Book Launch “Tarlochan Singh di Vartak Shellie te Sarokar”

Sardar Tarlochan Singh wrote history not just for us to read it, but rather for us to live it through his words. A book describing Tarlochan Singh's prose style was dedicated to people. Sir already has multiple publications and this is another feather in his hat. On this occasion, the principal of the College Dr Jaswinder Singh in his address highlighted his work for the audience and welcomed the scholars and students who attended the seminar. Prof. Manjit Singh iterated that Sardar Tarlochan Singh has not only written history but also lived history. Sir has always discussed the issues of Punjab, Punjabi and Punjabiyaat not just in Indian perspective but at a global level. Dr Vanita shared her thoughts on his writings and political life. She enlightened the audience about Tarlochan Singh's expressions and views in his books and in his personal life. Dr Jaspal Kaur said that he is not just a writer, or historian, and rather an administrative figure who never allowed his sensitivity towards topics to turn negative. Dr Nachikata Singh said that under his leadership the College has always made new achievements. Mr Ajaib Singh Chattha, Chairman, of Jagat Punjabi Sabha Canada, said that he has always been a prominent leader of the contemporary Sikh community and has been playing a sincere and impartial role. Sardar Tarlochan Singh Sir in his speech said that a person should work hard with utmost sincerity and avoid gossip in life.

‘ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਤੇ ਸਰੋਕਾਰ’ ਸਬੰਧੀ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ
ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੀਵਿਆ ਹੈ: ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

ANNUAL PRIZE DISTRIBUTION

The 68th Annual Prize Distribution function was held on 26th march, 2019.

The esteemed guests S Harmet Singh Kalka, General Secretary DSGMC; Bibi Ranjeet Kaur, Sr. Vice President, DSGMC, along with dignitaries S. Tarlochan Singh and Mr Harpreet Singh Jolly graced the occasion with their benign presence.

The event was marked by felicitation of the chief guest, S.Manjinder Singh Sirsa (MLA) President, DSGMC; presentation of annual report by prof. Jaswinder singh and address of the chief guest

To mark the special occasion, The College's annual magazine Togh was released. A total of 109 students were awarded mementos, certificates and cash prizes in the fields of academics, sports, excellence in Kirtan, NSS and NCC

The Student Welfare Committee

The College's Student Welfare Committee is dedicated to maintaining and promoting the academic standard of deserving students to achieve their goals. Committee organized various academic events for the students of the College during the academic session 2019-2020. For means-cum-merit basis financial assistance, an interview was conducted in the first week of December 2018 and 65 students were awarded a total disbursement of Rs. 2,74,000/- as a scholarship. The scholarship was awarded in the Annual Student's Welfare Committee function, in 2019 graced by Honorable chief guest Sd. Kulwant Singh Bath (Vice-President, Delhi Sikh Gurdwara Management Committee), Sd. Harvinder Singh KP (Joint Secretary, Delhi Sikh Gurdwara Management Committee), Sd. Tarlochan Singh (Chairman of Governing Body, SGTB Khalsa College, University of Delhi) and Gurudev Singh Bhola (Member, Delhi Sikh Gurdwara Management Committee)

The committee also organized an interview by the charitable trust "Help The Blind Foundation", Chennai on 28th August 2018 for students with special needs. The foundation awarded Rs 3,80,000/- as a scholarship to 38 visually impaired students of the College on the basis of their academic records and interview performance. The following students were selected for the Special Merit Awards (2019-2020):-

Name of Award	Name of Students
SHARDA TRIVEDI MEMORIAL AWARD	i. Mankirat Kaur, B.Sc. (H) Chemistry III Year ii. Ravish Miglani, B.Sc. (H) Mathematics III Year iii. Avneet Kaur, B.Sc. (H) Zoology III Year iv. Satbir Kaur, B.Sc. (P) Life Sciences III Year
R.K. DHAM MEMORIAL AWARD	i. Akansha Gulati, B.A. (H) Economics III Year ii. Mehak Chaudhary, B. Com. (P) III Year
HARPREET SINGH MEMORIAL AWARD	Km. Nidhi Sirswal, B.Sc. (H) Physics III Year
GAGANDEEP SINGH MEMORIAL AWARD	Rekha, B.Sc. (H) Electronics III Year
SMITHA MENON MEMORIAL AWARD	Jasleen Kaur, B. A. (H) English III Year
KULWANT KAUR MEMORIAL AWARD	i. Aviroop Singh Matharu, B.Com. (H) III Year ii. Dilpreet Kaur, B.Com. (H) III Year
RATAN SINGH GILL MEMORIAL AWARD	Anupriya Rai, B.A. (H) History III Year

STUDENT UNION

12TH SEPT 2019 - ELECTION DAY

The College Students' Union elections were held on 12th September 2019, along with the Delhi University Students Union (DUSU) election. The elections were conducted peacefully as per the norms laid by DU and the majority of the students turned up to vote.

It was a paperless campaign, with the students themselves spreading awareness about it.

The office bearers:

President - Taranpreet Kaur B.Sc (H) Zoology - 3rd Year

Vice President - Sagar Panwar B.A. (Prog.) - 3rd Year

Secretary - Shubham Pandey B.Sc. (H) Hindi – 3rd Year

Joint Secretary - Deeksha Thakur B.Sc (H) Chemistry – 2nd Year

Central Councillor, Executive Councillor (DUSU) – Paras Saini B.A (Prog.) – 1st Year

Central Councillor – Vedant Gupta (B.Sc. (H) Maths-2nd Year

19TH SEPT 2019 - OATH TAKING CEREMONY

The oath-taking ceremony of the office bearers was held, on 19th September 2019, in the College Gurudwara, to seek the blessings of Guru Granth Sahib Ji. The illustrious ceremony was graced by Sr. Tarlochan Singh, Chairman, Governing Body, Principal Dr Jaswinder Singh, Students' Union Advisor Ms Parminder Kaur Narang, along with other faculty members and the students. The union members were guided on their newly taken up responsibility and encouraged for the same.

PRESIDENT

VICE PRESIDENT

SECRETARY

JOINT SECRETARY

CENTRAL COUNCILLORS

**UNION ALONG WITH UNION
ADVISOR PARMINDER KAUR**

19TH OCT 2019- KHEL UTSAV

In its first major activity, the union organized the intra-department sports festival-“Khel Utsav” from the 17th to the 21st of October 2019, a trend continuing for the past 4 years. All the departments participated in this 3-day sports extravaganza, where 11 different sports were organized for boys and girls.

A friendly cricket match was held on 19th October 2019, between the teaching staff and the Students Union team and volunteers. All the players had a good time and thoroughly enjoyed their exercise. The team of student volunteers helped in the smooth conduct of the games.

28TH JANUARY 2020- PRIZE DISTRIBUTION CEREMONY

The prize distribution ceremony was held on 28th January 2020, in the presence of Sr. Tarlochan Singh, Chairman, Governing Body and Principal Dr Jaswinder Singh who gave away specially designed T-shirts, Medals and Certificates to the winners and runners-up.

The union members along with the staff of the College organized the annual College festival Lashkara- 2020, from 27th – 29th February 2020. The three-day festivities began with the inaugural function in the presence of the Principal and Vice Principal along with the union members and all staff of the College. The intercollege Divinity competition was then followed by the stage play. All the departments and societies held their intercollege competitions during these days. A DJ evening was held on the second day with all the students dancing to the beats of the songs. The final day was marked by the folk dance competition, followed by the prize distribution, where the esteemed members of the management body gave away prizes and trophies. Renowned Punjabi singer Karan Aujla gave his spellbound performance for almost two hours to an audience of about 10,000 students in perfect weather, and this marked the end of 3 day long festivities.

LASHKARA 2018-19

The annual intercollege festival of academic and cultural competitions was held from 28th Feb. to 2nd March 2019, with grand participation by students from all colleges across university. The college wore a festive look with all class rooms and open spaces being utilized for various competitions by all the 17 departments along with all cultural societies of the college.

The lighting of the ceremonial lamp by the Principal Dr. Jaswinder Singh along with the Vice Principal-Dr.P.S.Jassal along with the students union marked the inauguration of the 3 day festivities. This was followed by the Gurbani Kirtan competition, stage play, and western dance and song competitions to name a few. The first inter-college Gatka completion was held where students from 10 colleges displayed their martial arts skills.

The second day continued with street play performances, western and Indian group music competitions, along with IPL smash, Mock Stock, Treasure Hunt, Rural Triology, Niti Aayog among many other activities of the day.

The final day saw folk dance competition with dances from all over India. The Prize distribution followed with S. Harmeet Singh Kalka, General Secretary, DSGMC and Sr. Harpreet Singh Jolly, Treasurer, Governing Body as the Chief Guests for the event. They encouraged the students for their performances and gave away Trophies, Certificates and cash prizes for the various events. The grand finale was the live performance by an upcoming Punjabi Singers Jas Manak and Guri who captivated an audience of more than 6000 students and staff with his spellbound performance.

The grand success of the Festival was the result of the dedicated support of the organizing committee, Principal and the staff and students of the college who ensured perfectness in every minute detail of the events. The students' union office bearers deserve a special applause for their constant endeavor through the year

LASHKARA-2019-20

DAY 1

Lashkara, the annual fest of SGTB Khalsa College, University of Delhi was organised by the College from the 27th of February to the 29th of February, 2020.

The inauguration ceremony of the fest on the 27th began with the gracious presence of S. Gian Singh Kang, the Chairman of the World Punjabi Conference in Toronto, Canada as the chief guest and S. Tarlochan Singh, the Chairman of DSGMC.

The day picked up and saw multiple events and competitions organised by the different societies and departments of the College:

1. Ankur - Stage Play Competition
2. Anhad - Gurbani Kirtan Competition
3. Battle of the Bands
4. Advertisement making
5. Open mic events
6. NSS - Race, quiz and talent hunt for visually challenged students.

Societies like the Photography Society (Pinhole), Poetry Society (Acrostic) and the Art Society (Strokes) held exhibitions of their work.

The final T-20 match of the Cricket Tournament and the live singing performance by Mr Hira Dhariwal.

The day ended with a Prize Distribution Ceremony to facilitate the different sports persons of the College.

DAY 2

The second day saw competitions like Fifa bidding, City Stock Exchange, The CEO clan, Coffee Art, and multiple quiz organisations among many others. These competitions invited and received participation from the students of various colleges of the university. From morning till the afternoon, the College was packed with people seeking to win prizes and commendations through the use of their skills. The 28th also hosted multiple food stalls from the city and provided different types of delicacies to the people who had come to take part in the festivities. At the end of the day, a Sufi evening was organised where Mr Gatikrishna Nayak, Dr Yashpreet Kaur and Rahul Prakash-the music teachers of the College-presented the soul-touching songs that find their history and lineage in the age-old Sufi tradition.

The third day of Lashkara began with a folk dance competition in the auditorium of the College. Like every year, the competition received participation from multiple colleges across Delhi University. Each team prepared and presented different folk dances of India and ensured the soaring success of the event.

After the folk dance competition, the day saw a unique performance of the Gatka by the College's Gatka society Teg on the main stage.

The Gatka performance displayed the proud Sikh tradition and heritage that Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College draws from. Following the Gatka presentation, Prof Jaswinder Singh, the principal of the College, along with senior board

members of the College and other dignitaries distributed the prizes to the various winners of the different competitions that the College hosted over the three days of the festival.

DAY 3 continues

Then came the crowning achievement of the day: the live music concert. The College invited Mr Karan Aujla to perform in front of not only the entire college but also the students from other colleges of the University. .

Mr Aujla's fame and musical dexterity pulled in a crowd of about more than ten thousand people to the College grounds. Despite such a huge number of people showing up for the event, the concert and the day went off without any mishaps or glitches. In fact, this year saw one of the smoothest conduction of the Lashkara finale in recent years.

This unhindered operation of the concert was largely due to the excellent organizational skills of the principal and, under the guidance of Dr. Parminder Kaur Narang, the students union advisor of the college. For The safety of all students-audience and participants alike-the College sought help from Delhi Police who sent a huge army of their finest personnel and a similar number of task force men along with metal detectors to ensure safety and security of all parties involved. The College also hired fifty odd men and women privately for an extra security assurance.

Put together, Lashkara ended without any problems. After about an hour or so of performing his famous songs, Mr Aujla left the stage quite happy and content. The day ended peacefully with nature showering rain on the tired but ecstatic young men and women of the University.

KHALSA IN PRESS

श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज

श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज दिल्ली विश्वविद्यालय के नॉर्थ कैम्पस के नामी कॉलेजों में शामिल है। विशाल परिसर, खेल के मैदान, शैक्षणिक गुणवत्ता व उत्कृष्ट फैकल्टी इसे अन्य कॉलेजों से अलग करती है। राष्ट्रीय मूल्यांकन एवं प्रत्यायन परिषद (नेक) ने कॉलेज को ए ग्रेड दिया है। नेशनल इंस्टीट्यूशनल रैंकिंग फ्रेमवर्क (एनआइआरएफ) में कॉलेज को 28वां स्थान मिला है। कॉलेज में स्नातक के 20 पाठ्यक्रम, परस्नातक के 12 और बीटेक के दो पाठ्यक्रमों के अलावा सर्टिफिकेट कोर्स भी हैं।

श्री गुरुतेग बहादुर खालसा कॉलेज - जागरण

इतिहास

कॉलेज की स्थापना वर्ष 1951 में की गई थी। पहले यह देव नगर में था। उस समय कॉलेज में छात्र व स्टाफ सीमित संख्या में थे। वर्ष 1973 में इसे डीयू के नॉर्थ कैम्पस में स्थानांतरित किया गया। दिल्ली सिख गुरुद्वारा मैनेजमेंट कमेटी कॉलेज का संचालन करती है। वर्तमान में यहां करीब तीन हजार विद्यार्थी शिक्षा प्राप्त कर रहे हैं।

कोर्स

बीए ऑनर्स (अंग्रेजी, हिंदी, पंजाबी, इकोनॉमिक्स, हिस्ट्री, पॉलिटिकल साइंस, बिजनेस इकोनॉमिक्स) बीए, बीकॉम ऑनर्स, बीकॉम, बीएससी ऑनर्स (बॉटनी, केमिस्ट्री, इलेक्ट्रॉनिक्स, मैथ्स, फिजिक्स, जूलॉजी, फिजिकल साइंस, लाइफ साइंस, कंप्यूटर साइंस) एमए (हिंदी, अंग्रेजी, पंजाबी, हिस्ट्री, पॉलिटिकल साइंस, इकोनॉमिक्स, एमकॉम, एमएससी, बॉटनी, जूलॉजी, फिजिक्स, केमिस्ट्री, मैथ्स)।

पुस्तकालय

पुस्तकालय वातानुकूलित है और यहां पर एक लाख 26 हजार किताबें हैं। विभिन्न विषयों पर आधारित मैगजीन व जर्नल भी उपलब्ध हैं। कॉलेज में करीब 1500 हस्तलिपियां हैं। यहां करीब 150 छात्र एकसाथ बैठकर पढ़ सकते हैं।

स्पोर्ट्स

श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज स्पोर्ट्स में भी नार्थ कैम्पस के टॉप कॉलेजों में शामिल है। यहां एथलेटिक्स, वालीबॉल, हेडबॉल, हॉकी, बैडमिंटन, बेसबॉल, बास्केटबॉल, क्रिकेट, सॉफ्टबॉल, खोखो, टेबल टेनिस, कैरम, योग व जिम की भी सुविधा है। कॉलेज के कई छात्र राष्ट्रीय व अंतरराष्ट्रीय प्रतियोगिताओं में पदक जीतकर देश व कॉलेज का नाम रोशन कर चुके हैं। एथलेटिक्स में राष्ट्रीय स्तर पर अमोज, हैडबॉल में अंतरराष्ट्रीय स्तर पर अभिषेक व दीपेंद्र, क्रिकेट में अंडर-19 में मजीत कालरा व करण शर्मा-रणजी ट्रॉफी में खेल चुके हैं।

ये हे खास

फिजिक्स के प्रोफेसर डॉ. रवि एस भट्टावाजी ने बताया कि कॉलेज में इवेल ऑप्टिनिटी सेल है, जोकि निःशक्तजनों को आगे बढ़ाने का काम करती है। परास्नातक में फोरेसिक साइंस का पाठ्यक्रम भी है। कॉलेज में सर्टिफिकेट कोर्स भी हैं, जिनमें वेब जर्नलिज्म व स्पोर्ट्स, इकोनॉमिक्स एंड मार्केटिंग शामिल हैं। जर्मन, चाइनीज, कोरियन, रशियन व स्पेनिश व जापानी भाषा में भी सर्टिफिकेट कोर्स कराए जाते हैं। कॉलेज में ई-पाठशाला भी है, जोकि पढ़ाई को उन्नत तकनीक से जोड़ती है। इसके माध्यम से कैंसर सोसायटी में ऑनलाइन कोर्स के जरिये जागरूक करने का काम भी किया जाता है। दिल्ली पुलिस के साथ मिलकर भी ई-पाठशाला का आयोजन किया जाता है। यहां गुरु अंगद देव टीचिंग सेंटर भी है, जहां प्रोफेसरो को वर्कशॉप व सेमिनार के माध्यम से प्रशिक्षित किया जाता है। कॉलेज में नेशनल रिसर्च सेंटर फॉर केमिस्ट्री (एनआरसीसी) भी है। इसके लिए कॉलेज को वर्ष 2018 में अवार्ड भी मिल चुका है। एसोसिएट प्रोफेसर डॉ. पी अरुण ने बताया कि यहां रोबोटिक्स की भी ट्रेनिंग दी जाती है। इसमें स्पिन कोटिंग यूनिट, थर्मल इवाक्यूएशन युनिट समेत अन्य तरह के कई महंगे उपकरण हैं, जिनसे छात्रों को रिसर्च के क्षेत्र में मदद मिलती है। इस बार कॉलेज के लिए 14 रिसर्च प्रोजेक्ट को मंजूरी मिली है। वहीं, जो छात्र आर्थिक रूप से मजबूत नहीं होते हैं, उन्हें भी कॉलेज की ओर से मदद की जाती है। छात्र अपनी उपस्थिति ऑनलाइन भी देख सकते हैं।

प्रिंसिपल की बात

कॉलेज में रिसर्च को लेकर काफी ध्यान दिया जाता है। कॉलेज का प्लेसमेंट भी काफी अच्छा रहता है। यहां का औसत पैकेज पांच लाख के करीब रहता है। कई छात्र विदेश के कई नामी विश्वविद्यालयों में अपनी मेहनत के बल पर दाखिला ले लेते हैं।
- डॉ. जसविंदर सिंह, प्रिंसिपल

अन्य गतिविधियां

एनसीसी व एनएसएस सक्रिय हैं। वर्ष 2018 में छात्रों की एनसीसी विंग बनी। वार्षिक उत्सव लश्कारा खास है। विभागों की सोसायटी हैं, जिनमें जूलॉजी की आकृति, मंचन की अंकुर, हिंदी साहित्य सभा, अनहद, कानफिरो, दास्तान, इको ट्रिस्ट, ईएलएस, इटाम, डाइस, कैटिनेशन, आवृत्ति, पिनहॉल, पोलिस, प्राकृति, पंजाबी साहित्य सभा, राह, रेवेल, स्ट्रॉव्स, स्वरंग, फिजिक्स, रॉन्सकियन व जेनिथ शामिल हैं।

एलुमनी

रबी शेरगिल (गायक), मोहिंदर अमरनाथ (पूर्व क्रिकेटर), दिव्या ओबराय (वैज्ञानिक), भुरे लाल (इंजीनीयर वेयरमैन) व तरुण दीप सेना (वैज्ञानिक)।

हॉस्टल

कॉलेज में करीब 150 छात्र व 150 छात्राओं के रहने की सुविधा है। सुरक्षा की दृष्टि से यहां सीसीटीवी कैमरे भी लगे हैं।

कॉलेज संघर्ष फोन नं.: 27666641
www.sgtbkhalsadu.ac.in

एसे पहुंचें विश्वविद्यालय मेट्रो स्टेशन कॉलेज से नजदीक है। यहां से बेटरी रिक्शा के माध्यम से कॉलेज तक पहुंचा जा सकता है।

KHALSA IN PRESS

ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੇਕੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ

ਆਧੁਨਿਕ ਚੇਤਨਤਾ ਦੇ ਯੁੱਗ ਪੁਰਸ਼ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਚੱਲ ਕਰੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕਾਲਜ ਦੇ ਚਅਕਮਨ ਤਲਲਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550ਵਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਪੁਰਸ਼ ਸਮਰਪਣ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਆਏ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਰਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੱਕੇ ਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚਅਕਮਨ ਤਲਲਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੱਤਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਮੁੱਦਰੀ ਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੱਤਰ 'ਚ ਤਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਰਚਾ, ਵਰਗਾਂ ਤੇ ਤਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚੇਤਨਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਡਾ. ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਰਾਜਸ਼ੀ)

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਫਲਸਫ਼ਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ' ਵਿਖੇ 'ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ'

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਵਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਪੁਰਸ਼ ਸਮਰਪਣ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਆਏ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਰਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਪੁਰਸ਼ ਸਮਰਪਣ 550 ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਮੇਕੇ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਤਲਲਚਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰ: ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ।

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 550 ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 20 ਅਕਤੂਬਰ (ਸ਼ਬਦ) ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਵਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਪੁਰਸ਼ ਸਮਰਪਣ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਆਏ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਰਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਮੇਂ 'ਡਿਜਿਟਲ ਫ਼ਾਹਿ ਓਰ ਹਿੰਦੀ' ਪਰ ਹੋਗੀ ਫ਼ਾਹਿ

ਜਨਸਫ਼ਾ ਸੰਵਾਦਫ਼ਾਹਿ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 23 ਅਕਤੂਬਰ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਯਾਲਯ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਮੇਂ 'ਡਿਜਿਟਲ ਫ਼ਾਹਿ ਓਰ ਹਿੰਦੀ' ਵਿਭਯ ਪਰ ਦੋ ਦਿਵਸੀਯ ਸੰਗੋਫ਼ੀ ਕਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਯਾ ਯਾਯਾਗ। ਯਹ ਸੰਗੋਫ਼ੀ 24 ਓਰ 25 ਅਕਤੂਬਰ ਕੋ ਹੋਗੀ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਭਾ ਸੰਸਠਯ ਲਖਨਊ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਓਰ ਡਿਜਿਟਲ ਪੇਮੇਂਟ ਕਪਨੀ ਈ-ਪੇ ਕੇ ਸਯੁਕਤ ਤਫ਼ਾਯਾਨ ਸੇ ਯਹ ਦੋ ਦਿਵਸੀਯ

'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਫ਼ਾਹੇ ਮੇਂ ਪਫ਼ੇ ਨਵੀਂ ਪੀਫ਼ੀ'

ਵਿਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪੁਰਸ਼ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਤਲਲਚਨ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੇ ਫ਼ਾਹਿ ਵ ਖ਼ਯੋਗਤ ਵ ਆਯੋਜਿਤ ਯੋ ਦਿਵਸੀਯ ਈੰਟਰਨੇਸ਼ਨਲ ਕੋਂਗ੍ਰੇਸ ਵ ਡਫ਼ਾਯਟ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਕੋ ਈਯੂ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਮੇਂ ਕੀਯਾ ਗਯਾ। ਡਫ਼ਾਯਟ ਕੇਂਦਰੀ ਆਯੋਜ ਵ ਸ਼ਹਰੀ ਸਮਸ਼ਲੋ ਕੇ ਸੰਗੀ ਹਰਦੀਯ ਸਿੰਫ਼ ਪੁਰੀ ਨੇ ਕੀਯਾ। ਡਫ਼ਾਯਟ ਪਰ ਡਫ਼ਾਯਟ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਓਰ ਮਹਾਨਾ ਸ਼੍ਰੀ ਯੋ ਕੇ ਸਿੱਫ਼ਲੋ ਮੇਂ ਸਮਾਜਨਾ ਰੇਫ਼ਾਕਿਤ ਕੀ। ਡਫ਼ਾਯਟ ਕਨਯਾ ਕਿ ਅਲਗ ਸਮਯ ਵ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਫ਼ੋਨੇ ਕੇ ਫ਼ਯਕੁਦ ਏਕ ਸਹਜ ਯੋਯਕਿਤ ਸਮਾਨਾ ਯੋਨੋ ਮੇਂ ਦਿਖਾਏ ਪਫ਼ਨੋ ਹੈ। ਪਯੋਯਗ, ਸਫ਼ਤ ਪੋਯੋਯਯ ਵਿਕਸ ਵ ਲੌਕਿਕ ਸਮਾਜਨਾ

ਕੌਂਗ੍ਰੇਸ ਮੇਂ ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਹਾ, ਕਰਫ਼ਾਰਪੁਰ ਕੌਰਿਡੋਰ ਕਾ ਕਾਮ ਯਲ੍ਫ ਪੂਰਾ ਹੋਗਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਨਵੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਰੋਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਮੁੱਲ ਰੁਪ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਫ਼ਾਹਿਆ ਵਿੱਲੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਮੁੱਲ ਰੁਪ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਫ਼ਾਹਿਆ (ਜਗਤਾਰਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਵਿਲੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯੀਠੀਆਈ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 15 ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ (ਭਾਈ ਜੋਯ ਸਿੰਘ), 'ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ' (ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਅਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ (ਜਗਤਾਰਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਵਿਲੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯੀਠੀਆਈ

‘गुरु नानक देव जी के बारे में पढ़ें नई पीढ़ी’

■ **विस, नई दिल्ली :** गुरु नानक देव जी की 550वें प्रकाश पर्व के उपलक्ष्य में गुरु नानक के दर्शन व धारण पर आधारित दो दिवसीय इंटरनेशनल कॉन्फ्रेंस का उद्घाटन शुकवार को डीयू के श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज में किया गया। उद्घाटन केन्द्रीय आवस व शहरी मामलों के मंत्री हरदीप सिंह पुरी ने किया। इस मौके पर उन्होंने गुरु नानक देव जी और महात्म गांधी के सिद्धांतों में समानता रेखांकित की। उन्होंने बतव्य कि अलग समय व समाज में होने के बावजूद एक सहज वैचारिक समानता दोनों में दिखाई पड़ती है। पर्यावरण, सतत पोषणयोग्य विकास व लैंगिक समानता

को बहुत महत्वपूर्ण रूप से गुरु नानक देव जी ने अपने शिक्षा के केंद्र में रखा। अमेरिका के पूर्व भारतीय उच्चयुक्त नवनेत्र सिंह सरना भी कॉन्फ्रेंस में शामिल हुए और उन्होंने कहा कि आज गुरु नानक देव जी की शिक्षा को सही संदर्भों में व्यख्यायित किया जाए, तबकि अपने काले पीढ़ियों गुरु नानक के महत्व को समझें। कॉन्फ्रेंस में शिरोमणि गुरुदास प्रबंधक कमिटी के अध्यक्ष गोविंद सिंह लोंगेवाल, दिल्ली सिख गुरुदास प्रबंधक कमिटी के कार्यकारी अध्यक्ष हरमीत सिंह कालका, महासचिव मनीशदेव सिंह सरिस्ता ने भी अपने-अपने विचार रखे।

कॉन्फ्रेंस में पुरी ने कहा, करतारपुर कारिडोर का काम जल्द पूरा होगा

रिफ्रेशर कोर्स करने वाले टीचर देंगे एग्जाम

■ **विस, नई दिल्ली :** यूनिवर्सिटी ऑफ़ कॅलेजों में ऑनलाइन रिफ्रेशर कोर्स करने वाले 5 हजार से ज्यादा टीचर्स के लिए 30 मार्च को ऑनलाइन एग्जाम कंडक्ट किया जा रहा है। एग्जाम नेशनल टेस्टिंग एजेंसी द्वारा आयोजित किया जा रहा है। एसजीटी

गुरु नानक देव के नाम पर बनेगी ‘चेयर’ : निशंक

■ **नई दिल्ली :** गुरु नानक देव के नाम पर एक चेयर (सीट) का उद्घाटन किया जा रहा है। यह चेयर गुरु नानक देव के जन्मदिन के अवसर पर स्थापित किया जाएगा।

गुरु नानक देव के नाम पर बनेगी ‘चेयर’ : निशंक

डा. मदनमोहन सिंह को सम्मान, संतोषा और कृपाण भेट करने के लिए संतोषा

550वें प्रकाश पर्व पर अजीब तस्वीरों के साथ

उत्सव समारोहों में ही प्रकाशित...

गुरु नानक देव के जन्मदिन के अवसर पर उत्सव समारोहों में ही प्रकाशित किया जाएगा।

दिल्ली से ज्ञान आंदोलन तक निकलना

गुरु नानक देव के जन्मदिन के अवसर पर दिल्ली से ज्ञान आंदोलन तक निकलना...

संसद के तहत हायर एजुकेशन

संसद के तहत हायर एजुकेशन के बारे में चर्चा...

गुरु उता बहादुर खालसा बालस 'च सालाना' छिनाम दंड समारोह करवाएँ

गुरु उता बहादुर खालसा बालस 'च सालाना' छिनाम दंड समारोह करवाएँ। यह समारोह गुरु नानक देव के जन्मदिन के अवसर पर आयोजित किया जाएगा।

‘उत्सव समारोहों में ही प्रकाशित’ संधी पुस्तक प्रकाशना

गुरु उता बहादुर खालसा बालस 'च सालाना' छिनाम दंड समारोह करवाएँ

‘उत्सव समारोहों में ही प्रकाशित’ संधी पुस्तक प्रकाशना। यह पुस्तक गुरु नानक देव के जन्मदिन के अवसर पर प्रकाशित की जाएगी।

गुरु उता बहादुर खालसा बालस 'च सालाना' छिनाम दंड समारोह करवाएँ। यह समारोह गुरु नानक देव के जन्मदिन के अवसर पर आयोजित किया जाएगा।

Guru Angad Dev-Teaching Learning Centre
A Centre of MHRD, Govt. of India
under Pandit Madan Mohan Malaviya National Mission for Teachers and
Teaching (PMMMNMTT)
Empowering Teachers in ICT skills for Digital India

Guru Angad Dev-Teaching Learning Centre (GAD-TLC) is a centre of MHRD, Govt. of India. It has been set up under the prestigious Pandit Madan Mohan Malaviya National Mission on Teachers and Teaching (PMMMNMTT) scheme. The Centre was inaugurated by the then Union HRD Minister Smt. Smriti Zubin Irani on July 1, 2016. Since then, it has been actively working to address comprehensively all issues related to teachers, teaching, teacher preparation and their professional development and thus helps in the preparation of Modern age ICT savvy teachers. This Centre empowers the teachers through various basic and advanced workshops in pedagogy (virtual & blended) and ICT skills. GAD-TLC conducts awareness seminars/workshops across the country.

Number of participant teachers in various Seminars/ Workshops/ FDPs / FIPs till now: Around 9024

One of the main objectives of the Pandit Madan Mohan Malaviya National Mission on Teachers and Teaching (PMMNMTT) is to develop teacher specific material as an Open Educational Resource in a structured manner, which can enhance the quality of teaching and teachers at the national level.

To achieve this goal, GAD-TLC has evolved the concept of “Teacher’s e-Kit” as OER for Teachers. This aims to prepare and provide teachers with a digital kit for implementing Blended Learning and Flip Classroom Concepts in their classroom teaching-learning. It is a unique blend of subject, pedagogy and ICT. These are being developed in Chemistry, Commerce and Economics in Four Quadrant format.

Of the various activities conducted by GAD-TLC this year, a prominent one is the “National Seminar cum Workshop on e-Content, MOOCs (SWAYAM) and ARPIT” organized in collaboration with AICTE under the ATAL scheme on 31 August 2019. More than 300 teachers participated in the event from the country. The inaugural event witnessed Sri R. Subrahmanyam, Secretary, Higher Education, MHRD, GOI as Chief Guest along with Prof. Ved Prakash, Former Chairman, UGC, Prof. M.P. Poonia, Vice Chairman, AICTE and Prof. J P Singh Joorel, Director, Inflibnet as Guest of Honours and Resource Persons. Core Team Members and other Resource Persons included Prof. A.K. Bakhshi, Vice Chancellor, PDM University, Prof. K V Bhanu Murthy, Professor, DTU and Ex-Dean & Head, Delhi School of Economics, DU, Dr Jaswinder Singh, Principal, SGTB Khalsa College & Director, GAD-TLC and Dr Vimal Rarh, Project Head & Joint Director, GAD- TLC & Coordinator, NRC – Chemistry. Sri R. Subrahmanyam visited the video studio of GAD-TLC and appreciated the facilities and the quality of the video produced. He also launched ARPIT Chemistry -2019 and released Lab Safety Posters.

Project Head & Joint Director:

Dr Vimal Rarh

Co-Project Head & Director:

Prof. Jaswinder Singh

Chairman:

Prof A.K Bakhshi,
Vice-Chancellor, PDM

University

Other Members:

- Prof K V Bhanumurthy
- Prof N K Chadha
- Prof Aditya
Bhattacharjea
- Dr R P Singh

National Resource Centre of Chemistry of MHRD

Annual Refresher Program in Teaching (ARPIT) by MHRD, Govt. of India in Chemistry two years in a row (2018-19 and 2019-20) has been awarded to the National Resource Centre (NRC) of Chemistry at GAD -TLC. Of the total 76 NRCs for different subjects in 2018-19, only 20 have been continued for the year 2019-20. ARPIT is an Online Refresher Course available at the SWAYAM portal (www.swayam.gov.in) and is equivalent to face-to-face Refresher courses as per CAS of UGC.

2 highly multimedia-enriched MOOCs with 20 hours of video and 20 hours of non-video content in each have been developed as ARPIT Chemistry

ARPIT Chemistry 2018-19: 2508 participants enrolled out of which 816 appeared in the examination and 746 (95%) passed the examination. Of the total teachers who gave exams for all 76 subjects, 20% were from Chemistry. These are the best statistics for all the ARPIT programmes offered by 75 NRCs in the country for different disciplines.

ARPIT Chemistry 2019-20: Online Refresher Course (01 September 2019 onwards) has 5661 enrolments to date. Online Examination was conducted on 16 February 2020.

The different type of modules covered in this course has been categorized innovatively based on the type of their content like Chem News, Chem Talks, Chem Safe Labs, Chem History, Chem Nobel Laureates, Chem Pedagogy, Chem Simplified, Chem ICT Tools, Chem Misconceptions, Chem Analogy, Chem Applications, Chem Industry, etc. The course has been developed under the guidance of Prof. A. K. Bakhshi, Former Sir Shankar Lal Professor of Chemistry at Delhi University and VC, PDM University, Bahadurgarh as Chairman, NRC Chemistry with the help of academicians from all over the country; prominent of which are Bharat Ratna Prof. C N R Rao, Prof Goverdhan Mehta, Prof. Ved Prakash, Former Chairman, UGC, Prof R V Hosur, BARC.

Centre for e-Learning (Cfel) Making Digital India Dream a Reality

"Centre for e-Learning" (Cfel), SGTB Khalsa College, University of Delhi, was created in October 2013. An establishment of one of its kind, the Centre for e-Learning bridges the gap between the academician and the technical experts, an epitome of how ICT can be integrated with the conventional methods of teaching and enhance the quality of education across the country.

Cfel has successfully completed the prestigious e-PG Pathshala

project of UGC, under the NMEICT mission of M.H.R.D., Govt. of India, developing high quality, multimedia enriched e-content for **89 post-graduate courses** in 6 subjects – Chemistry, Forensic Science, Commerce, Economics, Business Economics and Psychology. These are available at www.inflibnet.ac.in

The Cfel has also successfully completed the development of 42

MOOCs for the SWAYAM platform out of a total of 63 PG MOOCs developed in the first phase under the aegis of UGC, which is the largest contribution in India.

The Core Team and Advisory Committee:

- Prof A.K Bakhshi, (Chairman)
- Prof K V Bhanumurthy
- Prof N K Chadha
- Prof Suresh Chand Aggarwal
- Prof H C Pokhriyal
- Dr R P Singh
- Dr G S Sodhi

Prof. Jaswinder Singh, Director
Dr Vimal Rarh, Deputy Director

Cfel has state of art infrastructure and expertise in the development of multimedia-enriched videos and modules for the implementation of e-learning and blended learning. The following projects have been executed/ongoing for technical work of video development:

- Self -Paced MOOC on “Cancer Fundamentals” for **Indian Cancer Society**, to be available at www.swayam.gov.in
- Video Modules “Introduction to Forensic Science” and “Investigation of Crime Against Women, for **Delhi Police Training School**.
- **One ARPIT Course for National Resource Centre at Guru Nanak Dev University, Amritsar** – 40 Modules for a MOOC as an Online Refresher course for Teachers on SWAYAM portal of MHRD
- **One ARPIT Course for National Resource Centre at Mizoram University**– 40 Modules for a MOOC as an Online Refresher course for Teachers on the SWAYAM portal of MHRD
- **One ARPIT Course for National Resource Centre at Jammu University**– 40 Modules for a MOOC as an Online Refresher course for Teachers on the SWAYAM portal of MHRD
- **Biotech Consortium India Limited:** Video Modules for Two MOOCs (In English and Hindi Medium) for Genetically Modified Plants under the capacity building Project on Biosafety as a technical partner in the project.
- **Four ARPIT Courses for National Resource Centres at Jawaharlal Nehru University** - 140 modules being developed for SWAYAM portal of MHRD.

Sports Economics & Marketing & Web Journalism

“Sports Economics and Marketing” and “Web Journalism” and Delhi Sports Journalist Association (DSJA) started a series ‘FORGOTTEN HEROS’ based on yesteryear sporting achievers who are forgotten by society. The first programme was based on Olympian Padma Sri Limbaram who brought India’s glory in Archery. Padma Vibhushan wrestler Satpal Ji, Shazi Prabhakaran (FIFA), Dronacharya Awardee Maha Singh (Wrestling), Piyush Jain (National Head, PEFI), Vikram Singh(JNU), S.Kannan (Sports Editor, Mail Today), Rajendra Sajwan (Secretary, DSJA), Rajesh Rao(UNI Sports), Chetan Sharma (Mail Today)Naveen Sharma and Rajeev Sharma (Amar Ujala), Roshan Jha and Rupesh Ranjan (Navbharat Times), Rakesh Chauhan and Kishor Naithani(Haryana News), Shyam Sunder(Ajit Samachar) Vinay Yadav(Naya India)etc. The students of Web Journalism and Sports Economics and Marketing were fortunate enough to get an opportunity of being a part of the Sports Fest "Rann" organized by Abdul Kalam Technical University. Students envisaged their knowledge to attend the International Convention on environmental Journalism, organized by the Ministry of Environment and Media Scan, New Delhi. They also got the opportunity to interact with Ms Shabnam (mother of Yuvraj Singh).

Students got the privilege to have interactive sessions with professionals. They got to know about ethics, lawful practices and responsibilities related to media. Camera and pen are two tools of any journalist. Students were taught to. They were well guided on how to write articles, news, feature stories of different beats and operate the camera. Many workshops were held in which, news packaging and radio commentary were taught to them. Students attended press conferences live to get an idea of how media life is. Daily assignments were also given to them such as writing blogs, clicking photos, editing press releases and so on. Apart from daily assignments, a research-based assignment is also required to submit by students at the last. These courses constantly kept students involved through assignments, discussions, classroom lectures & presentations, and events. These opportunities gave the students global appeal and a platform to polish what they learnt in the classroom.

SPEAKERS-

The students had sessions with different speakers who gave technical knowledge as well as the subject knowledge of journalism and sports. Sandeep Kumar (Filmmaker), Prof Geeta Sharma (Shenzen University, China), Ms Sarvesh (Photo Journalist), Robin Nirwana (Khelo India), Vaibhav Gulati (Hindustan Unilever Limited, Mumbai), Prof Sanjeev Bhanawat (Member of UGC Committee), Dr S.K.Lau (Limca Book of Records), Roshan Jha (NavBharat Times), Kulwinder Singh Kang (Sports Commentator), Dr Amarnath Amar (Doordarshan), Ahmed Swaleh (Online Journalist), Kamlesh Kamal (ITBP), Guinness Book of World Record Holder), Ashish Kumar Anshu (Prasar Bharti), Rajendra Thakur and Shailendra Kumar (JIMS University, Delhi) shared their expertise with students along with college faculty Dr P.Arun, Dr Kuldeep Kapil and Dr Shashikant.

MATA GUJRI LIBRARY

Our college has a well-stocked library having nearly 1,38,000 books on record and regular subscription of Indian journals; magazines and daily newspapers. It caters to the needs of the students at Undergraduate and Postgraduate level to support research and learning. The Library services are automated. The Annual General Budget of the Library for the books is to the sum of Rs. 12,60,000.

Four Lakh Rupees is sanctioned for the Library Infrastructure. The Library has a separate section of 8000 classics and other reference books on sikh studies. Around 2000 books of various subjects are added annually. The library is connected with Delhi University wide area campus networking system and provides access to electronic resources to its users from **Delhi University Library System (DULS)** and **UGC-INFONET Consortium**. The college library also subscribed **NLIST (National Library and Information Services Infrastructure for Scholarly Content)** which provides access to e-resources to its members. Library is subscribing 12 journals, 46 Magazines and 27 Newspapers. College library has recently started subscribing few Braille magazines for Visually Impaired Students.

The library is computerised and books are bar-coded and made easily accessible through **OPAC (Online Public Access Catalogue)**.

The library has gate security check system with 32 CCTV cameras installed to monitor. College provides access to Internet in the Library Reading Room for the students and the staff during college hours. The library preserves all the editions of the college magazine "THE TEGH" with the first edition published in 1953.

Library Orientation Programme: the Orientation Programme is conducted at the commencement of new academic session every year. Students were oriented towards library for its collection, services, and facilities etc. in batches.

N-LIST Demo Classes: twice in a week to train the students with e-resources and also collect the feedback. **Library Internship Programme:** Library Science students have been recruited as Internees for one month in the College Library. They have been trained to work in all sections of the Library.

New Arrival List: The list of the new books added to the library is prepared on the computer and is displayed in the reading hall periodically for the information of the users.

Question Bank and Syllabus: Library provides previous year question papers and syllabus of various subjects for consultation and Xerox.

Staff Endeavours

STAFF ASSOCIATION REPORT 2019-20

The new Staff Association took over in the month of May with Dr Nimmi Singh as the chairperson and Dr Inderdeep Kaur as the Secretary. The other Executive members were as follows:

Vice chairperson – Dr Gurinder Singh
Treasurer- Dr Surinder Kaur
Dr Anuradha Gupta
Dr Jagir Kaur
Dr Mansi
Dr Amarpreet Kaur Sabharwal
Dr Ravinder Bedi
Dr Indeerpreet Kaur
Dr Venu (Ex Officio)
Dr J.S Arora (Secretary, Staff Council)
Dr S K Sharma (Teachers' representative, Gov. Body)
Dr Gurmeet Kaur (Teachers' representative, Gov. Body)
Dr Saikat Ghosh (A.C member, DUTA)

Three of our colleagues Dr S.K Soni, Dr Ravi Bhattacharya from the Physics Department and Dr Veena Aggarwal from the Hindi department were given a grand farewell on the 13th of November. Two GBMs were held on 6th December and 10th of December regarding giving full support to DUTA in their strike against the University Authorities.

Regular meetings of staff association with extended executives on 6th August and 9th December were held at regular intervals to discuss the matters pertaining to the staff and farewells.

The staff association fully supported DUTA in their fight against the MHRD, UGC and VC, Delhi university regarding the issues of promotions, permanent appointments, and NEP by observing dharna at the University gate on 3rd October and 23rd Oct in the College which Dr Nachiketa Singh and Dr Saikat Ghosh enlightened the teachers about the future plight. Diwali celebrations were held in the staff room in the month of October where refreshments were served to the faculty members.

Administrative section

Staff Association 2019-20

Proctorial Board

PF Committee

Placement Cell

Non Teaching Staff

" Pillars of Strength"

SRI GURU HAR RAI BOTANICAL GARDEN

Guru Har Rai Botanical Garden which houses a variety of plant species routinely used in practical classes also witnessed a number of student-centric activities. The committee worked on the medicinal plant section, rockery, compost pits and cleaning of the pond. The students connected with nature and not only cleared the clutter in the garden but also picked up tips in gardening. A special attraction of the garden is Mushroom Cultivation wherein students became young entrepreneurs and not only raised mushrooms but sold them too.

The committee strives at experimenting with new ideas that have a wider application and bond staff and students with nature.

INTERNAL COMPLAINTS COMMITTEE

The Internal Complaints Committee of the College was constituted under the UGC Regulations of 2015 (Prevention, Prohibition and Redressal of Sexual Harassment of Women employees and students in higher education institutions). The ICC acts as a redressal mechanism for female students/employees facing sexual harassment on campus. The elections for the student body of the ICC were held on 19th September 2019. The elected representatives are Gurmehar Kaur, BSc. Mathematics (H) Devender Pal Singh, BA Program Maherjyot Kaur, BSc. Chemistry (H)

The presiding officer of the committee is Dr Paramjeet Kaur (Commerce Department). Dr G S Sodhi (Chemistry Department) and Dr Smita Mishra (Hindi Department) are the two other faculty members serving as a part of the ICC Core team. Mr Jarnail Singh and Ms Simi Manoj are the two non-teaching committee members. The ICC organised its Orientation Session on 1st November 2019. The interactive session was conducted by Ms Rupinder Kaur, governing body member. The mandate, jurisdiction and scope of the committee were discussed followed by a question-answer session. The ICC organised another seminar on 25th February 2020, on 'Cyber Security and Gender Sensitisation' with the speakers being AOR Neeraj Arora and Cyber Faculty, Delhi Police, Harmeet Randhawa. Both presentations were very insightful and made the students aware of their rights and ways to avoid cyber- crime.

NCC – ARMY WING, 5DBn & 1DGBn

With a combined strength of 196 cadets, under the guidance of ANO (Capt.) Dr Gurinder Singh and CTO Dr Nimmi Singh, NCC Khalsa have reached new heights through continuous hard work and endurance. 30 SD cadets appeared for the C Certificate examination. 45 SD and 15 Scadets appeared for the B Certificate examination.

Activities organized in college premises in the session 2019-2020:

- International Day of Yoga was celebrated on 21st June 2019 in which more than 200 cadets from the University of Delhi took part.
- Fateh, the Annual Training Camp was held from 19th December to 28th December 2019.
- A Flag hoisting ceremony was conducted on the occasion of Republic Day on the 26th of January, 2020
- NCC Annual Fest, Fateh, was organized on 17th and 18th February 2020, in which more than 1000 cadets from all over Delhi participated.

Achievements of cadets:

- Sgt. Shubham Aswal and Sgt. Akansha completed the prestigious Republic Day Camp, in 2020.
- Sgt. Akansha and LCpl. Shivangi completed the Thal Sainik Camp.
- Sgt. Shubham Aswal and Cpl. Akash completed the Cm Rally.
- 3 cadets completed Parasailing whereas one cadet completed Para-slithering. 17 cadets attended the PM Rally and 2 cadets completed the SSB Capsule at OTA Kamptee.
- 6 cadets attended ALC, 1 cadet attended SNIC Peddapuram, 15 cadets attended AAC, Meerut, 2 cadets attended EBSB Silchar, Assam and 9 cadets attended various Trekking camps all over the country.
- 2 cadets completed Basic Mountaineering Course & Ex-JUO, Kanwarsher Singh Chauhan, got recommended into the Indian Army.

ANO
(Capt.) Dr Gurinder Singh

CTO
Dr Nimmi Singh

NSS: NATIONAL SERVICE SCHEME

The NSS Unit of S.G.T.B. Khalsa College undertook a range of activities during this academic session to create awareness about various causes and to be active in facilitating change.

- The members of NSS Khalsa took part in the celebrations of International Yoga Day from the 20th to the 21st of June with many students in attendance, performing yoga with great zeal and enthusiasm.
- On 5th August 2019, the volunteers participated in an in-depth discussion on Climate Change, as a part of the Charcha for Change campaign, held at the Indian Habitat Centre, hosted by UNDP India and Josh Talks collaboratively. Independence day saw the NSS members coming together at the College ground to celebrate the day, the highlight event being the flag hoisting ceremony.
- To contribute to combating the ongoing climate change crisis a plantation drive was organized.
- The NSS team celebrated the NSS day by preparing an NSS volunteer magazine, performing a Nukkad Natak and organising various competitions about a social cause.

- The NSS volunteers took part in the 'Fit India Plog Run' on October 2 to aid the government's effort to eliminate single-use plastic and combat the growing threat of plastic pollution. The NSS team organised a three-day donation drive from 22nd to 24th October, wherein they collected books and clothes which were further distributed by the team in a slum. In collaboration with Uttar Pradesh Bhasha Sansthan, Lucknow, NSS Khalsa organised a National Seminar from 24th to 25th October, themed 'Digital Kranti our Hindi.'
- On account of the birth anniversary of Vallabhai Patel, the NSS team celebrated Rashtriya Ekta Diwas on 31st October by performing a unity pledge and organising a painting and essay writing competition.
- On 31st October, the NSS team in collaboration with CDF, the Khalsa chapter and Sashakt organised a seminar to aware the mass about Ovarian Cancer with Dr Manisha Gupta in attendance as the speaker for the event.
- NSS in collaboration with Connecting Dream Foundation Khalsa, organised a health camp offering that included a variety of medical tests on college premises and a seminar on Immunotherapy by reputed doctors.

ACADEMIC SOCIETIES

RAAH

The Business Economics Society of Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa college, had a very successful year with a plethora of achievements and successes to its name.

- RAAH participated in ROISTERS, the Sports fest organized by Aryabhata college where we won the following- Basketball(B)-gold, Table tennis(B)- gold, Carrom(B)-bronze, Kho Kho(G)-gold, Volleyball(G)-bronze, Badminton(G)-bronze, Chess-bronze.
- Our students also participated in Khel Utsav, organized by our college, and won glorifying positions in it.
- Perspica'20. Organized 5 events - Big Brand Theory, La Quizzeria, Mad Men, Bima Bachat Nivesh and Xcelist. The big Brand theory is based on branding and advertisement, La'Quizzeria was the Business Quiz, Madmen was based on marketing and advertising, Bima Bachat Nivesh was a mock stock event and the Xcelist was based on Microsoft excel. Perspica'2020 was a huge success with more than 400 participants from different universities.
- Collaborated with 5 societies in the University of Delhi for online marketing of various events. Collected a database of 10,000 students of the University of Delhi. Updated Alumni Details in BBE-Alumni Database.

EcoTryst: The Economics Society

Ecotryst, the Economics Society of SGTB Khalsa College, nurture young minds and provides a platform for economics enthusiasts. The Council also takes the responsibility of organising seminars, workshops and talks by renowned professors. Overall, it is a place for self-growth and learning- outside the realm of classroom culture.

This year's events started with an enriching talk on 'Behavioural Economics' by Prof. Shagata Mukherjee from Meghnad Desai Academy of Economics on 19th September 2019. He discussed the concepts, theories and practical uses of behavioural economics in a very lucid manner. The talk was attended by a large number of students from different disciplines. The session was very interactive with the students gaining immensely and enjoying the session. The second talk conducted by Ecotryst was in association with FinLadder, which is an online educational organization offering finance courses in National Stock Exchange Certifications. The event was a huge success with students from Economics, Commerce and Business Economics who were given insights into the basics of finance like derivatives with practical knowledge.

The annual economics festival, Convergence, was organised in Feb 2020, with participation by more than 200 students from different colleges of Delhi University. Spread across two days, it consisted of four fun-filled events that tested the knowledge, sharp thinking and intuitive ability of the participants.

-Sampatti, a Battle of Wealth, pushed the competitors to apply their economic, trading, diplomatic and strategic thinking and capabilities.

-A simulation of the United Nations Economic and Social Commission for Asia and Pacific was held in which delegates participated to deliberate on the agenda "Promoting economic, social and environmental cooperation on oceans for sustainable development".

-Futcon'20 was a great event for all the football fans out there. The event was split into 3 rounds- a quiz, an auction round and the actual game of FIFA.

-Godfather, our trademark event, is a combination of murder mystery and strategy. Participants transact legally in a mock illegal market to maximize their wealth and claim victory.

Comsoc: The Commerce Society

- An interactive talk with CA Ajay Kumar (Author Former ED at EY and Partner at PwC) was solemnised on August 08, 2019, on the topic – “Decoding the Corporate World for Young Minds”. The latest edition of the bi-monthly e-magazine, BizGeist was also uncovered by CA Kumar
- The Commerce Society organised the official freshers, Retro Electro, on October 19, 2019, to welcome the new batch with zeal and vigour
- On 17th January 2020, a Real Deal 3.0, an affair to challenge and unleash the entrepreneurial and marketing skills of students with three rounds of rigorous competitions was organised
- A visit to Pearl Academy was organised on January 24, 2020, to unravel the creative and artistic side of budding student entrepreneurs.
- A Business Conclave was organised on January 30, 2020, where speakers from diverse backgrounds, Mr Sundeep Gujjar, Mr Ashish Kalra, Mr Sam Baisla, Mr Ravi Joshi and Mr Neeraj Arora graced the occasion with their inspiring speeches followed by an interactive session.
- A CA Cell, ‘Enkindled Minds’(EM) was created that organised its flagship event, Bizzinga, as part of the annual fest- Comzone. It also solemnised an interactive talk featuring CA Vivek Khurana on February 17, 2020.
- The Business Café (TBC), the editorial board, revamped its e-magazine, BizGeist, in an all-new avatar and one year of TBC was marked by an e-celebration which included various social media competitions, quizzes and a video address by the honourable principal, Prof. Jaswinder Singh. TBC launched a new one of its kind division, the Department of Happiness, in January 2020. Several activities like Open Mic (Mic Drop 1.0 and 2.0), Video Journalism Competition (TBC.Live), etc were conducted under the aegis of the department.
- As part of the annual fest, Comzone, Comsoc organised stimulating events, which included Amazing Race, Vyapaar 6.0, Mock Stock, Fine Fettle, SpectraSmith, and SmashIt among many others. Prizes worth Rs. 25 lakhs were given away in Comzone.

Farrago: B.A. Prog Society

Farrago, the Department of BA Programme, witnessed a zestful year which started off by conducting department elections to choose office bearers in a democratic manner for various posts which are- President, Vice President, Secretary, Joint Secretary and Treasurer.

The society gave a warm welcome to all the newcomers through a fresher's party involving many engaging activities like dance, stand-up comedy, ramp walk, and some titles.

Students of the department participated in different sports during the college sports festival, Khelutsav, and bagged numerous prizes namely,

- First prize in Cricket
- First prize in Volley Ball (Boys)
- First runner up in Badminton

Harmeet Singh, first year, won third prize in Gatka competition. Parth Sharma, first year, represented the College at an Inter-College Debate Competition held in Shivaji College, University of Delhi, and also secured first position in Poster Making Competition organized by the College society, Lakshya.

Mimansa Sehgal and Parth Sharma participated in an Intra-College Debate Competition and reached the final round.

Pankaj Jaiswal, a third-year student, took over the post of the President of Lakshya, the enabling unit. He also secured first position in an Extempore event organized by the Hindi department.

Devender Pal Singh Shekhawat, third year, was elected as a student representative in the Internal Complaints Committee of the College. Sagar Panwar, third year, was elected as the Vice President for the Students Union this year.

The society is also looking forward to holding a Career Counselling Seminar. Towards the end of the academic session, Farrago is gearing up for its annual festival, as a part of Lashkara, to be followed by a Farewell Party for the outgoing batch.

Dastaan: The History Society

The department of history took a heritage walk to Mehrauli archaeological park. Among the teachers were Dr Asad Ahmed, Dr Bhawana Goel, Dr Pratibha Chawla, Mr Shagh Nadeem Suhrawardy, Dr Roopam, Ms Jasmeet Kaur, Dr Tarun Kumar, Dr Aditya Kumar Kaushal and one guest teacher Mr Aditya Pratap. The walk started from Rajghat by paying respect to the Mahatama on the occasion of the 150th anniversary celebration. From there it went to Mehrauli archaeological park, visited the Qutub complex, Jawali Kawali Masjid and the Sufi Shrine of Khwaja Qutubuddin Bakhtiyar Kaki. The students and the teachers were mesmerized by the Qawwali performance at the Shrine. The wall magazine of the department was inaugurated by the Principal Prof. Jaswinder Singh on 25th October 2019. The theme of the wall magazine was GENDER IN INDIAN HISTORY. It still lies in the lobby of the College.

On 23rd Feb 2020, a cultural program called Kashn-E- Hind was held at Indira Gandhi National Centre for Arts (IGNCA). Dr Bhawana Goel and Mr Shah Nadeem Suhrawardy presented a story of Kabir which was well received by the audience. In the annual festival LASHKARA, the department organized two events- a Quiz competition and Story Telling on 26th and 27th February 2020.

Polis: The Political Science Society

On 6th September 2019, the Political Science Department of the College organized a lecture on the topic- Political Economy of Federalism at the College Seminar Hall. The event started with the inaugural key address by the Principal of the College, Professor Jaswinder Singh. Professor (Dr) Pritam Singh of the Oxford Brookes University, UK graced the event by giving an insight highlighting the composite nature of federalism; the politics of federalism and its effects on the constitution of India; the structure of a nation and its complex dynamics; interplay and relationship of various economic schools with those of political structure of federalism etc. He also focused on the areas of tension between the Centre and its units in India. The lecture went beyond the conventional discussions of federal structure of India and students engaged the Honorable Professor with large number of questions on the subject. The Event was well attended by both the faculty members and students across the Departments.

The Department of Political Science organised a debate competition, "Dissent" for students on the topic, "This House Believes that Populism has led to Decline of Constitutionalism in India" on 27.02.2020. The event was well attended by a large number of teams and the winners won awards in cash and gift hampers. All the participants received certificates.

A treasure hunt competition was organised on 28.02.2020. The event was well attended by a large number of teams and the winners won awards in cash and gift hampers. All the participants received certificates.

Wronskian: The Mathematics Society

Having a great reputation amongst the mathematical departments of other Delhi University colleges, SGTB Khalsa College has always pushed for greater mathematical innovation whether it be through research papers or seminars conducted by foreign faculties. Recently, we had the honour of conducting a seminar by Dr Sat Gupta (Professor of Statistics, University of North Carolina, Greensboro) who enlightened the students regarding the various techniques and probabilities involved in developing a Randomized Response Model.

Also following in its footsteps, Wronskian, The Mathematics Society of SGTB Khalsa College, is delighted to announce its participation in Lashkara, the annual fest of Khalsa College. After a successful event last year, we were back with a variety of games like the Cryptic Hunt – an exhilarating event where players journey through the College campus while deducing mathematical clues, Andhadhun 2.0 – an exciting life-board game played blindfolded and a Bidding War.

We are also scheduled to invite Dr Sarabjot Singh Anand (Associate Professor, University of Warwick) for a guest lecture on the Mathematics behind Data Science, AI and Machine Learning.

Floridus: Botanical Society

'Floridus' presided over by Dr Surinder Kaur, staff advisor and Dr Anjana Sagar, treasurer held elections for the office bearers for the year 2019-20. The Inaugural lecture of the society was delivered by Prof Anil Grover, Department of Plant Molecular Biology, the University of Delhi on 30th August 2019 on "Plant Genetic Engineering in Modern day Agriculture". He emphasised that cellular stress response is evolutionarily conserved in living organisms, and there is a major role of heat shock proteins (Hsps).

He shared how the understanding of stress responses has led to the development of stress-resistant crops. The lecture was followed by a Poster competition on the theme "Biotechnology: Bio dreaming". The posters were judged by Prof Anil Grover and students were awarded with certificates of appreciation.

A plantation drive was organized by teachers and students of the department on Teacher's Day followed by a performance of students, expressing their gratitude and appreciation for teachers by reciting poems, singing songs and delivering a short oration. Ozone day was celebrated by organizing a walkathon on 16th September 2019 to raise awareness about the importance of the ozone layer and its protection.

An interactive session on dragonflies was held on 18th September 2019 by Mr Ishtiyak Ahmed from Asola Bhatti Wildlife Sanctuary and it was followed by dragonfly and butterfly counting within college premises. A visit was organized for Environment Science students to Sewage Treatment Plant, Sonia Vihar on 25th October 2019. The society held a freshers' welcome on 1st October.

A talk and practical session on SahajYog to promote yoga as a physical therapy routine for our young students and faculty members was conducted on 3rd October 2019. The Sahaj Yog instructors, Dr Amitabh Mathur and Dr Alok Kumar narrated the intricacies of yogic kriyas and their connection with mind and body. The society organized an Inter-College Quiz on theme "Science and Society" on 30th January 2020 wherein students from various Colleges viz Kirori Mal College, Hans raj College, Amity University, Acharaya Narender Dev and DDU participated. Cash Prizes and Certificates were awarded to the winners. An educational visit was organized on 12th February for final year students to Yakult Danone Factory in Sonipat, Haryana. The students observed the techniques and the processing during the Yakult production and gathered valuable information.

The society organized its annual festival, Gardenia on 27th February as part of the College festival, Lashkara'20. The highlights include an inter-college Festival Tableau and carton of five senses competitions.

Green Finger's Club
SGTB Khalsa College

GREEN FINGER'S CLUB

Students of B. Sc. (H) Botany took the initiative and laid the foundation of the "Green Finger's Club" in August 2019 to conserve the environment and spread awareness to protect nature and our health. Student members of the club organized two Exhibition-cum-sale of plantlets and compost prepared by them in the Botanical Garden of the college. A special attraction was the organically grown mushroom. For health benefits, the club organized a meditation and fitness camp in the "Gurukul" of the college campus which is continued every week.

INTER-COLLEGE QUIZ COMPETITION

An inter-class quiz competition was held on September 05, 2019, on "Guru Nanak Dev Ji's Legacy and Environment". Over thirty teams took part in the quiz, out of which ten qualified after the preliminary round. It was followed by four brainstorming rounds among the teams, including a visual, Pictionary, saakhi, and questionnaire round, which engaged the students for over an hour. Team Dhara, Agni and Bhoomi secured first, second and third positions respectively, and won attractive cash prizes. The Principal, S. Jaswinder Singh gave away the prizes and certificates to the winners and encouraged the students to imbibe the guru's teachings. The moral teachings of Guru Nanak Dev Ji and his ideas of universalism brought a moral awakening among students

Catenation: The Chemistry Society

Catenation, the Chemistry Society, celebrated Teacher's Day on September 5, 2019. The students gave a dance performance on this occasion. A few games were arranged in which both the students and the teachers participated.

Professor Roderick Wayland Bates, from the National University of Singapore, delivered a lecture on '*History and Significance of Fingerprints*' on September 23, 2019. It was attended by students from B.Sc. (Hons) Chemistry and PG Diploma (Forensic Science). Professor Bates emphasized that Indians have played a pivotal role in the advancement of the science of fingerprints. He cited several crime cases which were solved on the basis of fingerprint evidence.

A lecture by Dr Jagbir Singh, Associate Professor, Department of Geography, Swami Shradhanand College, Delhi University, titled '*Disaster Management Skills*' was organized on September 26, 2019. The students and teachers were instructed on the importance of preparedness in the eventuality of an emergency situation. Common equipment one should always keep at hand in their residences or workplaces was listed. Several case studies pertaining to natural and man-made disasters were described.

Sparks: Physics Society

"Desire may be the key to motivation, but it is the determination and commitment to unrelenting pursuits of our goals and excellence that enables us to succeed." In the spirit of the above quote, the Department is preparing its students and team for the future to attain gradual success by adopting various innovative strategies with positive spiraling effect.

A successful series on the "Discovery of the Gravitational Waves and Beyond" by Prof. Sanjeev Dhurandhar was held on 25th and 26th September 2019. In another talk, students were acquainted with the idea of "Remote Sensing Payloads Technologies: Current and Future Trends" presented by Dr Amit Bhardwaj (ISRO), held on 24th October, 2019.

Some of our old students also interacted with our students and talked about their hard work and achievements in an interactive session held with the alumni of the department.

Our students from the Physics department along with our teachers attended some sessions in Vigyan Samagam in the month of February 2020. The department organized a Quiz competition and a poster-making competition on 27th Feb 2020 under the college festival "Lashkara"

Aakriti: The Zoological Society

Aakriti witnessed an action-packed year full of events. The session 2019-2020 was kick-started with department elections held in August wherein the post holders of the society, that is the President, Vice president and Treasurer, were elected.

As a part of the Teacher's Day celebrations, a small programme was organized by the department's students to express their gratitude. The students gave speeches and dedicated titles and poems to the teachers. On the occasion of World Ozone Day, i.e. September 16th, an inter-class quiz competition was held along with the screening of a documentary that highlighted the importance of Ozone. In addition, a Fresher's function was planned to welcome a new batch of students to the society. A visit, and hands-on session, on Zebrafish culture for Aquarium Fish Keeping students, was organized on 26th September 2019. However, on the 30th of September, our most inspiring and experienced teacher, Dr Komal Kamra, retired and the department bid her farewell with a heavy heart.

The society celebrated World Animal Day on 4th October. Also, the students wholeheartedly took part in the sports festival, Khelutsav, organized by the students' union. The girl's kho-kho team bagged the First prize for the third year consecutively and the boys won the Gold medal in Table Tennis. Some first-year students also took part, and won the Best Interjector Prize, in the Intra-college Debate competition organised by DADS. Apart from academics, our department students are part of almost all co-curricular societies like NCC, NSS, Strokes, Pinhole and more. Going further and beyond, a student from our department is also serving as the President of the students' union for the current academic year. A 3rd year student also won a Gold medal in Delhi State Gatka Demonstration.

Moreover, educational excursions took place wherein the students, along with faculty, visited the Pusa Institute and the Yamuna Biodiversity Park. The society looks forward to organizing more fun and educational activities in Lashkara, 2020.

LitSoc: English Literary Society

In the months of August - September 2019

The core members of the literary society were given their posts.

- President: Palak Aggarwal
- Vice President: Surbhi Agarwal
- Secretary: Srishti Berry
- Treasurer: Gehna Kapoor

Members were asked to come having watched the film, Inception and Masaan and discussions on various topics like time, reality, dream, a dream within a dream - the idea of inception, characterisation, how to differentiate between what's real and what's not and various others that mostly ended in debates and unsolved answers.

Each member was given a task to come up with a creative letter or poem for any of the characters of the movie Masaan in ten minutes. The results were some amazing pieces, which can be viewed on the society's Instagram page.

Members also met to discuss the film Perks Of Being A Wallflower, and several points of interest were picked up, like high school life, mental illnesses, sexual harassment, familial bonds, friendship, and American culture, and the discussions were as interesting as they were informative.

Members also discussed the upcoming event in association with Mental Health Foundation, which is a nonprofit,

that is organising a letter writing event, in which members of the society would have to write a letter about something positive that they've come across. A Short Story Competition, based on the theme, Never Settle, in collaboration with OnePlus, was approved and launched. The society also earned various media partners for this event including, DU Updates, DU Beats, DU Vibes, The Education Tree, DU Express and Campus Bloggers. Winners of the same were Mehul Yadav in first position and Devaanshi Mahajan in the second place.

In the month of October 2019

The English Literary Society organised the first-ever Talent Exhibition for the department of English, on 31st October, wherein all students from first, second and third years were given a chance to showcase their creative abilities. The theme for the exhibition was Halloween.

After the planning, making and decorating process was done, the execution of the exhibition earned the society members with massive applause and praise from the professors of the English department as well as the Principal of Khalsa College. The principal sir asked the society to put up a board of exhibition in the College commemorating the society's work and display the creative pieces on the College website to share the creative content of the English department.

Forensic Science

The teachers and students of the Forensic Science Unit carried out forensic screening of certificates who had been admitted to different Colleges during the 2019-20 academic session. The Colleges that made this request were: ARSD College, College of Vocational Studies, Mata Sundri College, Institute of Home Economics, Ram Lal Anand College and Sri Aurobindo College. The students visited Central Jail Tihar as a part of their fieldwork. They were enlightened on the rehabilitation steps being instituted for the inmates. They also learnt about the strategies being adopted to reform the inmates so that on their release they may lead a dignified life.

A symposium entitled, *National Colloquium for Sustainable Development of Forensic Science* was organized on February 22-23, 2020. Eminent forensic scientists enlightened the audience on latest developments in forensic science..

Nav Pallav: The Hindi Sahitya Sabha

Department of Hindi has continued its glorious tradition by organizing various events throughout the year. These events were attended by college students and teachers as well as scholars from all over India.

To discuss the symbiotic relationship of technology and Hindi, the Department of Hindi of Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College of Delhi University in association with U.P. Bhasha Sansthan and E-pay organized a 2-Day seminar on "Digital Revolution and Hindi" organized on 24-25 of October 2019.

This 2-Day seminar focused on the journey of Hindi from print to the era of digitalization with multiple sessions on the importance of Hindi in different digital mediums. The aim of the seminar was fulfilled with the participation of various pioneering technologists, scholars, media persons and academicians. Also, one of the sessions focused on the 'Role of various digital mediums in spreading the teachings of Guru Nanak Dev', on the occasion of his 550th birth anniversary. The compilation of papers presented in the seminar is also under publication in the form of two books.

On 18th January a book 'North Campus' in Hindi and Urdu was released, written by Department alumni and Urdu poet and writer Tripurari Sharma. Books were released by Principal Prof. Jaswinder Singh, Anant Vijay (Eminent Film critique and Associate editor of Dainik Jagran), Prabhat Ranjan (Media writer), College Poetess Anushakti Singh and Dr Smita Mishra.

Some of the other events held during the session-

- One day Library Workshop
- Independence day celebration 'Bharatiya Utsav'
- Adhyapak Samvad' Teachers Day 5th September
- Ashu Bhashan on Hindi Diwas, 13th September
- Navagat Samaroh(Freshers' Welcome)
- Student Visit at International Book Fair, New Delhi on 10th January.
- Vasant Panchmi Poetry Competition on 30th January
- KissaGoi (story telling)

Literary Quiz Competition at College annual fest Lashkara on 27th - and 28th February

Firdaus: Punjabi Sahit Sabha

This year Punjabi Sahit Sabha was named **“FIRDAUS”** meaning Heaven. Department hosted events across different domains in this academic year. The academic year was commenced by conducting Orientation cum Freshers’ Party followed by election of the office bearers: Avneet Kaur (President), Pranav Sharma (Vice- President), Simran Kaur Bhalla (Secretary), Amandeep Singh (Joint- Secretary), Palak Wadhwa (Joint-Secretary) Teacher’s Day Celebration was held on 5th September, 2019

Amrita Pritam’s 100th Birth Anniversary was celebrated in collaboration with college’s ‘Acrostic- The Poetry Society’ on 22nd and 23rd October, 2019. During the event movie ‘PINJAR’ based on Amrita Pritam’s novel was shown and poetry competition & paper reading was held

Farewell to Dr Vanita was given on 6th November, 2019

International Mother Tongue Day was celebrated on 21st February, 2020

During Annual Cultural Fest- LASHKARA’2020, Fancy Dress Competition, Poetry competition, Punjabi Play- “LALLU RAJKUMAR TE TIN RANGI PARI” and Exhibition on PUNJABI LOK VIRSA were organised

Student Achievements:

- Manpreet Kaur of MA Punjabi II year won 1st prize in essay writing competition organised by Bhai Veer Singh Sahitya Sadan, Delhi on 24th Oct, 2020.
- 2nd prize in Folk Singing competition was won by Prabhdeep Singh (III year) at Ramanujan College on 17th February, 2020.
- Ishpreet Kaur, Jaswinder Kaur, Gurneet Kaur, Manmeet Kaur, Simran Kaur, Maninder Kaur (all from II year) & Palak Wadhwa (I year) secured 2nd position in Tug of War at Sri Guru Gobind Singh College of Commerce on 31st January, 2020.
- Vashpreet Kaur secured 2nd position in Rutta’n de Pehran Competition at S.G.T.B. Khalsa College.
- Neha Chhibba won many prizes in Gatka/Lok Naach Competition in State and National Level.
- University positions were secured by Manpreet Kaur and Jaspreet Kaur in Graduation and Harmeet Kaur in Masters.

ART & CULTURE

Anhad- The Divinity Society

The **Divinity Society** provides the spiritual axis around which students' lives in the College revolve. The singers and musicians of **Anhad** train and nurture their music with genuine devotion around the year and its evidence can be glimpsed from the manner in which they outshine themselves in each performance.

Students participated in Nagar Kirtan organised by **DSGMC** on **Prakash Purab** Of **Guru Nanak Dev Ji** on 11th November 2019 from **Sis Ganj Sahib** to **Nanak Piao Sahib**.

Students performed at a Seminar on "**Guru Nanak's teachings: Oneness to One Identity**" at the National Museum on 7th February 2020.

Organised Inter-College Kirtan Competition during the Annual Fest "**Lashkara**". Participants participated very joyfully and "**Guru da langar**" was served.

Achievements

FIRST POSITION

- Declamation Competition at Sri Guru Gobind Singh College of Commerce won by Tanveer Kaur (BSC physical science 1st year) on 23rd January 2020

SECOND POSITION -

- Kirtan Competition at Mata Sundari College For Women on 6th November 2019 (Team)
- Declamation Competition at Mata Sundari College for Women on 5th November, 2019 (Team) Won by Kunwar Anmol Singh (BSC computer science 2nd year) and Jashandeep Singh (History Hons 2nd year)
- Bani Kanth Competition at Sri Guru Gobind Singh College of Commerce on 23rd January 2020 (Individual) Won by Prabhsimran Kaur (Maths Hons. 2nd year)

THIRD POSITION -

- Declamation Competition at Mata Sundari College For Women on 5th November 2019 (Individual) Won by Kunwar Anmol Singh (BSC Computer science 2nd year)
- Bani Kanth Competition at Mata Sundari College For Women on 5th November, 2019 (Team) Won by Harmeen Kaur (Economics Hons. 1st year) and Kamalpreet Kaur (Zoology Hons. 1st year)
- Kirtan Competition at Sri Guru Gobind Singh College of Commerce (Team)

Bhangra – Folk Dance Society

So, this one's about our college's folk-dance team, the longstanding team which has been representing the cultures of Punjab at Delhi University for many years, the **SGTB KHALSA BHANGRA TEAM**.

The team has won many awards and prizes all over Delhi University starting from elite colleges of the North Campus to cross-cultural colleges of the South campus and also in many National and International competitions like Bhangra Arena, and have their name ringing amongst the best teams in University and Delhi from past many years.

- The team Participated in Janki Devi Memorial College, Jesus and Mary College, Mata Sundri College, GGSCC and Gargi College
- Won the first prize at Mata Sundri College
- Many of the teammates have won the title of “Best folk Dancer” in overall university. The list has the names of our unsurpassed dancers like Ramandeep Singh, Gurneet Singh Saggu, Gurdeep Babbar and the list goes on...

Gatka - Martial Arts Society

Gatka is an ancient martial art with a prominent place in Sikh history. In Sikh Martial Arts, Gatka uses various weapons and hand-to-hand techniques. It trains the body and mind to work together. The Government of India has declared Gatka as the quickest-spreading Sikh sport on the National level. It is also performed at several locations in Nagar Kirtans on the occasion of the Prakash Purab of Guru Gobind Singh Ji.

PARTICIPATION AND ACHIEVEMENTS:

- Sarbjot Singh Won JOHR-E-SHAMSHEER on 30th June, 2019
- Taranpreet Kaur (Zoology Hons 3rd year), Sarbjot Singh (Hindi Hons 3rd year) and Neha Kaur (Punjabi Hons 3rd year) won Gold; Arjaa Kaur (B.Com Prog 2nd year) and Avneet Kaur (Computer Science 3rd year) won Silver; and Taranjeet Kaur (History Hons 3rd year) won a Bronze in Delhi State Level “MAIDAN-E-JUNG” on 14th and 15th September 2019
- Arjaa Kaur (B.com Program 2nd year), Avneet Kaur (Computer science 3rd year) and Neha Kaur (Punjabi Hons 3rd year) won Gold; and Neha Kaur (Punjabi Hons 3rd year) won a Silver in National Level on 12th and 13th October 2019
- Organised Intra College competition at Khel Utsav on 21st October, 2019
- Attended Jai Tegang Seminar on Shastar Vidya at Mata Sundari College For Women on 19 Aug.
- Participated in National Sikh Games on 10th January, 2020

Ankur - The Theatre Society

Ankur - The Theatre Society of SGTB Khalsa College was formed in **1995** and is making theatre since then. **Dr Smita Mishra** remained our convenor this year also. Actively making stage and street plays throughout the year and keeping the spirit of theatre alive remains our motive.

Ankur celebrates theatre every year through its annual festival **'PRATYAKSH'** which holds street and stage play events. A grand Annual Stage play event is also held in the College itself. Last semester Ankur performed its street play '7 Days Of Sunday'

Its highlight was the problem of unemployment in India and the stage play 'Comrade Khumbhakarna' gathering life in its traces of oppressed voices and individuality. This semester Ankur performed its orientation play 'On A String' which talked about how our education system fails the students by not providing a space to learn and grow. Also, Ankur performed its Annual production "**भूख**" which threw light on oppression, catching people in a vicious cycle where they end up becoming oppressors.

Swarang – The Music Society

September 19, 2019

- *AIIMS – Indian Choir Competition*
- *Indian Light solo Competition*

October 3, 2019

- *IIT Delhi – Battle of Bands Competition*

October 5, 2019

- *IIT Delhi – Instrumental Competition Western Solos*

October 11, 2019

- *VIPS – Battle of Bands Competition*

October 22, 2019

- *IIT Kanpur – Indian Choir Competition*
- *Battle of Bands Competition*

December 27, 2019

- *IIT Bombay – Battle of Bands*

Pinhole – Photography Society

Pinhole – Photography Society started its journey back in 2012 with the support of the faculty and administration. The society aimed at portraying the art of photography through an altogether different perspective. In addition to organizing various competitions and events, Pinhole as a whole works for a cause. Through the medium of photo essays and online posts, Pinhole aims at providing meaningful content. We have Dr Nachiketa Singh as our society convenor and Gurjot Singh Jolly as our society president.

Pinhole's activities conducted over the year:

1. Held annual examination of the students admitted during the session 2018-19 on 21st July 2019
2. Held auditions for the freshers on 30th July and 19th August, comprising 10 best photographs, the spot photo essay and an interview for admission to the society
3. Workshop and classes held biweekly to teach freshers about photography from 20th August to 24th September.
4. Weekly Photowalks held at Connaught Place, Chandini Chowk, Chawri Bazar, Humanyu's Tomb, Lodhi Garden etc from 4th August to 9th September
5. Held an Online Photography Competition in collaboration with OnePlusAtDu on 10th September
6. Held a Photowalk in collaboration with OnePlusAtDu and Effulgence – The Photography Society of Sri Venkateswara College on 12th October
7. Organized our Mid - Semester exhibition - 'Firdaus 19' on 15th and 16th October
8. Another set of auditions was conducted in 2nd week of January for admission into the society
9. Annual photography exhibition - Curiosity 2019 at the College annual fest on 27th and 28th Feb featuring photo-essays of all the society members

DADS - Debate and Discussion Society

Debate and Discussion Society, one of the oldest societies in the College, strives to provide a holistic debating platform. Students of Khalsa College get the opportunity to learn and practice different types of debating formats, whereby their knowledge is also increased on topics revolving around current affairs to subject specification in the field of Political Science, Sociology, Information Technology and more. Debating Society for the session 2019-2020 started with its session with an orientation session where the Convenor of the Society- Dr Nachiketa Singh, had a talk with the new society members and briefed them about what the objective of the society stands for and what it stands for the culture of debating. Along with inculcating discipline of a patient and an objective debater, the society involved sessions involving various group discussions, conventional debates and parliamentary debates as well. With regular teaching sessions and debating sessions, for the session of odd semesters of 2019-2020 sessions, the debating society was able to win 8 debates in the Delhi Conventional Debating circuit. On 16th and 17th September 2019, the debating society of Khalsa College organized its annual Intra- College Debating Competition. The purpose of the Intra- Debating Competition is to provide an equitable debating platform for all the amateur debaters in Khalsa College. Moreover, the concept of the competition is based on the departmental representation of the students. The participants of the Intra- College Debating Competition include a department-wise representation where all the departments get the opportunity to compete with other departments. The purpose is to provide healthy competition between all the students, and departments and an open platform for their opinions.

Acrostic - The Poetry Society

Acrostic- the poetry society, under the guidance of **Dr Smita Mishra (Convenor of Acrostic)**, organised **Qafila** - a collection of three poetry events comprising of great artists from the Delhi poetry circuit. The events attracted people from all over the university.

The 3 events were -

Fankaar - The English poetry slam, was held in the basketball court wherein poets from the Delhi poetry circuit came together and performed. **Ishaan Chawdhary** and **Shibani Das** judged the event

Shabdotsav - The Hindi poetry event, was also held in the basketball courts wherein out of 140 entries a selection of only 10 were chosen to perform. We saw an amazing audience turnout for this event as well. Eminent Poetess Alka Sinha and writer Sanjeev Bhanawat judged the event

Sunehe - the Punjabi poetry event, was held in the memory of Amrita Pritam, organised in collaboration with the Punjabi Department under the guidance of Dr Gurinder Singh.

STROKES - Fine Arts Society

The academic session expanding over 2019-20 is going quite eventful for team **Strokes- The Fine Arts Society** of SGTB Khalsa College. The events started even before the academic session began with Strokes' first ever public workshop of **"Mandala"** and **"Calligraphy"** held on 16th July '19 at the Lazy Bear Café, Hudson Lane. The workshop featured team's former member **Surbhi Kapur**. A lot of students from other colleges too showed up with great enthusiasm

The workshop was followed by the Grandiose Prom DU Fest 2.0 held on the 28th and 29th of September '19 at DLF Promenade, Vasant Kunj. Strokes, like last year, put up one of the most impressive stalls at the event. The event provided a lot of exposure to the team and was again a very memorable one. And it wasn't long till the biggest event of the session arrived. The annual art exhibition - **"Mizaaj"**, based on the theme **"Moods"**, on the 23rd and 24th of October '19 at the College itself. The team's 30 budding artists depicted the theme in their own unique way and showcased their talent in their prodigious paintings and displayed it in an eye catching décor.

Soon after the exhibition, team Strokes participated in an art exhibition competition named **"Rangat"** at SGGSCC, Pitampura on 8th November '19 where a lot of paintings caught the judges' eyes and got a lot of admiration.

Etram - Western Dance Society

The workshop by Khalsa Alumni Mayank Singh was conducted on 19th August 2019 which was open to all and had an overwhelming response. He taught the students various basics as well as advanced styles. ETRAM went for a donation drive in NGO-Delhi Public Library, Chandni Chowk on 31st August 2019. On 27th September 2019, ETRAM conducted a successful Intra-College Competition which had a huge turnout with various students who showcased their talents. The winners also received huge cash prizes. The competition was judged by Garima Jain, a faculty member at SGTB Khalsa, and our college alumni, Mayank Singh. ETRAM also attended and learnt from the immensely talented faculty at Big Dance Center, Chattarpur over the course of the year from choreographers like Sagrika Bhatt, Shaanu, Ritika Kapoor and Sonu Sharma.

ETRAM also Collaborated with the famous electronics brand, RealMe-This collaboration was a result of various strenuous tasks that a lot of Western Dance societies of multiple colleges had to carry out. Out of the tough competitions involving dance battles and flash mobs, Etram won and ultimately collaborated with the prestigious brand.

ETRAM has also qualified in the video preliminary round for the Delhi Dance Fever which is a prestigious competition in the circuit. ETRAM performed in the Western Group Dance Competitions during the fest season. Etram qualified for finals in multiple colleges including Mata Sundari College for Women, International School of Media and Entertainment Studies (ISOMES), PGDAV College and Sri Aurobindo College.

CONFERO - The MUN and Youth Parliament Society

In the month of August, interviews were conducted and 20 students were selected from different courses. Meetings were held twice a week - Tuesday and Thursday. Each meeting began with a discussion on topics of national and international importance, followed by group discussions to enhance their debating skills.

SOCIETY AWARDS

At the beginning of the session, a mock simulation of the United Nations Organisation of Drugs and Crime (UNODC) where the situation of organised crime in the Middle East and North Africa was addressed wherein members of the society participated and enhanced their debating skills. After the selection of a new batch of Confero, rigorous training of MUNs was given to them followed by a mock simulation of Stakeholders Meet where discussions on issues of Indian politics and national interest was held. The society members in the course of 4 months(August-November) have participated in various conferences and brought various laurels for the College which included 22 individual awards as well as the Best Delegation award in ARSD YOUTH CONCLAVE and stood as first runner-ups in HINDU INTERNATIONAL MUN, QUINTESSENCE MODEL UNITED NATIONS, SYMBIOSIS MODEL UNITED NATIONS and RDIAS MODEL UNITED NATIONS. With the inception of this semester, the society has already won 9 individual awards as well as the Best Delegation award in CVS Model United Nations and stood as the first runner up in DELTECH Model United Nations.

YOUNG DIPLOMATS PROGRAMME

The **YOUNG DIPLOMATS PROGRAMME** is the brainchild of our former society members at Confero. Being one of the most reputed conference in the Delhi circuit, Confero began with its flagship project of teaching young students about the concept of Model United Nations and Youth Parliament and enhancing the debating culture. The programme consists of 3 training sessions to help the students learn about the rules and procedures of MUNs as it is different from other forms of debate. Some of the schools where we have successfully trained students include St Marks School (Meera Baag), Vikas Bharti School, DAV Narela, Vivekanada School (Anand Vihar).

CONFERO 2020

In the even semester, the society organises its annual model united nations conference. The dates for **CONFERO MODEL UNITED NATIONS 2020** as released are 28th-29th March 2020. The agenda for the conference will focus on international and national affairs. The spectrum of debate will include international issues like the use of lethal weapons in armed conflicts and sexual and reproductive health in humanitarian emergencies, as well as national issues like the agrarian crisis in the country. The preparations for the conference are in progress as of now.

ENACTUS

'Vichar 2019' can be termed as Enactus SGTB Khalsa's very own Shark Tank. 'Vichar' was an intra-college competition where all the participants were given equal and specified number of days to prepare a business project. The challenge here was to present indepth model including elements like pricing, distribution and marketing. There were no limits set to the imaginations of the participants with several innovations like making a business out of breeding just one cow, or filtering and reusing the wastewater from toilet taps. There were detailed project ideas presented as well that involved a single solution to multiple problems such as malnutrition and unemployment. 'Vichar' 2019 was a refreshing and positive experience aimed at generating awareness towards social issues which could only be made possible with the support and guidance of the Principal Prof Jaswinder Singh, our convenor Dr Madhu, our judges and our members

Mental health is considered a very major component of holistic health. Our guest speaker, Dr Sujata Minhas conducted the event on 25 Sept 2019 at SGTB Khalsa College. One of the senior consultants in the Mental Health Foundation, she has developed two manuals and one screening tool for the mental well-being of the prisoners of Tihar. The event gave viewers a clear understanding and broke all the social norms and false beliefs regarding mental health among people. Her main emphasis was on the social stigma associated with psychological illness and the discriminatory attitude of individuals which make them reluctant towards seeking any expert's help

JUNTO - THE CIVIL SERVICES SOCIETY

Junto started its maiden journey in 2019 with support from the faculty and administration with a sole purpose of working to make a difference in our circle by taking actions and by disseminating cause, as well as information that may be helpful for the civil services preparation. The society convener is DrNachiketa Singh and the society president is Maherjyot Kaur.

Events covered :

1. The orientation
2. The Overview on CSE syllabus was given by Mr Manish Kumar Shukla and with his unique approach towards General studies and thought framework, he provided us with an individual attention and unique methodology one is sure to understand readily.
3. There was a Session on Indian Constitution by Dr Shashi Kant and we thank him for his interesting and thought provoking address on the Indian Constitution.
4. There was a Session on US threat to pull out from WTO and its implication on India jointly by Dr Nachiketa and Dr Mushtaq Hussain. With their diligence and direction, the two most esteemed faculties provided a pace discussion on the topic and also derived suggestions and value points from the students present.
5. There was another Session on India's Nuclear Policy, Continuity and Change conducted by Dr Anamika Asthana. The session was attended by the respected faculty members from Political Science Department.
6. A session on "Development Process Since Independence : Planning and Land Reforms" was conducted by Dr Biswaranjan Mohanty. This session was presented with a wide range of understanding and audio visual collaboration.
7. A Session on "Intellectual Property Rights" was held by Dr Vandana Sharma. Lessons tended to be centred around issues of Biopiracy, Patents etc. and students came to terms with the lesson with concerning future prospects of the property rights in their field of interest and even raised few queries of their own
8. The annual maiden fest of the society, Pragyaan that was held on 6th march 2020 was a grand success. It included two events:
 - NOESIS: The bureaucrat in making' quiz competition
 - VIMARSH: The panel talk by IFS Anupama Singh and IRS Sanjeet Singh about the ground level reality in the civil services

ENGLISH SECTION

Form, and the possibilities it offers in terms of re-presentation and resistance is where the English section places its emphasis this year. So, besides the usual array of short-fiction, comic-strip, and poetry, our readers will encounter articles that consider, analyze and appreciate the significance of formal experimentation and analysis. These articles range from how older forms (like, drama) have adapted to technological progress and how some newer ones (journalism, visual media) have broadened their scope by embracing, sometimes fascinating, and at others, controversial subjects.

We'd like to thank our contributors, both students and faculty, artists and critics, for sharing their talent and their thoughts.

EDITORIAL TEAM

Mr. Ashwin Rajeev , Editor, English Section

Vasudha Sabharwal, Student Editor, B.A. (Hons.) English, III Year

Vaishnavi Madanasundaran, Student Editor, B.A. (Hons.) English, II Year

Department Convener: Mr. Saikat Ghosh

CONTENTS

To My Best Friend – Indulekha P.R. Burman

Being an Intersectional Feminist - Seerat Showkat

Informational Politics in Dan Gilroy's *Nightcrawler* – Vausdha

Sabharwal Again – Gaganjot Kaur

To See or Not to See – Armeen Kaur Ahuja

Red Star – Jaismine Kaur

Her – Mehul Yadav

Shots Of – Gurveen Kaur

Breaking Bad as Shakespearean Tragedy – Amritesh Mishra

To Eat or Not to Eat – Adithi Sharma

Dear Favorite Poet - Pratyush Jain

Genesis - Maadhav Gupta

On Zines – Vaishnavi Madanasundaran

Blur – Gursimran Kaur

Slanguage – Palak Aggarwal

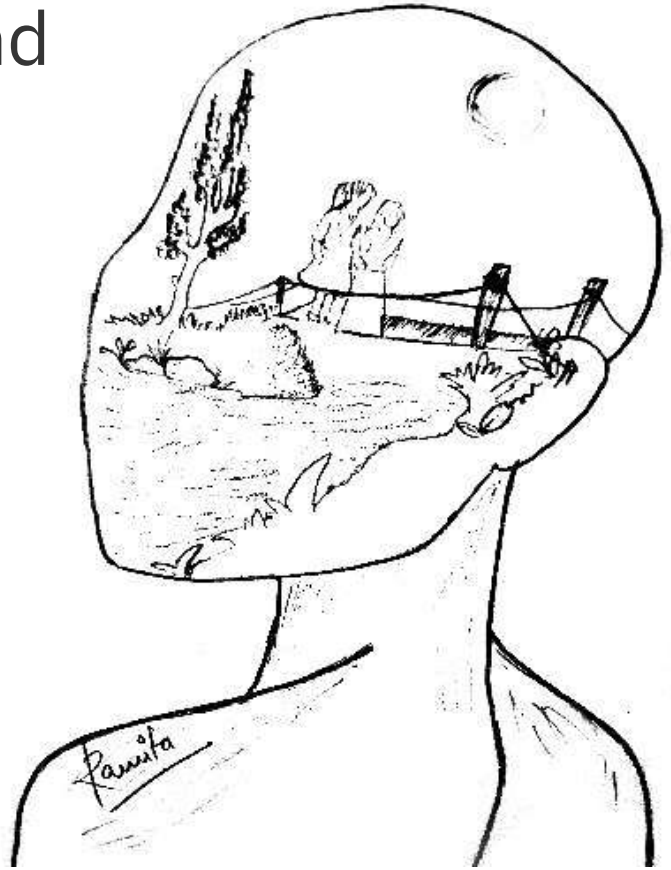
To My Best Friend

Just for once –
only for once,
touch your breast
and say
our minds do merge still.

Breaking the barriers of shame
standing on the forlorn fields
of salty anguish,
with eyes filled with muted words,
place your hand on my hand –
and say,
our minds do merge still.

Scrolling thru' the ruffled hair
our fingers dig up the dried
pollens of magnolia –
don't you forget, you adorned me,
the two dropouts on the
zigzag roads
where with cheap peanuts
we fought like vultures –
who did the Sun die for,
you? or me?

The rivers of the heart madly flew
thru' the labyrinths of flesh,
then why this mortuary of memories
freezes us... say?

Can't you, for once, cross the snow bridge
and light the fire –
just for once?
don't you know this golden triangle
this steep hillock
this thin wet curtain,
once happened to be
flints in furnace!

Our eager wistful protons, neutrons,
thousands of explosions,
knelt down to the dust.
so today, a little light, in a dying hearth
a handful of heat
could soothe the hour of need.
so, just for once.....

-Indulekha P.R. Burman
Department of English

BEING AN INTERSECTIONAL FEMINIST...

Identity, as ambiguous and obscure as it is, has been constructed in a certain manner. It does not merely define the characteristics and traits that you as a person may have, but gives other people the path to perceiving which particular 'community' you belong to. And the stereotyped characteristics of that community become your defining characteristics as well. The man-made systems of the world load us down with more than one identity, that is when the intersections of identities come into play. And living at the intersections of overlapping identities means living under a number of systems of oppression, because identity as a system always has implicitly or explicitly some 'other-ed'.

The Second Wave Feminism in 1960s and 1970s focused on the slogan "The Personal is Political" that identified women's cultural, domestic and systemic inequalities. However, critique says that the second and third waves remained restricted to the upper middle-class elite women only. To challenge this criticism comes the fourth wave which sees women's lives as intersectional, demonstrating how race, ethnicity, class, religion, gender, and nationality are all significant factors when discussing feminism. Intersectionality comes from discriminations based on a number of subjugations at the same time. It looks at not just one type of inequality that is gender-based, but all forms of it. The discrimination that comes from being a Muslim woman, that is, being doubly marginalized, leads to intersectionality. I'm a female Muslim who happens to be from Kashmir, which again adds to my intersectionality of marginalized identities. And very often, people happen to ask me how I feel about being a Kashmiri Muslim woman, because there is an evident peripheralization of these identities. And while carrying all these identities, living in a big city, with people from other cities and cultures, the fear of identity crisis and the fear of possible de-personalization often takes over my mind.

Flying high and working for your goals is often overhauled by the fear of disconnecting from your roots, because we are virtually owned by the institutions of socially constructed expectations. Our lives are not our own and it comes as a harsh reality to most of us, if not all. This extension of feminism also includes the people of LGBTQ+ community. It becomes important to focus on the 'inequalities' faced by the people of marginalized groups, rather than the 'differences' that they share. Being different and being unequal are not the same things. The idea of being cosmopolitan does not come from ignoring the differences but by maintaining these differences and creating equality out of these differences. For conservatives, nationally as well as internationally, this intersectionality becomes a dangerous idea, one that intends to change the status quo through the slippery slope of "utopian egalitarianism". In the west, the concept of intersectionality is not uncommon. It was Kimberle Crenshaw who coined the term and gave her theory of intersectionality in 1989 in her paper "Demarginalizing the intersection of race and gender". While it gained immense popularity among many people, it also attracted critical attitude of many others. Ben Shapiro, in one of his videos described intersectionality as "a form of identity politics in which the value of your opinion depends on how many victim groups you belong to." It is usually those people who are at the top of 'identity hierarchy' that attack intersectionalists for using identity politics, because they are the ones who fear losing their spot in the hierarchal pyramid of identities. As Crenshaw says, intersectionality is not just concerned with the shallow questions of identity, but the deep rooted systemic and structural overlapping discriminations.

So, the idea of intersectionality makes Feminist theory more self-identical and propels the feminist movement to be an umbrella movement that accepts and fights against several forms of marginalization faced by people of the 'second-sex'. However, a lot needs to be done for creating an impact among people that initiates not just dialogue but effective action also, about and among the vulnerable and marginalized sections. This is still missing. India, for all its progress and diversity, still has casteism rooted in its structures. Therefore, there is a lot of scope and relevance incorporating intersectionality into our feminist movements. While doing so, we must strive to include not just intersectionally oppressed women, but all genders that face intersectionality of various sorts because 'FEMINISM IS FOR EVERYONE.'

-Seerat Showkat

B.A. (Hons) Pol. Science, II Year

Informational Politics In Dan Gilroy's *Nightcrawler*

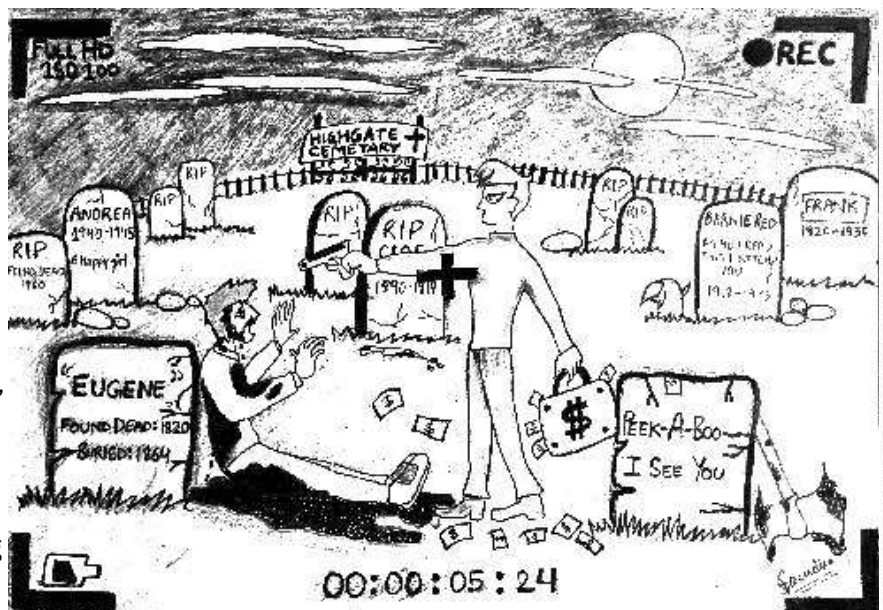
Dan Gilroy's *Nightcrawler* twists the world of Journalism as we perceive it and turns the lens on to the circumstances and the category of people who fuel a kind of journalism, the agenda of which is not to inform or educate the public, but to sell entertaining stories and play with the mindset of the viewers. By portraying characters like, Nina and Lou Bloom, the movie takes a jibe on information politics played by such Journalists who intelligently weave unrelated news pieces under appealing names like “*Carjacking Crime Wave*”, “*Nursing Home Nightmare*” or “*Urban Crime Creeping In Suburbs*” and project them as if they are a part of a bigger plotline only to peddle fear to the viewers just so that they can “talk about it at work.”

On the face of it, the nomenclature of the movie itself has a sense of foreboding attached to it that gives an idea of something crawling with predatory eyes in the darkness to do wicked mysterious deeds, not meant to be done. In this sense, the movie becomes an exploration of this mystery and an attempt to reveal the truth of this blurred reality of the night.

At the beginning of the movie, when Lou takes his recording to the KWLA Broadcast Center for the first time, Nina tells him that their station prefers content that is “graphic” and suggests that their viewers are “more interested in Urban Crimes creeping into the suburbs. What that means is a victim, or victims, preferably well-off and white, injured at the hands of poor or a minority.” This reflects how Journalism has lost its essence to become a mere entertainment competition between story-tellers and cinematographers in the name of News Casting Centers. Within the cosmos of this one dialogue itself, Nina shows how easily the media can be misused to prompt human thought and stimulate it to action by strengthening the roots of prejudices and antagonism, the seeds of which already exist in the society.

A reflection of this in the contemporary scenario can be found in the crime news shows like *Sansani* that has been selling stories in the name of news for the past 15 years. Their episodes with enticing names like, “*The Unheard Secret of Sridevi's Death*,” “*Know story of secret relationship between two female friends*,” “*Decoding mystery of 3 paranormal activities*,” “*Double-game of daughter-in-law*” have been presenting entertainment under the garb of Journalism all these years. It needs to be understood that humans, inherently, are doubtful beings. Hence, when such stories are sold and promoted in the market, their doubts and prejudices strengthen, giving rise to a strain in interpersonal relationships. Another example of this can be noticed when we observe how different news channels stretched the coverage of the *Aarushi Talwar Murder Case* for years by giving it a moral or religious angle.

Coming back to the movie, another important scene that draws significance is the date sequence between Lou and Nina, wherein Lou states, “The average half-hour of Los-Angeles television news packs all of its local, governmental coverage including law enforcement, budget, transportation, education, and immigration into 22 seconds. Local crime stories, however, not only usually lead the news but fill 14 times the broadcast, averaging five minutes and seven seconds. KWLA relies heavily on such

stories.” This scene becomes noteworthy as it gives us a glimpse of a dangerous post-truth world in which objective truths have eroded to pave way for emotions that are easily manipulated. The fact that all the important information is encapsulated and done away within a few seconds and the rest of the broadcasting time is devoted to crime-thrillers brings out this hard-hitting reality of the post-truth era that plays a game of psychology in the name of information and facts.

The truth, in this post-truth era, becomes constructed by being stripped of its objectivity to get replaced with human subjectivity. We can contest this argument by observing how Lou constructs his contemporary's van crash at Moon Park and stages the arrest of the two criminals involved in house invasion and drug robbery at Granada Hills. It clearly mirrors how truth gets contextualized in a fictional plot created by Journalists.

Any review of this movie would be incomplete without focusing on the mysterious Lou Bloom. It is interesting to note that Lou Bloom has an uncanny resemblance to James Joyce's famous Leopold Bloom. Like how Leopold Bloom wandered the Dublin of *Ulysses*, Lou Bloom wanders the streets of Los Angeles at night with his hungry eyes searching for new gruesome stories to add in his arsenal. On top of that, Lou Bloom's status as an outsider to his profession and a loner draws similarity from Lou Bloom's status as an outsider.

By giving his protagonist a skinny physique, a gaunt look with eyes buried deep in the sockets, and an emotionless face, Gilroy successfully arouses curiosity among his viewers. Lou's physical appearance in itself is unnatural and disturbing that resonates with his entire personality. The skeletal figure of Lou gives an impression of starvation that can be associated with his obsession to eke out a living for himself by hook or by crook.

Lou's fierceness is visible from the beginning. He remains unperturbed when the security guard catches him stealing or even when the construction owner refuses to hire him, a “thief.” This fierceness of spirit only aggravates further and unleashes a human being who is ready to blackmail and kill to succeed. Moreover, the fact that he crawls in the dark in search of gory and bloody stories that can earn him money gives him a sociopathic appeal.

After chancing upon Crime-Journalism as a profession, Lou's fixation to succeed no matter what and his gradual success in the same throws light upon the kind of people that this profession demands. Lou's fearlessness, thirst for success, lack of emotions, ability to manipulate truths in a way that would invite traffic to his videos, make him ideal for his profession. *Nightcrawler* further subverts the moral compass of Journalism by infusing an extensive capitalist mindset in its characters. In the scene where Lou gets down to record the accident at Moon Park which essentially, he stages, he makes a noteworthy remark to his colleague Rick who tries to stop him from recording the morbid accident of his own contemporary. He says, “We're professionals. He is a sale.”

Further, at the end of the movie, Lou readily sacrifices Rick's life when he begins viewing him as a threat who could use his own bargaining skills against him and then records his death as well. This cynicism that minimizes the value of human life for material profits puts a question mark across the moral quotient embedded within this kind of Journalism that is no more than a facade and a sociopathic obsession to earn money. Throughout the movie, the dialogues like, “If you want to win the lottery, you've got to make the money to buy a ticket”, “We like crime”, “If it bleeds, it leads”, “None of this is gonna knock anybody out”, “He is a sale”, become a reflection of how this idea of capitalism is subtly incorporated in the movie that reduces Journalism into a profit-loss mechanism.

Thus, the manipulated reality that Lou's camera records, and Nina's center broadcasts, presents a compelling critique on the information politics underlying the newscasting business wherein the power of media is misused to sell tantalizing fiction in the name of factual reality. The information and the politics circumscribing it, as presented in the movie, shifts the viewers' perspectives on Journalism and provokes them to think and understand beyond their television screens and address the truths objectively.

- Vasudha Sabharwal
B.A. (Hons.) English, III Year

Again

Again, I live this day
for the first time,
I feel the possibility of this brand new sky again,
and I make promises to the world and myself
that I will make the most of this moment again and again.
And I make the same mistakes for the first time and I cry
the old tears- and smile new hopes-
and I try and I laugh
and I hurt,
and I pray for answers to the same old questions,
asked again and again-
When the answer is still and again - love,
I am blanketed by the night sky
and dream sweet and scared
and happy again- to wake to this day for the first time -
to live in the possibility of this brand new sky,
and love, like I never thought I would again.

Gaganjot Kaur
B.A. (Hons.) History, II Year

To see, or how much to see, that is the question

We have jumped into a plethora of visuals.

Whatever might have pushed us, in our auditoriums, we are now surrounded by an abundance of projectors with their reeling noise and broken images. The post-dramatic theatre (*a very dramatic categorization in-deed*) has generated a medieval culture of spectacle where audience comes to see the devices and the devised. The *post* in Indian variation of Post-dramatic is not synced with European *Post* with its lineage from avant-garde artistry, but has borrowed the western aesthetic logic and appropriated it through projectors- technology that is affordable, conveniently present and magically wonderful.

Ankur Saxena (Cast, *Dark Things*, NSD 2018) suggests projector as a supplement that “projects a scene

or an image which cannot be performed through body or voice”. *Dark Things*, directed by Anuradha Kapur & Deepan Sivaraman introduces projector into the performance 15 minutes after the start of an hour long play; the projector plays a video of a fugitive/refugee/trafficked person who tells his story against a stationary choreographed scene where-in the actors stand holding a banner saying “Accumulate or Die”. The actors on stage are positioned to be in a ship which is taking them away – with no origin or destination these fugitives/refugees/trafficked people are a mass in the narrative. The next scene shows individual demarcation of these actors on stage- each with its own tent and story with a projected backdrop of a sailing ship in the background. The projector at various conjunctions plays the *onlays* and *inlays* of the scenes alternatively projecting general to definite and definite to general operating as a complementary medium. The projector is positioned with-in the mutation of dialogues (or voice) and vacancy of the performer's physical medium. It is an external medium functioning at the periphery of visuals.

The projections turn into spectacle in the visual scheme of narratives where the device loses its complementary character and assumes an individual character. Maya Krishna Rao's *Heads are meant for Walking into* uses an overhead projector where the audience listens to dialogue being spoken and being written simultaneously. They see the action being performed from multiple angles and follow Maya Rao sitting into the chair with her back towards them. She wears her spectacles and begins completing a half written letter to Malini. The over-head projector shows the hands of the actor picking the reading glasses, the words written into the letter individually, confused movements of actor's fingers and the final disposal of the letter by her hands. This multiplicity of a singular sight decisively dissects the visual; it deletes the frontal vision from the performance and isolates the body part(s) of the actor by dissolving the rear side of the actor into the stage. The scene continues with the actor speaking the words she is writing and the audience reading the same on the screen. Ending at tight shots of her hands maneuvering around the objects kept on writing table and her chin the audience is sandwiched between the isolated (possibly fragmented) visuals on- stage and on-screen.

Prateek Singh's *The Supper* also uses multiplicity by projection to amplify audio and video. The projection is a zoomed video of the actor's mouth chewing the food on-stage. “The video was played alongside the live action on-stage” to perform communal violence through representation of biting into flesh of the fruits,

oozing juices and an overall unpleasantness of oral intake. Here the vantages are not multiplied, but the range of vision is narrowed and the audience is *made to see an isolated performance*- a singular action of chewing food is *mass communicated*. This is the primary objective of a projector historically- But the technique of dissecting an image and serving a specific portion to the audience is a hammered mould of visual design that engulfs the sensory experience of the audience. Closing all the exit points for sensory stimulation and directing them towards specific site is the channeling of consciousness that happens while performing a spectacle.

The challenge in performing *art* is creating a sensation around the piece- this dearth is filled-in by projector.

It dissects and amplifies the performance situating itself between the technical paraphernalia and physical act. Placing and using a projector is also about deciding the degree of light, its power, placement and relation to actor, stage and projection. Various performance designs construct and de-construct the screen with-in the performance- sometimes substituting a leveled surface (screen) with the performer's body. In such scenarios technical design moves with the performer and the performer becomes the *scene*. This is an infinite created through visuals; it is a performance within performance, visual within visual and sensation within sensation. Heather Sincavage, a performing artist with pieces representing trauma and duration uses multi layered projection in her piece *2375*.

The live performance is projected in multiplicity. The audience sees multiple images of the performance projected behind the actor/action, with one image smaller than another such that it creates depth and infinity. Projector becomes the performer and performance par-taking its role in the spectacle created. The enigma is in the manifold site of the artist and performance, in the technological absence of mechanism and presence of performance through the device. This process creates and manifests the *beyond* that generates an aura around the spectacle and differentiates it from ordinary physical performativity.

The assemblage of the visuals and especially projections are very relative in performance, they are not the

present *reality* but the vague *meaning*- which is often discovered by the artist in the process of making.

While the performance through the body of the actor remains central, everything else becomes peripheral. Since theatre is not strictly a visual art, technology is given performativity which takes it away from peripheral elements like costume, make up or props and places it as a co-performer to the artist. Maya Krishna Rao responds to presence of technology in her pieces by talking about her experience with camera:

“The camera in many of my performances has taken the place of a co-actor. During improvisations, my collaborator usually choosing something within the room to zoom into and projects it large on the screen, and then I respond to the image and carry the improvisation forward. So it becomes a dialogue between a performer and image. Sometimes, together we set up a live image for the camera out of a cluster of objects, and in responding to them the show takes form.”

Now that the projection has become a performer it has filled the depth, which is often a hallmark of good artistry, and has transformed that depth into *beyond*. A performer is a visible, understood dramatic object A projector is a labyrinth of understanding. The projection is spectacular because it is not evident like a human performer, but is more akin to Hamlet's ghost, never seen but always present- sharing the stage with the actors.

-Armeen Kaur Ahuja
Department of English

Red Star

Time,
A torn fabric from the corner of Nyx's favourite
gown, Drifted lonely and alone.
Inspired by the heartbeat of Chaos,
It decided to birth a symphony of its own.
And so in the light of the Red Star
Was born the little Melody.
Time caressed it;
Saved and savoured it;
Inside its soft fibres, cradled its softer sinews.
Alas, those imperfectly lacerated threads
Inevitably made the little one try to reach
For a more perfect Being.
So, the little Tune pricked the Cloth.
It scratched and scratched and pierced and tore
Until it could touch the light of the flaming Red Star.
Out of love, out of life,
Out of love of life,
Time drifted away yet again.
And finally the little Melody met Chaos -
Met all the things forlorn;
Out of all the boundaries of reasons it had known;
The Birth of Tragedy.
Met Life as Life had never showed itself;
Met Annihilation forged into existence;
Of Darkness and Light,
Met Darkness birthed from Light;
Met the Lost and the Mad,
Who'd be not such in their own Worlds.
Freezing Wars, fiery Souls
Burning to stay alive
Forevermore.
Unconquered, Uncharted, Unfathomable –
The places One covers from one's own.

And thus,
Peace by piece,
that little Symphony grew old.
Drifted in an Abyss
Abandoned by Time,
In the din of Chaos...
And as the Old Melody turned stale
Time, with the same rough edges,
Came as softly and slowly
As the sludge dredged from the Tune's face.
Silently bawling It held its child,
As the Tired tiredly wailed,
"Some for you, more for me-
For I am, but an ungrateful Cacophony.
I hope you'll stay by my side-
All for you, none for me."
Softly
Softly,
Time touched and whispered to the Stressed,
Drowning in both of their pains,
"My child, my life,
Here I pay my Creator's debt.
I would come for you yet again,
But It is not your Time yet."
And It kissed softly
Softly,
And drifted away.
For It understood the final decree-
It could wait for no one,
Stay for no one;
Alone,
Was all It was meant to be.

-Jaismine Kaur
B.A. (Hons.) English, II year

HER

The first time it happened, was when Vijay had just woken up from his slumber. Since he worked the night shift in a call centre, he used to set the alarm for 9:30 in the evening.

As he was struggling to switch off the alarm clock, he felt something. Every hair on his body stood up. An intense indescribable fear gripped him, a fear so strong that he was paralyzed by it, not being able to move a muscle. He had never heard his heart beat so loud, or so fast. Through the corner of his eyes, he saw a silhouette come into view by his bedroom door. A silhouette of a woman.

Right at that moment, the alarm clock rang up again, the loud rattling forcing the attention of Vijay upon itself. As he looked back towards the door, there was nothing to see over there. He felt his heartbeat come down to normal and his mind clear up. Chalking up the entire episode to a hallucination, he relaxed himself.

*

“Hello Khuranna saheb!”, said the night guard to Vijay as he entered his office complex. The guard, Manoj Singh, was probably the only person who gave a damn about Vijay, his 'Khuranna saheb'.

Vijay had always been terrible at making friends. None of them (and there weren't a lot) were in touch with him right now. And as for family, the news was even worse. His mother had lost her life while giving birth to him, and his father had always blamed Vijay for this. The man used to refer to Vijay as 'Kaatil', a murderer. Not surprisingly, that relationship had always been estranged. In fact he had not talked to his father, and by association the rest of his family, in the past six years, as soon as he graduated.

He often thought of his mother. Nothing specific, just general thoughts of love and warmth. His mother would have loved him. He was sure of that. No mother could hate her child, right?

He nodded in greeting towards Manoj, and proceeded towards the elevator, leaving the night guard in his thoughts.

When Manoj had come to work at this call centre, Vijay had been the first office goer to actually talk to Manoj. After a few days of formal exchanges, they had started having lunch together, and soon those exchanges began to get informal. Although lately, Manoj had started feeling that Khuranna saheb was getting overly dependent on him. The man didn't talk to anyone else.

Vijay arrived at his cubicle, the size of a large almirah, and set his mind to work. His job involved calling US-based consumers to ask their feedback on the company's products. Most people cut the call as soon as they realised that it was a cold call; and he was

lucky if even got two or three feedbacks in a day.

Sometime in the past year, he had realised the dead end nature of his job. There was no scope for promotion since he did not have the necessary qualifications. His pay had remain the same for the past 3 years; being enough to survive but not enough to live.

When narrating these troubles of his to Manoj, the guard had once asked, “Why don't you

shift to another company?" Although he had remained quiet at that time, the real reason was clear in his heart. He didn't deserve happiness.

As he was grabbing his water bottle he saw a reflection in the plastic that made him stop in his tracks. A set of eyes intensely staring at him, the rest of the face being distorted due to the curvature of the bottle. His jaw clenched, his throat turned dry, and his fingers started trembling. Those eyes kept drilling into his. Slowly, very slowly, he turned his neck, to find nothing. Absolutely nothing.

He could not make a single call after this.

After half an hour of calming himself Vijay went downstairs to have supper with his friend.

He thought for a few seconds before approaching what was going on in his mind.

"Manoj, tell me, do you believe in ghosts?"

"The people of my village sure do.", he said with a smile.

"So according to them, why do ghosts appear?"

"To help. They think that if spirits take the pain of coming into our reality from the ones they reside in, it can only be because they have some vested interest in the person they are appearing to."

"And what do you believe?"

"That all that is bullshit. A man only sees ghosts when he starts going cuckoo."

The rest of the food was eaten without any conversation.

On the way back home from work, it happened again. While walking in a dark alley, he saw a woman standing a few metres in front of him. The woman opened her eyes, and ran at full speed towards him, the dupatta of her saree flying along. Just as she was close enough to Vijay, he closed his eyes. After spending the scariest minute of his life, he opened them to find nothing in front of him. Hearing laughter, he turned his head only to find a druggie looking at him with a smile etched on his face.

Such incidents continued to happen for the next few days. It was always the same woman, but Vijay had never managed to get a look at her entire face.

It all came to a conclusion on his birthday. The day started like any other, and soon Vijay was entering the gates of his office complex. He had turned 28 today, as old as his mother would have been at the time of her death.

He entered the complex, expecting to be wished by his friend, but another face was waiting for him.

"Good morning sir!", said a moustached man, who must be in his early forties. Vijay looked at him dumbfounded. "Sir?", he repeated. Vijay asked him regarding the whereabouts of Manoj, and the new guard informed him that he had been released. Vijay quietly walked inside the lift, exiting when the *ding* sound came, indicating that he had arrived on the 9th floor.

As soon as he came out, he saw her. She was standing at some distance in a colourful saree, facing away from him.

Something inside Vijay broke. He stepped forward, determined to end this situation for once and for all. As if on cue, the woman started running. Vijay ran after her, giving no thoughts to the stares of his co-workers.

He ran like he had never run before, giving it his all. But the woman was always a few steps ahead. Just as both of them reached the balcony, where employees would come to smoke cigarettes, the lady stopped, and with that, Vijay stopped too. She turned around and Vijay saw her properly for the first time.

She appeared to be in her late twenties, and had jet black hair and dark brown eyes, just like Vijay himself. In fact their face structures were similar too, and so was their skin colour. She stared at Vijay with those intense eyes.

And then realisation hit Vijay. He recognised who was standing before him, and why their faces was so similar. Why she had been appearing to him. Why she had never harmed Vijay. In fact he even realised her age. She was 28, just like him. He figured it all out, and then he couldn't stop his laughter. He laughed and he laughed, until tears started coming from his eyes, but whether they were of joy or pain, he himself didn't know.

"So now what?", he asked.

She looked at him, slowly turning her gaze away towards the ledge. Vijay understood at once.

He climb the railing and stood atop the ledge. Smiling at her, he mouthed- Thank you. She smiled back. And then he jumped.

The End.

-Mehul Yadav

B.A. English (Hons.), I Year

Shots of

The sky is purple tonight
A very dull shade of mauve.
The flames rising out of the
metal, Makes a perfect bonfire.

I've been drinking shots; of
violence Twice a day for the past
two years My name, is now a
token of hatred My disease, a
national calamity.

I hear the children shouting in the
garden Silly beings, fighting
All in vain
What do they know?

Breathing in the ashes of
my Love,
I'm growing up
To learn, to unlearn
Myself.

I've been drinking shots; of
homelessness Twice a day for the
past two years
My name, is now a national calamity
My disease, a token of hatred.

-Gurveen Kaur
B.A. (Hons.) English, III
Year

“I did it for Myself!” - *Breaking Bad* as Shakespearean tragedy

Breaking Bad, an American TV show which first aired in 2008, was a landmark in the history of television as a medium. No other show brings out the social reality of life in an excessively competitive country like America.

Breaking Bad captures the life of a chemistry teacher called Walter White who, because of evident yet hard to accept reasons, turns to be the best meth cook in all of America. The most intriguing thing about the series is that even when the protagonist is seen developing into a criminal mastermind, the audience never puts the blame on him. If anything, the sheer grandeur of the justified rage of a common man on what is simultaneously revealed to be a skewed social structure, almost compels us to accept Walter White with all his flaws. The creators of the show depict Walter White as an extremely gifted Chemist and we, the audience, have no trouble accepting that he certainly deserves more than just being a chemistry teacher at a school. But then what is it that makes him a criminal? Is it the society that he lives in? To some extent, yes. The show in that sense is also a commentary upon the kind of American society that breeds these criminals and how meth is also a part of this alternative reality.

One can not dissociate America with Capitalism which in theoretical terms ought to give more value to merit than lineage. Questions of merit being the most significant prerequisite for social mobility have been asked and pondered upon for several centuries now and we've still not found the answer. The show also tries to address this question and gives us an answer worth thinking upon in the sense that, had Walter not turned into a criminal, he would not have earned such wealth and most importantly, a sense of validation that a person of his stature must be given. To further complicate this very celebrated idea of America as a land where all dreams come true, the writers have deliberately made Walter choose meth making as the only alternative to get him out of his monotonous life and make a name for himself in a highly individualistic and competitive society.

There is perhaps no doubt that the writers of *Breaking Bad* have taken ideas from Shakespeare's plays. For anyone who is familiar with Shakespeare's tragedies, they must be aware of the fact that he was one of the best writers at teasing out the repercussions or consequences of choices that a person makes for himself and how these choices affect people around him. *Breaking Bad* also deals with those choices and its after effects. The show is about the tragic life of Walter White and the major idea of the show conforms to the morality tradition wherein Walter is no less than a Faustian man. This article is an attempt to understand major characters in the show by comparing them with the characters of one of Shakespeare's greatest tragedies i.e. Macbeth.

Quite similar with the beginning of the play wherein it is established that Macbeth is a man of great merit but wasn't even considered to be a king because of primogeniture. Similar is the situation of Walter White wherein he also

.....does not get what he deserves. This introduction to both play and the show very well establishes the worth of the man on the basis of his merit and how both of them haven't been able to achieve what they could, keeping in mind their abilities. Furthermore it also allows the audience to sympathise with the tragic character vis a vis Walter. Both of these characters have very strong speeches and that make the characters even more appealing and allow us to understand them better. While Macbeth is very poetic, Walter uses rhetoric meticulously and perhaps that is the reason that he gets what he wants from people. But is it *just* Walter White that we're talking about? No, we are actually talking about Heisenberg and his persona. This story of Walter White's transformation into Heisenberg is where the tragedy in *Breaking Bad* lies. By the end of the show, the simple and sober Walter White is gone and all that is left is Heisenberg, his pride and never fulfilling appetite for money and fame. But this transformation has unnoticed reasons within it. It cannot be said that only Walter White and his error of judgement is responsible for it. One of the major factors and what Walter refers to again and again is his family. "I am doing it for the family" is what he keeps on reiterating in the show. Skyler, his wife is herself a very complex character in the sense that we never know what she actually wants. It would not be any exaggeration if it's said that she's the one who instigates the Heisenberg in Walter by asking for money from Walter's old friend. Quite similar a role is played by Lady Macbeth in Macbeth's life. Macbeth becomes a mad killer after he becomes the king and that's essentially what Heisenberg becomes as well. Not only this, Skyler even helps him in laundering money and provides him the kind of moral support that a character needs to become the quintessential tragic character. By the end of the show, we see the breakdown of Skyler and that is the clear reflection of what Lady Macbeth does in Act 5 when she starts daydreaming and goes crazy.

Another character who plays a major role in the transformation is Walter's brother-in-law Hank Schrader. The purpose of his character is quite similar to Banquo who with his goodness keeps on reminding the audience that Macbeth is the evil character. It's the same case with Hank who with his investigation always keeps the audience updated on Heisenberg's evil activities. This duality and co-existence of good and evil works throughout the show and is one of the major reasons for the popularity of the show. While the binary between good and bad is maintained throughout the show, the emotional and physical tension in the lives of all the characters makes it all the more intriguing. The show is essentially about a man's ambition, but the best part about the show is that it also projects the effects of that ambition on the people around him in a very exciting and engaging manner. One character who is always around the protagonist is Jesse Pinkman, who according to many critics is the main anchor of the show in terms of his emotional vulnerability and how this vulnerability evolves over five seasons. Jesse's presence in the show as a student of Walter White and partner of Heisenberg is very important as it also adds up to the distinction between Heisenberg and Walter. Even though there is a temporal shift, the creators of the show have successfully portrayed the idea of American dream and how it still is prevalent in America.

By the end of the show Heisenberg's tragic fall is quite evident in the sense that he comes clean on his intentions of becoming Heisenberg. "I did it for myself" is what he says in the end which is the stark opposite of what he used to say throughout the show. But with all being said, the show is definitely one of the best shows of its time purely because of its peculiarity in terms of storytelling, immensely talented actors and directors and of course the way that the plot has been weaved throughout the 5 seasons. The experience watching a show from the so called golden age of TV series' in America is surreal and one that this viewer cherished for a long time.

-Amritesh Mishra
B.A. (Hons) English, II Year

TO EAT OR NOT TO EAT...

Folks, I am starving to death! I need to consume some good food right now or I will shut down for real.

Jai, get up. Remember the place I was talking about when we were talking about terrace stew and aesthetics?

Unlike you some people need to eat food and not aesthetics to survive lol

Yo, can't we just order food here? I have online discount coupons

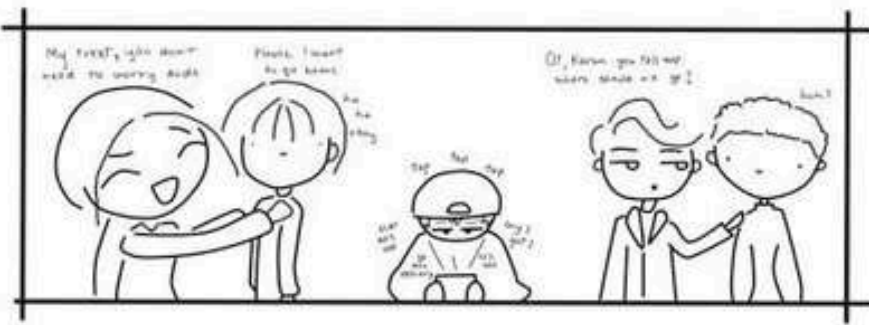

but the ambiance of that place sucks. It is so crowded and cramped

we are not going to your suggestion just because your 5gh brain finds fancy things aesthetic?

you guys go ahead without me I have to save my cash for auto ride back home.

My chest, igh dont need to worry about

Pls, I want to go home

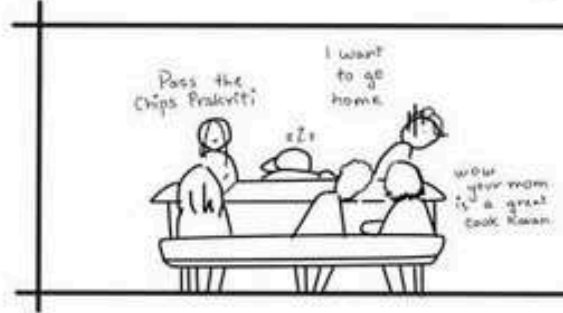
Oh, have you finished your work??

huh?

ha ha I personally - it don't have any specific preference I think that the place Aditya is suggesting sounds nice but the one Muspreet is talking about also sounds amazing. Can't stop we all just arguing. I recon it doesn't matter to me who as long as we are all together plus I have not eaten any bread for a while. I will cry any time you don't stop. Stop. Stop. Stop. Stop.

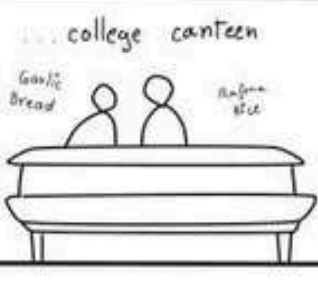
1 HOUR LATER...

Pass the chips Prachi

I want to go home

wow your mom is a great cook Kanan

college canteen

Garlic Bread

Aloo-stu

Dear Favourite Poet

On most nights, my pen quivers to drag its nib
across pages that would have better been left
gleaming white.

Once in a blue moon, I come across
something you scribed,
violently;

And it fills my refill with courage too.
I sit in a secluded corner,
Silently;

Waiting for random alphabets to make sense,
Give way to something more profound.

On nights like these I get to feel why a writer who
aspires to write on clouds has to keep his feet affixed
to the ground.

I try desperately to give birth; to a poem.

Churn darkness into poetry,
Cage verses that would have better been set free.

Mostly, I run out of ink and hope
Pages filled are burnt, decimated
Completely incinerated.

On following mornings,

As I open my eyes, lying on the edge of my bed, I
see those words reincarnated; pages fluttering and
syllables spread

On mornings like these, I get to feel why you've
always said that:

"Poetry can never truly be dead."

Thank you for teaching me that poems are not
just for emotional vents

That art of any sort is sacred,
Should be venerated.

I've learnt to place devotion now

And I've learnt to worship too and

Sometimes these prayers are heard when the
God of words sends a tale I recite to you.

Thank you for being the preacher too

Yours
truly
Pratyush

-Pratyush Jain
B.A. (Hons.)
Economics, I
Year

Genesis

In the beginning the poet created the
galaxy. And the galaxy was without
form;

Draining, blinding light was upon the
surface.

And the poet said: 'let there be the void.'

And there was the void.

That drained all the light,

Till all was clear and visible.

Nebulae, stars, planets, moons, life
All summoned on the poet's command.

The poet looked at all of creation,
And finally rested, retired.

Life, moulded in the poet's image,
Whitman-Keats-Rumi-Yeats Chekhov-
Masefield-Wilde-Davies
The (dead) poets society.

-Maadhav Gupta,
BBE (Hons.), III
year

a5

issue four

Blur

I can't see clearly.

Have to put on spectacles to make sense of the world.

But when I put them down,

I don't see humans,

But little blurs.

Blurs of skin colour,

Adorned by 2 orbs for eyes.

And a tint of red or pink for the lips.

But lately, something strange has started to occur

Whenever I look in the mirror

Even with glasses on,

I can't see myself.

I look like a blur.

Skin color with 2 black dots for eyes.

Not entirely human.

I feel like I have become an idea.

Of what people want me to be, expect me to be and slowly and
slowly, I see myself becoming just a blur of who I was as the
expectations and judgements take over me.

Losing my essence,

Slowly fading into nothingness...

I am me

But, not really.

Gursimran
Kaur 26 Aug
2019

ON ZINES

Zines, short for fanzines, corroborate how art flourishes the most whenever it is resisted. So the origins of zines in social movements don't come as a shock. What emerged in American science fiction circles as a subculture of graphic novels in 1930s and 40s with fans distributing and circulating 'fanzines' with art and letters to each other not only discussing science fiction but also the fandom itself, grew to be a huge part of Social movements when there were censorships and restrictions on the Free press. Artists, journalists, common people started self publishing their art in the form of booklets to create wider social discussions and allowed a free flow of ideas within the society by self distributing these booklets and taking away the power from the government trying to curb and silence art and resistance.

Zines, characterized by self publishing, self made and self distributed art in the form of booklets rose as a counterculture movement against the rising restrictive and capitalist society that made both the consumption and creation of art exclusionary and elitist.

One collective of artists, called The Bombay Underground, in particular is taking the lead in bringing zines back to its glory in India. Created in the 1990s by Himanshu, it started with distributing of small zines at protest, rallies and streets during the Narmada Bachao Aandolan, it has now moved from being strictly political to taking up more personal narratives. It focuses on how zines don't always have to be radical with revolutionary ideas, it can be an outlet for artistic catharsis too. They believed that Zines can be for everyone and by everyone as long as they had the art to share. In 2017 and 2018, Bombay Underground organized the first two Zine fests in Bombay which has helped to bring a larger section of people to the concept of zines and the importance of self publishing.

Zines in India first emerged in 1953 through the Lokvangmay Griha printing press in the form of small books and even Dr. B.R Ambedkar's , Annihilation of Caste was first self published with 1500 copies distributed when everyone else refused to publish it because of its radical nature. Today, as we understand zines, they are bigger and smarter than before. Even today, zines contain radical ideas with zines like Gaysi Zine , which tries to represent the LGBTQ community of India in its everyday form, shows how being queer is ridden with obstacles both social and political, but it is also extends beyond its queerness and exists in a normative humanness. Srishti Berry, a freelancer at Gaysi explains what attracted her towards it "I really like the kind of content they put out,

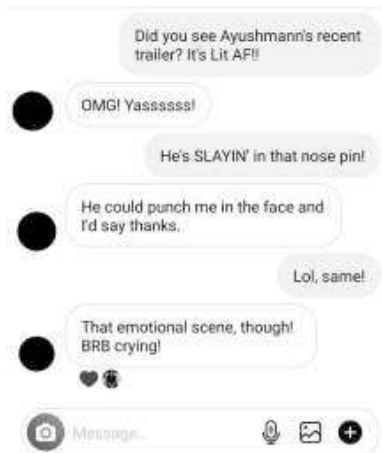
their commissioned art, the topics they chose to dwell on and since I had not been out for a long time, the themes of queer identity and belonging really helped me settle my thoughts about my own sexuality." With zines, the point seems to be not to fit in to the popular cultural realm but rather to create its own popular cultural realm, including and going beyond everything the mainstream cultural realm excludes. Srishti also adds, "They do help to provide queer people with a platform to express themselves, but it's not restricted to just this minority, anyone can be a part of the "Gaysi family". They don't only include sexuality, but also womanhood, religion, politics, fashion, etc. There's room for whoever's willing to join."

But, due to its radical nature, it is difficult for them to be circulated manually even today. But today's generation has in its favour a tool the older generations didn't- The Internet. This is why zines are largely available online, although this requires for them to be priced and sold than being 'distributed' in its original sense. On asked whether being online gives Gaysi an edge over traditional mediums for magazines, Srishti explains, " I guess it does, yes. Most people don't buy magazines to read anymore. So in that aspect they have a certain advantage of increasing their reach beyond just the brown community. But since most content has shifted online, there's more competition and a faster need to deploy more content in order to keep up with what's happening around the world. So if compared to offline, print culture they are moving ahead, but in relation to how many magazines operate online, the competition and tension would only increase."

Rightly so, with more and more zines becoming popular, There is obvious competition to sustain themselves. With growth, zines have in some ways transformed from being revolutionary tools to a sort of business of social awareness. To organize Zine fests, they also get sponsorships from Big companies. Zine fests require funding and online market has its own financial requirements that necessitate monetary help from outside. It is therefore contradicting the very idea why zines started- boycotting the consumerist culture and removing dependence on publishing companies to facilitate larger freedom to the Artist. While on one hand, it is helping to revive a revolutionary concept, it also seems to be falling into the cycle it vehemently opposed when it first arose. But perhaps, working in tune with the society it opposes, is the only way to dismantle it from within.

-Vaishnavi Madanasundaran
B.A. (Hons.) English, II Year

SLANGUAGE

If this conversation was posted by any of the meme pages on Instagram, no one would have found it weird at all. Most of the comments would rather have been- “Yeet!”, “MOOD”, “I Stan him!”, “Goals”, “Cray, cray!” and whatnot.

But, what if one of your parents or grandparents read it? The boomers or the baby boomer generation, as we call them, would probably find a different meaning in it. They might find it as a string of gibberish words. Or, one of them might ask, “Why would this girl want someone to inflict violence on her?”

One of them could even take literal meaning out of these words and wait for the person to come back after crying! And, just imagine what if half of the internet actually waits while reading a post because it has “BRB, crying!” written on it?

According to 2019 data, that's almost 250 million people, solely for Instagram. Applying maths, even if each one of them waits for 5 seconds for the crying person to be back... it adds up to 125 million seconds which is almost equal to 40 years! 40 years of waiting for someone else's crying! That's EXTRA!

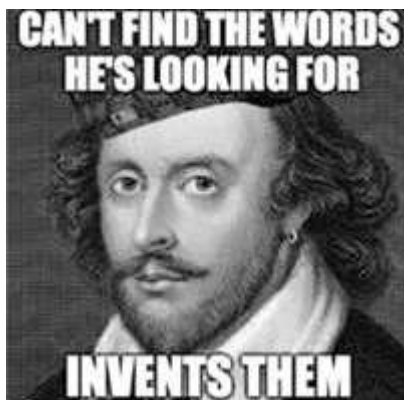
That's why Gen Z has created an answer for this- “OK Boomer!”

While this may seem as the alienation of the elder generation, this reply actually comes out of the Millennials and Boomers' constant complaint against the Gen Z for “ruining” language when in reality, they've been equally responsible in the creation of a new language in their times.

Good old Bollywood songs and movie dialogues have become especially important in the slang language and memes used in India. The example of “Chaar Log” and “Kuchh toh log kahenge” play an instrumental role in how youth use old references as slang in their regular conversations.

Slang has always been a part of urban culture, but with the onset of the internet and social media, slangs have evolved at a faster pace. Be it one's Instagram, Finsta (Fake Instagram) or their real lives, TBH, one can't imagine their life without these slangs. They describe us like no other. Always on point!

Slangs always emerge out of historical, social and cultural tendencies. It starts out as an attack against the straight structures of society, or to keep out a particular group, or to annoy some, or to create an identity and a group. Sometimes, these slangs are simply created for the pleasure of creating something new and unique. What is more important is that others should use this slang so that it becomes a common word. It is used by youth as a symbol of “Fitting-in” with the trend, being fashionable and up-to-date, and as the signs of social awareness and shared knowledge of the pop culture. They're used on social media not only as forms of communication but also to share and spread cultural information. Slangs have led to socialisation in particular and the creation of a culture in general.

For something which has become so “BASIC,” slangs surely have been in debates since long. The first problem, when it comes to slangs, is their definition itself. The Oxford English Dictionary has been documenting the language for more than a century, yet slang in a social media world always seems one step ahead. Thus they still haven't settled on a fixed definition. Wikipedia defines 'Slang' as a language (words, phrases, and usages) of an informal register that members of particular in-groups favour (over the common vocabulary of a standard language) in order to establish group identity, exclude outsiders, or both. Idk if that's enough explanation to define the slang language. To add to it, one can say that slang is a creative and lively use of language, either through the invention of new words or by mutilation of the older ones.

Slangs emerge out of good imagination, humour, originality, conciseness and vividity. They are created for the pleasure of novelty and imitated by those who

Stop Using Anti-Meme Language

Instead of:	Say:
your messages don't make sense	I'm paralyzed by your superior meming
dead meme	vintage meme
stop trying to be funny	I can't handle your magnificent dankness
shut up	please let me take a laughing break to prepare for your next dank meme
I'm blocking you unless you talk like a normal human being	they did surgery on a grape *dabs*

.....like to be in fashion. They represent instability, owing to their limited presence in our social media culture, but interestingly, they also represent the aspirations, consciousness, self-affirmation, self-expression and self-realisation of the young generation. They construct the identities of some and alienate others from society.

For something that'll perish if it isn't picked up by others and is created out of hostility, ridicule or contempt, slangs have sure been popular. This is because they provide freedom and a democratic atmosphere as they do not represent absolute meanings. They are constantly shaped and re-shaped by different cultures and technology. Slang is ever- evolving and fast. It is creative and funny. Its convenient when used on Facebook, short and crisp for the 280 characters of Twitter and the OG for Tumblr and Instagram. In short, they SLAYYYYY!

What creates a problem with today's usage of slang is how they've reduced the actual emotions, all the while exaggerated them on the screen. It has added a layer of artificiality to an expression which was otherwise real.

“LOL,” but with not even a trace of a smile.

“ROFL,” but with not even a single movement.

“BRB, Crying!” but with not even a single tear rolling down their cheek.

“Lit!” but with not even a single spark to be seen.

T.S. Eliot in 'The Love Song of J. Alfred Prufrock' says, “There will be time, there will be time To prepare a face to meet the faces that you meet” which is probs the older version of modern slangs. Slang, in this sense, is a tool (face/identity) used to meet people on the internet and be one of them, period. TBH, everyone is involved in this weird phase where they are excluding someone by their usage of slangs and talking about inclusivity through their Instagram stories, simultaneously. How does one deal with the simultaneity of exclusion and inclusion through slangs and memes, in such cases? There are times when some slangs are downright derogatory and are used with images in memes which talk about inclusion. T36363666he contradictory nature of slangs is still unanswered. This is also applicable in terms of those grammar nazis who are eager to correct the “their,” “they're” and “there” but ignore the incorrect grammar in these slangs.

Writing this has been difficult. My Grammarly, this boomer, keeps on changing my slangs to some proper words, which makes me come to my other point. This article, though in English, is inaccessible to a lot of people, leading to the representation of a privileged thought. There's no tea for those who are unaware of slang.

All of this also boils down to a question, whether slang is actually a form of communication and legit words? The answer is no, because slang is just a part of the conversation. They give references to popular culture in short and make it an easier form of communication. It is obvious that one seeks easy and lazy ways of communication, especially while typing or using digital platforms. Slangs thus provide a short and referential way of communication for a particular generation which includes creativity, quickness and technology.

This makes me question if slang actually does represent the whole of any generation? There are slang which are exclusive to one particular gender, one particular race (slang emerging out of Black culture and black internet culture, specifically), one particular class and whatnot. The question of subjectivity becomes even more complicated here, because they somehow disrupt the ideas of class, caste, creed, race, economic status etc while also re-establishing them. When a white man shares a meme on a Black woman's clothes with pockets as “MOOD,” it brings in a lot of questions. These questions not being about what is right or wrong, but how subjectivity and objectivity come into play with the growing use of slangs and the internet culture.

It's deadass how these words, that we throw around so carelessly, have in them, years of history, culture, sub-culture, counter-culture and social tendencies. I can't even...

- Palak Aggarwal
B.A. (Hons.) English, III Year

हिन्दी खण्ड

संपादक

विधार्थी संपादक

विधार्थी सह

संपादक

डॉ. स्मिता मिश्र
डॉ. अमरेंद्र पाण्डेय
ओम राजपूत

हमंत कुमार दोशी
प्रीति चौधरी

प्रियांशु प्रियदर्शी, स्वाती झा
अनन्या कुमारी,

संपादकीय

बड़ी प्रसन्नता की बात है कि श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज की पत्रिका का अंक आप सबके समक्ष प्रकाशित हो रहा है। हमेशा की तरह इस बार भी हिंदी विभाग के विद्यार्थियों ने अपनी रचनात्मकता के द्वारा हिंदी खण्ड को समृद्ध किया है। विभाग के रचनाकारों के साथ-साथ अन्य विभागों के विद्यार्थियों ने अपनी हास्य-व्यंग्य की रचनाओं, यात्रा-वृत्तांत, कहानियों, संस्मरण, साक्षात्कार, स्मृति शेष और कविताओं से पत्रिका को नया कलेवर प्रदान किया है। साथ ही नवपल्लव के अंतर्गत होने वाले वर्ष भर के कार्यक्रमों की वार्षिक रिपोर्ट से पत्रिका को सजाया और संवारा है।

विभाग में संपन्न दो दिवसीय संगोष्ठी "डिजिटल क्रांति और हिंदी", हिंदी तकनीकी समन्वयता को अन्य समुदायों, भाषाओं एवं भौगोलिक दूरियों के बीच संप्रेषित कर रही है। आज का दौर सोशल मीडिया का है, और हिंदी विभाग इससे अछूता नहीं रहा, हिंदी भाषाई और साहित्यिक स्तर पर अब केवल किताबों में सिमट कर नहीं रह गई है अपितु सोशल मीडिया के विभिन्न प्लेटफार्मों पर भी हिंदी अपनी महत्ता सिद्ध कर रही है। हिंदी के विद्यार्थी भी अब हिंदी साहित्य को सोशल मीडिया की सहायता से विशिष्टता प्रदान कर रहे हैं। पत्रिका में इस पर पर्याप्त जानकारी संग्रहित है। यही नहीं एक परिचर्चा के अंतर्गत पुस्तकों की सार्थकता एक संवाद भी संकलित है। आप सभी इसे पढ़कर अवश्य ही लाभान्वित होंगे।

हमारे विभाग के पूर्व छात्र श्री त्रिपुरारी शर्मा के प्रथम कथा-संग्रह नॉर्थ कैम्पस का हिंदी विभाग द्वारा लोकार्पण समारोह आयोजित किया गया, जिसमें मुख्य अतिथि दैनिक जागरण के संपादक अनंत विजय और *जानकी पुल वेबसाइट के प्रबंधक एवम प्राध्यापक प्रभात रंजन रहे।

हिंदी प्रखण्ड आपको रुचिकर लगे ऐसी हमारी मनोकामना है। मैं व्यक्तिगत रूप से अपने साथी डॉ. अमरेंद्र पाण्डेय छात्र संपादक और उनकी टीम को बहुत बहुत धन्यवाद ज्ञापित करती हूँ। जिनके सहयोग से यह सब संभव हो पाया है।

डॉ. स्मिता मिश्र

डॉ. अमरेंद्र पाण्डेय

अनुक्रमणिका

1. सृजनकार का सजता शहर
2. कविता
3. स्टार कम्पनी का फुट्टा
4. वे खडे हैं
5. शहीद
6. वसंत
7. माँ
8. मां की परिभाषा
9. एक शब्द
10. एक कली
11. बेटी
12. तू जो कह दे अगर...
13. मन मानता नहीं, तुझे देखे बगैर
14. मुकम्मल इश्क
15. शराबी
16. हम जिंदगी तलाश रहे मोड़-मोड़ पर
17. वक्त
18. भ्रमजाल
19. भविष्य
20. वसंतोत्सव
21. वसंतोत्सव
 - पुरस्कृत कविताएँ –
 - वसंत
22. यात्रा वृतांत
 - घर से घर तक...
23. आत्मकथ्य (युवा नज़र में)
 - हां! मैं वहीं से हूँ
24. कहानी
 - सफर का साथी
25. एक मुलाकात
 - रामदरश मिश्र
 - त्रिपुरारि शर्मा
26. वार्षिक गतिविधियाँ
27. परिचर्चा
 - डिजिटल युग में पुस्तकों की सार्थकता
 - इरशाद खान सिकंदर
 - अनंत विजय
 - प्रभात रंजन
28. राष्ट्रीय संगोष्ठी
 - डिजिटल क्रांति और हिंदी (दो दिवसीय राष्ट्रीय संगोष्ठी)
29. स्मृति शेष
 - कृष्ण बलदेव वैद (27 जुलाई 1927 - 06 फरवरी, 2020)
 - डॉ. गंगा प्रसाद विमल (3 जून, 1939 - 23 दिसम्बर, 2019)
 - नामवर सिंह (28 जुलाई, 1926 - 19 फरवरी, 2019)
 - खमेन्द्र ठाकुर (09 सितम्बर, 1937 13 जनवरी, 2020)
 - स्वयं प्रकाश (20 जनवरी, 1947 - 07 दिसम्बर, 2019)
 - गिरीराज किशोर (8 जुलाई, 1927 - 09 फरवरी, 2022)

सृजनकार का सजता शहर

मैं एक सृजनकार का सजता हुआ शहर
गाँव हो जाऊँ, मेरी फरियाद है ।।
उसने एक कठोर पत्थर पर रखी मजबूत मेरी बुनियाद
है ।
कभी मैं अलंकारों का अधिकारी, कभी मेरा होना
अवसाद है।
मेरा बनना मुझे धुंधला- धुंधला याद है।
मैं गिरता, उठता, रुकता, चलता शहर
बनता, बिगड़ता, बदलता, संभलता शहर
मैं पल में ढहता शहर
मैं जल में बहता शहर
मैं शहरों से लड़ता शहर
खुद को पीछे पकड़ता शहर
मैं प्यार में पलता शहर
अपनी आग में जलता शहर
मैं आधा अधूरा शहर
बस एक आधे से, पूरा शहर
मैं सावन का सुहाना पहर
पावन नदी से निकलती नहर
उस नदी तक जाता पुल अक्सर टूट जाता है
मेरा सब आधा अधूरा मुझमें छूट जाता है
मैं थरथराते पैरों से नदी में उतरता हूँ
डर से दिल डूब जाता है ।
मैं खुद को पूरा करना चाहता हूँ,
रास्ते में मन ऊब जाता है।
मैं सृजनकार का शहर, मेरे भीतर कोई रोता है.
पर अपनी चोटों पर यहाँ, खुद से मरहम ही होता है ।

वैष्णवी सिंह, बी.ए. (प्रोग्राम) द्वितीय वर्ष

कविता

कविता बनाती है कवि को, मौलिक एहसास है कविता
अल्प शब्दों में विशाल स्वीकृति जगाती है कविता
अनकहे जज्बात को अर्थों में सजाती है कविता
प्रकृति, देश, समाज सभी में बसती है कविता
छंद, लय अलंकार, रस से जुड़ी, फिर भी आजाद है
कविता
शब्दों के मोती पिरोती, प्रभाव के हार बनाती है कविता
कविता प्राचीन है, नवीन है, हृदय का गीत है कविता
कविता बनाती है कवि को, कवि की पहचान है कविता

सोनाली शर्मा, बी.ए. (पंजाबी) तृतीय वर्ष

स्टार कम्पनी का फुट्टा

कई दिनों से सामने रखे हुए स्टार कम्पनी के फुट्टे
पर
आज मेरी अचानक नजर पड़ी,
फुट्टा हँ फुट्टा, जिसे तुम आज स्केल कहते हो।
मेरा इसको फुट्टा कहना उन दिनों की याद दिलाता
है,
जब इसे फुट्टा कहने वालों की संख्या ज्यादा थी।
हां। यह मेरे पिताजी का है।
मैंने देखा था उन्हें, फुट्टे का इस्तेमाल करते हुए
मैं थोड़ा पशोपेश में हूँ कि इसका अब तक जीवित
रहना
इसकी क्वालिटी बताता है या इसे सहेज कर रखने
वाले की
महज 30 सेंटीमीटर की लम्बाई नहीं है
जीवन के अभावों की लम्बाई के ठीक बराबर है
पिता के जीवन का एड़ी से
लेकर चोटी तक का जो संघर्ष है न
ठीक उतना ही विस्तार इस फुट्टे का भी है ।
सुना है कि गरीबी पाप है, अभिशाप है
लेकिन शायद काफी कम उम्र में
समझदार बना देने वाली
वही गरीबी वरदान भी है।
इस फुट्टे पर मौजूद कुछ निशान, खरोच
इसके संघर्षों की अनसुनी कहानी बयां करते हैं
फिर भी यह फुट्टा अभी तक सीधा बना हुआ है
ठीक अपने स्वभाव के अनुरूप!
इसीलिए इसके सहारे खींची हुई लकीरों के सहारे
कई लोग बढ़ते गए हैं आगे.
पर आज भी इस फुट्टे की गति में आराम नहीं है।
यह किसी बारहमासी नदी के जैसा प्रवाहमान है।
तमाम उतार-चढ़ाव के बावजूद,
एक घर से दूसरे, दूसरे से तीसरे घर बदलने पर
छूटता गया कई वस्तुओं का साथ
पर नहीं छूटा तो यह स्टार कम्पनी का फुट्टा

कार्तिकेय, बी.ए. (इतिहास) तृतीय वर्ष

वे खड़े हैं

भारत मां की शान की खातिर,
वे खड़े हैं हमारी जान की खातिर,
हर मौसम में वे डटे हुए,
वे खड़े हैं हमारी जान की खातिर।
कभी महकती हुई फिजाओं में,
कभी धूप और छांव में,
कभी पतझड़ और बरसात में,
कभी ठंडी सर्द रात में,
वे सिर झुकाते हैं कुर्बान की खातिर,
वे खड़े हैं हमारी जान की खातिर।
उस मिट्टी की खुशबू सांस में लिए रहे,
अपने हर आँसू आँख में लिए रहे,
मुरझाए चेहरों और अपने
हर जज्बातों को एहसास में लिए रहे,
वे चलते हैं सम्मान की खातिर,
वे खड़े हैं हमारी जान की खातिर।
रेमा कश्यप, बी.ए. (हिंदी) प्रथम वर्ष

शहीद

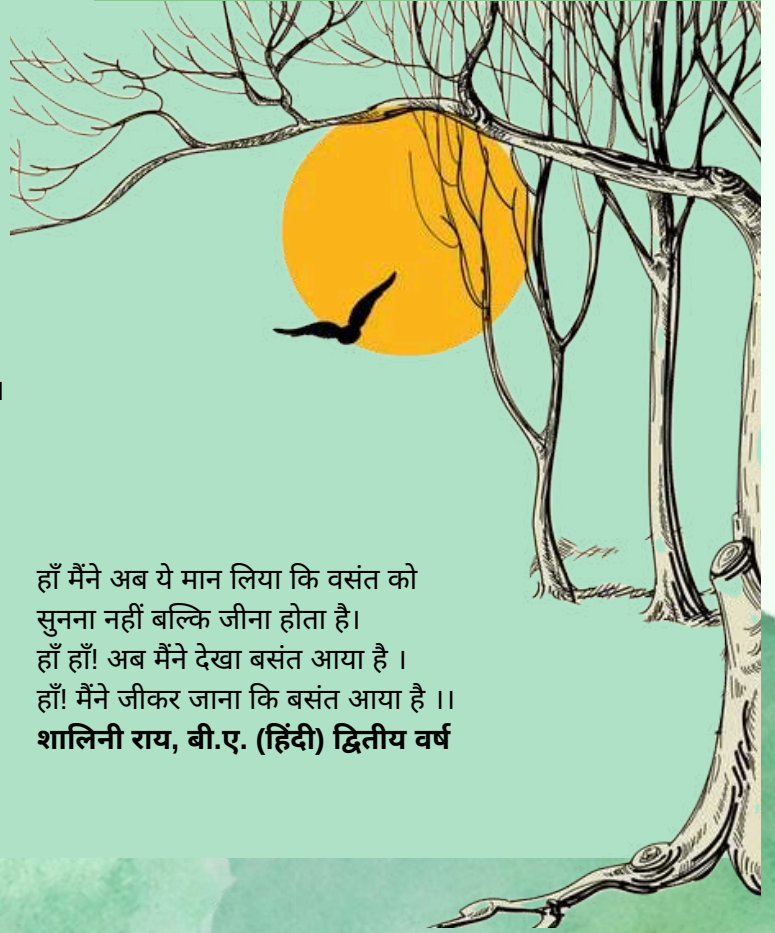
तेरी शहादत पर कल पूरा आसमां रोया था।
एक सच्चा सपूत कल देश ने खोया था।
धन्य थी वह माँ जिसने तुझे जन्मा था।
राखियो की लाज को तूने क्या खूब निभाया था।
पुलवामा तेरी जांबाजी दुनिया को बता गया।
खौफ का वो मंजर एक पल में ही दिखा गया।
राजौरी का बेटा भी क्या खूब करके दिखा गया।
काश्मीर में जनम लिया और हिन्दूस्तान बचा गया।
'मेजर तेरी जय हो' के नारे अब हम रोज लगाते हैं,
तेरे बलिदान से शांति हो, ऐसा हर स्वप्न में सजाते हैं।
इस युद्ध घोष से हर आँगन फौजी का यूँ तो वैसे डरता है,
पर भारत माँ की कुरबानी को हर फौजी तैयार रहता है।
मुहब्बत करना तो मेजर तेरी सुहागन ने हमे सिखाया,
तेरी अर्थी पर, जय हिंद बोल कर इक आंसू भी ना
बहाया।
विधवा होकर भी सुहागन, तेरी वीरांगना है वह।
सर्वस्व खोकर भी राष्ट्र-गौरव से भरी तेरी वीरांगना है वह।
वादा रहा तेरी शहादत को शहादत नहीं समझेंगे,
हर बार तिरंगे से इसे तेरी इबादत ही समझेंगे।
तेरे खून का हर कतरा अब इंकलाब ही लिखेगा,
आसमान में उड़ता 'मिराज' भी तेरी जयजयकार ही
लिखेगा।

रोमित बी.ए. (इतिहास) द्वितीय वर्ष

वसंत

सुनो! अब वसंत आ गया है
अब जीने का मौसम आ गया है
पर दिल में हो दर्द तो वसंत
दिखाई नहीं बस सुनाई ही पड़ता है।
पर वसंत शाख से गिरे पत्तों पर रोने का नहीं
नई कोंपलों में आनंद मनाने का समय है।
इसलिए हे मन! चलो इस बसंत के मौसम में,
उसके गमों को भुलाकर मस्ती में झूमा जाए।
प्रकृति की गोद में, कोयल की कूक में,
चिड़ियों के शोर में, फसलों की डोर में घूमा जाए।
चल अब छोड़, जाने दे उसको
पवन के गीतों को, गुन-गुनाने दे मुझको
बगिया में, फूलों का महक छाई
आंगन में, खुशियों की बौछार आई।
बच्चे बूढ़े और जवान सब आनंद मनाते हैं,
कुदरत की इस छवि को निहारते जाते हैं।

हाँ मैंने अब ये मान लिया कि वसंत को
सुनना नहीं बल्कि जीना होता है।
हाँ हाँ! अब मैंने देखा बसंत आया है।
हाँ! मैंने जीकर जाना कि बसंत आया है ॥
शालिनी राय, बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

एक शब्द

एक शब्द जो मैंने करोड़ों बार बोला होगा,
पर मैं आज भी उसे व्यक्त नहीं कर सकता।
वह है, 'माँ' आज, जब उन से दूर हूँ,
तब पता चला कि वह, मेरी जिन्दगी का
बस एक हिस्सा नहीं, मेरी पूरी जिंदगी हैं।
आज, जब अपना पहला जन्मदिन,
मनाया उनके बिना तब पता चला
उनका होना, कितना खास है।
खाना अब बस पेट भरने के लिए खा लेता हूँ,
तब जाना कि माँ के हाथ का खाना अमृत क्यों है।
जब दुनिया का नरक है देखा,
तब जाना कि उनका आंचल
स्वर्ग क्यों है! जब, उनके बारे में
लिखने बैठा, तब याद आया
कि उन्हें शब्दों से
बयाँ करना मुश्किल क्यों है

यश बंसल बी.एससी. (रसायन शास्त्र), प्रथम वर्ष

माँ की परिभाषा

हम एक शब्द हैं तो वह पूरी भाषा है
हम कुंठित हैं तो वह एक अभिलाषा है
बस यही माँ की परिभाषा है
हम समंदर का हैं तेज तो
वह झरनो का निर्मल स्वर है
हम एक शूल हैं तो
वह सहस्र ढाल प्रखर है
हम दुनिया के हैं अंग,
वह उसकी अनुक्रमणिका है
हम पत्थर के हैं संग,
वह कंचन की कनिका है
हम बकवास हैं वह भाषण
हम सरकार हैं वह शासन है
हम लवकुश हैं वह सीता है,
हम छंद हैं वह कविता
हम राजा हैं वह राज है
हम मस्तक हैं वह ताज है
वही सरस्वती का उद्गम, रणचंडी है नाशा है
हम एक शब्द हैं तो वह पूरी हमारी भाषा है
बस यही माँ की परिभाषा है
बस यही माँ की परिभाषा है

निमिषा श्रीवास्तव बी.ए. (राजनीति विज्ञान) प्रथम वर्ष

एक कली

एक कली जो अभी अभी ही खिली थी
सभी की नजरे उसी पर ही टिकी थी।
भौरों को भी भटकने नहीं दिया जाता था
उसकी परवरिश में कहीं कोई कमी न थी।
उसकी खूबसूरती इतनी मनमोहक थी।
कि देख कर आँखे अपलक रह जाती थी।।
एक दिन अखबार में उसकी फोटो छपी थी।
जिसमें वे दो चार दरिंदो के बीच खड़ी थी।।
बाग में आया तो देखा वे बिखरी हुई पड़ी थी।
पास में उसके अकल्पनीय भीड़ खामोश खड़ी थी।।
रवि विश्वकर्मा रविराज बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

बेटी

बेटियां घर में संगीत की तरह हैं
जब बोलना शुरू कर देती हैं
तो सब कहते हैं... अरे रुक भी जाओ
चुप भी कर जाओ
जब खामोश रहती हैं तब
माँ कहती है तबीयत ठीक है ना
पापा कहते हैं घर में खामोशी क्यों है
भाई कहता है... नाराज हो क्या
जब शादी कर दी जाती है सब कहते हैं
घर की रौनक चली गई
सच में बेटियां न रुकने वाला संगीत है
निमिषा श्रीवास्तव, बी.ए. (राजनीति विज्ञान) प्रथम वर्ष

माँ

सोच रहा हूँ कि जीवन में आखिर क्या है प्यार सच्चा।
पहला अवस जो उभरा, वह था माँ और बच्चा।।
जीवन में खुद कष्ट सहे, पर मुझे नाज से पाला है।
खुद भूखी रहकर भी मुझे सुविधाओं में ढाला है।।
इंसान हो जाये बड़ा जितना भी, माँ के लिये तो बच्चा है।
झूठे हो जाएँ रिश्ते सारे, माँ का प्यार तो सच्चा है।।
मौसम चाहे सर्द गरम हो न वह बिल्कुल थकती है।
कैसे माँ तेरे भीतर इतनी अटूट शक्ति है?
मेरे तन पर कपड़े सजाकर अपना तन न ढक पाई।
हाय! पूरे साल तू अपने लिये इक साड़ी न ला पाई।।
तेरे सपनों को पूरा करने का सफल प्रयास करूँगा।
उस दिन सिंहासन पर तू बैठेगी और मैं तेरा दास बनूँगा।।
हरीश मुद्गल, बी.ए. (इतिहास) द्वितीय वर्ष

तू जो कह दे अगर...

तू जो कह दे अगर, आ जाऊँ मैं,
तू जो कह दे अगर, छोड़ जाऊँ मैं!
मगर इस दिल में, तू ही तू रहना,
कभी न खफा हो-कर दूर जाना!

तू जो कह दे अगर, मिल जाऊँ मैं,
तू जो कह दे अगर, दूर जाऊँ मैं!
हर ख्यालों में तू, समाये ही रहना,
सभी सपनों में हैं, बस तू आना!
तू जो कह दे अगर, गल जाऊँ मैं,
तू जो कह दे अगर, मिट जाऊँ मैं!
इतनी भी खबर होंगी, तुझे बागों की,
कभी महकती, फूलों की खुशबू!

तू जो कह दे अगर, जुड़ जाऊँ मैं,
तू जो कह दे अगर, बिछड़ जाऊँ मैं!
जितने बिताये साथ, बांहों की,
याद होंगी न उन पर गुजरते खुशबू!

तू जो कह दे अगर, समा जाऊँ मैं,
तू जो कह दे अगर, घुल जाऊँ मैं
निशा मण्डल बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

मन मानता नहीं, तुझे देखे बगैर

मन मानता नहीं है तुझे देखे बगैर
दिल चलता नहीं तुझे सोचे बगैर
अजब हाल हो गया है यारों अपना
अपना पता भी, पाता नहीं हूँ तेरे बगैर।
एक क्षण भी जो तू हो जाती है दूर,
सब ओर अँधेरा छा जाता है
इस मन का मैं क्या करूँ? अपने को असहाय पाता है
पढ़ने तो बैठता हूँ कई बार किताबों को मैं, मगर
हर पन्ने पर तेरा चेहरा ही दिखता जाता है।

सुधांशु द्विवेदी बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

मुकम्मल इश्क

आज चाँद भी रूठा हुआ सा है
मेघ के पीछे छिपा हुआ सा है
है अँधेरा तो जहान में मगर,
दिल का दिया जला हुआ सा है
गुरूर खुद पे इतना है अच्छा नहीं
बिन रात चाँदनी का मजा क्या खाक होगा
वो दर्द ही क्या जो मरहम से ठीक हो जाए
वो मोहब्बत ही क्या जो मुकम्मल हो जाए
इस दर्द को लिए अभी और जीना है
मोहब्बत की है मेरे दोस्त, अभी तो और रोना है।

अनिल सिंह बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

शराबी

चौराहे पर मैं खड़ा था, सीने में थोड़ा दर्द था,
हवा गुनगुना रही थी, मौसम मगर सर्द था।
गम भुलाने को मैंने लालपरी खोली, पूरी बोटल चढ़ाई,
चढ़ गई पूरी, सुरूर आया, फिर लम्बी ली अंगड़ाई।

मैं सुरूर में मगन पर पीछे से कोई बुदबुदाई,
पीछे मुड़ा, एक ललना मुझे देख थोड़ा बड़बड़ाई।
बोली, अरे! लगता है कोई पागल दीवाना है,
शमा यहाँ कोई नहीं, फिर भी परवाना है।

हाय! महिला क्या जन्नत की हूर थी,
लेकिन अफसोस मेरी पहुँच से बड़ी दूर थी।
मैंने दाना फेंका, कहा क्या बात है?

क्या अपनों ने छोड़ दिया तेरा साथ है?

अरे! हमें भी कुछ तो अपना मान,
चाहे खुद को शमा, हमें परवाना मान।

बोली अरे! तुम भी खासा मजाक करते हो,
पिटने से क्या तनिक भी नहीं डरते हो?

ये बात सुनकर अब मैं थोड़ा हड़बड़ाया,
नशा काफूर हुआ और थोड़ा होश में आया।
वो बोली, चल हट तू तो बड़ा ही खोरू है,
गौर से देखा, अरे! यह तो हमारी ही जोरू है।

हमने नाक रगड़ी, बड़े गिड़गिड़ाए,
रंगे हाथ जो हम पकड़ में आए।

हमने अपनी सफाई देनी चाही,
सफाई देते-देते आ पहुँचे दो राही।

बोले, जनानी से मसखरी करता हैं,
अकेली देख आहें भरता है

उन्होंने हम पर दो हाथ आजमाए,
हम लड़खड़ाकर जमीन पर आए।

हमारी जोरू ने कहा, देख हमारी आह
क्यों बीच में पंगा लेते, पकड़ो अपनी राह,

हाथ पकड़कर वह हमें घर में ले आई,
फिर कभी न पीने की कसम दिलवाई।

हे! पीने वाले भाइयों सुनो एक अरज हमारी,
पीना अपने आप में है एक बड़ी बीमारी।

इसलिए कभी मत पीना, यह रास नहीं आयेगी,
यह लाल परी है, सब लेकर उड़ जाएगी।

प्रियांशी चौहान, बी.ए. (हिंदी) प्रथम वर्ष

हम जिंदगी तलाश रहे मोड़-मोड़ पर

हम जिंदगी तलाश रहे मोड़-मोड़ पर
जाने कहा खो गई है, किस मोड़ पर
ना है कोई गुजारा आज के माहौल में
कौन हो सहारा आज इस हाल में
लग रहा है जिंदगी पहेली हो गई
जो उलझ गई है संघर्ष-जाल में
जिंदगी की जंग की जंजीर तोड़ दो
जीत हेतु जब्बे संग जुगत को जोड़ लो
जो लड़ेगा वह बढ़ेगा यह यथार्थ है
हो सवार भयनाव बेड़ापर नहीं है
चल रहे सदा स्वयं संघर्ष मार्ग पर
हम जिंदगी तलाश रहे मोड़-मोड़ पर
जाने कहा खो गई किस मोड़ पर
पंकज जायसवाल, बी.ए. (प्रोग्राम) तृतीय वर्ष

वक्त

जिस अध्यापिका के ताने सुनने से डरते थे,
आज उनकी आवाज सुनने को तरसते हैं हम।।
जिस अध्यापिका से पढ़ते थे जबरदस्ती,
आज उनकी यादों को सोच रो देते हैं हम।।
कुछ अध्यापक ने साथ दिया तो
कुछ ने एहसास दिलाया,
पर सभी अध्यापकों ने
अपनी यादों के साथ हमें विदा कराया ।।
अब उन अध्यापकों से पढ़ने तक को तरसते हैं हम
जिनकी कक्षा को करते रहते थे हर वक्त बंक,
आज उन्हीं की कक्षा में बैठ पढ़ने का करता है मन,
पहले छिप जाया करते थे जिस अध्यापक से
आज उन्हें देखने को तरसते हैं हम।।
जिन्होंने इस मुकाम तक पहुंचाया हमें,
उनका शुक्रिया सदा करते हैं हम।।
करनदीप सिंह बेदी, बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

भ्रमजाल

ये उड़ते है परिंदे ढूंढने को नया आशियाना,
बादलों के बीच चाहत है घर बनाना
जब भ्रमजाल से निकल न पाया संसार,
तब परिंदे कैसे समझें सृष्टि के हृदय की बात
टूट जाते है सपने सब इस धरातल पर आके,
घुटन सी लगती है सुन के जग की बातें
साहस नहीं देते, लोग सपने तोड़ते हैं
हर गिरने वालों पर कंकड़ फेंकते हैं
मुश्किल नहीं है बादलो में घर बनाना,
कहा संभव था पहले चाँद पर जाना
कर ले परिंदे कुछ नया जो तू चाहता है,
भ्रमजाल में पड़कर सब भीड़ का ही हिस्सा बन जाता है ।
प्रियांशु प्रियदर्शी. बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

भविष्य

अब एक ऐसी दुनिया आएगी,
जिसका कोई हिसाब ना होगा।
केवल एक रोबोट होगा,
ना कोई इंसान होगा।।
यही सबका भविष्य होगा,
कोई भी नकार ना पाएगा।
बेरोजगारी और बढ़ेगी,
भ्रष्टाचार अति पर आएगा।।
कैसे जियें उस दुनिया में,
जहाँ रोबोट अपार होगा।
ना कोई इंसानी फितरत,
केवल भाव-व्यापार होगा ।
शालिनी राय, बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

वसंतोत्सव पुरस्कृत कविताएँ -

वसंत

हाँ, बेशक देखा होगा उसने वसंत को आते हुए,
ऐसे बहुत से लोग देखते रहे,
आगे भी देखते रहेंगे।
कुछ प्राणी तो हिंदी की किताब वसंत में भी
ढूढ़ रहे होंगे उसके आने के संकेत और
कुछ तो अखबारों में भी।
पर क्या तुमने किया महसूस वसंत को!
वसंत जो आता है नए उत्साह उमंग के साथ,
जो देता है संदेश एक नए जीवन का,
प्रकृति में ढल जाने का।
अगर नहीं, तो सुनो
बड़ी ही निर्मम हत्या करी है
मानव प्रजाति ने इस वसंत की,
बनाया मात्र उसे एक मौसम,
दिए उसे कुछ अलंकार,
और कर दिया फिर उसे भी हाशिए पर,
जहाँ वसंत हो गया धुमिल,
और आज आपकी परिभाषा उसे याद दिलाती हैं
उसका अस्तित्व।
ऐसा क्यों?
क्योंकि काट दिए सारे पेड़
जो पहचान थे उसके आने की,
बना दिया मानव निर्मित गैस चेंबर,
मानव सभ्यता के दामन में,
जहाँ सांस लेना सांस कम करने जैसा है।
उड़ा दी सारी चिड़िया हवाई जहाज से भी किसी
ऊँची उड़ान पर जिसका
कोई संकेत नहीं वापस आने का।
बना दिए ऊँचे ऊँचे मकान,
नहीं रहे वह कच्चे मकान और दीवारों में दरारें
जो होती थी पंछियों का आसरा।
अगर होते पक्षी भी सक्षम तो खरीद लेते
अपने लिए सरकार से प्लॉट और
लगा देते वहाँ खुद ही पेड़ पौधे।
हिंदी के अध्यापकों से सुना है वसंत ऋतु में हो रहे
प्रकृति में
बदलाव बड़े सहज और मनोहर होते हैं।
तो पूछो,
जरा उन लोगों से और उनके मासूम बच्चों से
जो रह रहे हैं किसी फ्लैट में,
जहाँ लगे हैं कमरों में प्लास्टिक के पौधे,
देने के लिए रोशनी मेहमानों की आंखों को।
जहाँ बंद है पंछी पिंजरे में और चहकते हैं उनकी
इजाजत पर।
हां, तो पूछो उनसे की क्या होता है वसंत!!
फिर वो शायद बताएंगे आपको
वसंत की वह रटी रटाई
परिभाषा और कहेंगे
वसन्तोत्सव का आनंद लेने को
किसी रंगारंग कार्यक्रम के माध्यम से।
और फिर आप करना उस दिन का इंतजार
जब सब होंगे मूक दर्शक और प्रकृति का
वसन्तोत्सव चरम सीमा पर होगा।
कार्तिकेय (प्रथम पुरस्कार)

अपने गम को बड़ी सफाई से छिपाते देखा है
उसे मैंने

मेरे लिए मुस्कुराते देखा है
मेरे दुख में मैंने खुद से ज्यादा उसको दुखी पाया है
मेरी खुशी को मुझसे भी ज्यादा उसने मनाया है
जो मुझसे भी ज्यादा मुझमें रहा करता है
पर दिल की बात अपनी कभी ना कहा करता है
अपने सपने उसको मैंने मुझपे लुटाते देखा है
उसको मैंने मेरे लिए मुस्कुराते देखा है
हल्की सी खरोच पर मेरी, उनकी जान निकल जाती है
अपनी दवाइयों से पहले उसे मेरी दवाइयां याद आती है
मेरे लिए फरियादें किया करता है
जाने कहा कहा मेरी बातें किया करता है
जिसकी खैरियत की दुआ मैं मांगती खुदा से हूँ
जो कुछ भी मैं आज हूँ बस उसकी वजह से हूँ
अपना सारा प्यार उसे मुझ पर बरसाते देखा है
उसे मैंने मेरे लिए मुस्कुराते देखा है
अनन्या कुमारी (द्वितीय पुरस्कार)

मैं, तुम और वक्त एक साथ मिले थे

नदी किनारे, सूरज की लाली में
सूरज ऊपर चढ़ते हुए नदी में डूब गया
हमारी आँखों का मिलना, मुस्कुराना हुआ
और घोषणा हुई वसंत के आने की
कुछ पुराने पत्ते झड़ गए थे आँखों से मेरी
तुम्हारी मौजूदगी पतझड़ भी रह चुकी है
सूखे पत्र रहित पेड़ अच्छे लगने लगे है मुझे
पेड़ की हकीकत बयां करते हैं
तुम्हारी बेवफा आंखों की तरह
जो मुझसे वो सब कह देती हैं
जो तुम कह नहीं पाते
कहती हैं तुम्हारी बनाई तस्वीरें भी बहुत कुछ
हर बार जब तुम मुझे कागज पे उतारते हो
हर बार में थोड़ा और वहीं तुम्हारे पास रह जाती हूँ
शायद इसीलिए मेरा कोई चित्र तुमने मुझे दिया ही नहीं
वो जब मेरे हाथ में घास से कड़ा बना के बांधा था
लगा जैसे मेरा ही कुछ मुझे सौंप दिया हो
अपने स्वभाव के विपरित मैंने संभाल के रखा है उसे
सवेरे, लोग, बातें तुम्हारे आने से फिर अच्छी लगने लगीं
रास्ते इतने खूबसूरत पहले कब हुए थे
दर्द में इतना पहले कब मुस्कुराए थे हम
जो चोटें हर सर्दी में पिराती हैं
तुम्हारी मुस्कुराहट उन्हें ठंडी हवा सा सहलाती हैं
हाल ही में जाना है कि हिज्र में कोई भी नहीं मरता
डर है कहीं हम वस्ल में ना मर जाएं
आँखें तुम्हारी भी झरी थी मेरे आगे
तुम्हारे जीवन मेरा आना जरूर आँधी रहा होगा
तुम्हारा आना, रह जाना वसंत हुआ है
तुम्हारा जाना मुझे वसंत करके जाएगा
वैष्णवी (प्रोत्साहन पुरस्कार)

आत्मकथ्य (युवा नज़र में) : हां! मैं वहीं से हूँ

राज्य के जिलों एवं बड़े शहरों, तमाम प्रसिद्ध गलियों, इलाकों, रेलवे स्टेशनों तथा ट्रेनों के नाम परिवर्तन के कारण चर्चा में रहने वाले हमारे उत्तर प्रदेश के मुख्यमंत्री आदरणीय योगी आदित्यनाथ जी के कारण हमारा शहर गोरखपुर बहुत ही प्रसिद्ध है। हालांकि यह भी विचित्र बात है कि गोरखपुर अपनी सुदीर्घ ऐतिहासिक एवं सांस्कृतिक परम्परा के कारण ही विशिष्ट रहा है यह नाथपंथ के प्रसिद्ध सन्त गोरखनाथ का भी स्थान है जिनके नाम पर ही शहर का नामकरण हुआ। गोरखपुर तमाम साहित्यकारों के लिये भी चर्चित रहा है। इस शहर ने दो साहित्य अकादमी पुरस्कार विजेता उर्दू और हिंदी साहित्य को दिए हैं - जनाब फिराक गोरखपुरी और डॉ रामदरश मिश्र। विख्यात चिन्तक एवं लेखक पंडित विद्यानिवास मिश्र भी गोरखपुर से ही हैं साहित्य अकादमी के पूर्व अध्यक्ष डॉ विश्वनाथ प्रसाद तिवारी भी यहीं की भूमि से हैं किन्तु दुर्भाग्यवश आजकल राजनीतिक कारणों से अधिक इस शहर की पहचान हो रही है। उत्तर प्रदेश हमेशा से ही भारतीय राजनीति की धुरी रहा है। इसलिए यह शहर आजकल योगी आदित्यनाथ की वजह से अधिक चर्चा में आया हुआ है। जब मैं कहीं भी जाता हूँ और अपना परिचय देता हूँ और स्वयं को गोरखपुर वासी बताता हूँ तो लोग तुरंत कहते हैं कि योगी आदित्यनाथ भी उसी जिले के हैं न! वही ना, जो हमेशा नाम बदलते रहते हैं शहरों के, स्टेशनों के वे लोग व्यंग्य करते हुए पूछते हैं कि अच्छा वे कोई काम भी करते हैं कि बस नाम ही बदलते रहते हैं?

नहीं ऐसी बात नहीं है, जी वे बहुत अच्छा काम भी करते हैं, कितने शहरों का विकास, नए-नए सड़कों का निर्माण, स्कूलों, कॉलेजों का निर्माण, बड़े-बड़े उद्योगपतियों को उत्तर प्रदेश में निवेश करने के लिए आकर्षित करते हैं बहुत से अच्छे काम उन्होंने उत्तर प्रदेश के लिए किए हैं और कर रहे हैं बस नाम ही नहीं बदलते रहते हैं। और नाम बदलने के पीछे भी तो कारण होते हैं न तो थोड़ी देर इस पर बहस होती है। फिर वे अपने काम में व्यस्त, मैं अपने।

सुधांशु द्विवेदी. बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

यात्रा वृत्तांत

घर से घर तक...

दिल्ली सपनों का शहर, मैं दिल्ली विश्वविद्यालय में पढ़ने आया हूँ और सच कहूँ तो मैंने दिल्ली में सिर्फ दो ही चीजे देखीं हैं – एक नॉर्थ कैम्पस और दूसरा अपना पी.जी.। इस भाग-दौड़ भरे जीवन में मैं इतना व्यस्त हो गया हूँ कि अपने दिल की धड़कने भी नहीं सुन पाता हूँ। जबसे दिल्ली आया हूँ, घर बहुत याद आता है। परीक्षा समाप्त होने के बाद घर जाने की योजना बनाकर मैंने बिलासपुर राजधानी ट्रेन की टिकट दो महीने पहले से ही आरक्षित करा रखी थी। 13 दिसंबर को सेमेस्टर की अंतिम परीक्षा जैसे ही समाप्त हुई, मेरी खुशी का कोई ठिकाना न रहा। यह खुशी विश्वकप जीतने से कुछ कम न थी। हालांकि अभी वापसी की ट्रेन में लगभग 10 दिन का समय था, पर घर जाने का उत्साह ऐसा था कि 13 को ही मैंने दोपहर से ही मैंने अपना सामान रखना शुरू कर दिया था। चूँकि मैं घर लौट रहा था मेरे पास केवल कुछ कपड़े तथा एक इतिहास की किताब थी जो घर जा कर पिताजी को दिखानी थी। 24 दिसंबर को शाम 4:45 मेरी ट्रेन थी। मैंने 24 तक बड़ी मुश्किल से इंतजार किया। आखिरकार वह दिन आ ही गया। दोपहर मैं खाना खा कर स्टेशन रवाना हुआ। मैं मेट्रो स्टेशन विश्वविद्यालय तक पैदल आया जहां मैंने नॉर्थ कैम्पस के सारे कॉलेज और अपना खालसा कॉलेज भी क्रॉस किया। मेरा कॉलेज मुझे उस दिन कुछ अनोखा प्रतीत हो रहा था। कॉलेज का मुख्य द्वार कुछ सोने के द्वार सा प्रतीत हो रहा था और मैंने अपने कॉलेज की मिट्टी अपने माथे से लगाकर विश्वविद्यालय मेट्रो स्टेशन से अपनी यात्रा शुरू की। 4 स्टेशनों के बाद मैंने नयी दिल्ली रेलवे स्टेशन के दर्शन किये। मैं 4 बजे स्टेशन पहुंचा। मैंने स्टेशन में 5 पैकेट आलू के चिप्स लिए और साथ ही एक पैकेट बिस्कुट खरीदा। अगर महंगाई की असली मार देखनी है तो स्टेशन के दुकानों से खरीदिए पता चलेगा। चूँकि ट्रेन यही से आरम्भ होती है, ट्रेन 4:30 बजे प्लेटफार्म नंबर 15 में आ गई थी। मैंने अपना बस्ता संभालते हुए ट्रेन पर प्रवेश किया। जिस प्रकार गधा सामान ढोता है मेरी हालात भी कुछ उसी प्रकार थी। जब मैं अपने सीट नंबर 13 का ढूँढते हुए पहुंचा तो मालूम हुआ की मेरी सीट बीच में है। मेरी परिस्थिति उसी प्रकार थी जब व्यक्ति खाना न खा सकता है और न उगल सकता है। खैर बोगी भर चुकी थी, मेरे ऊपर वाली सीट में वैभव नाम के भैया थे जिन्हें दुनिया से कोई मतलब न था। वे आते ही ऊपर वाली सीट पर अपना आसन जमा बैठे और नीचे वाली सीट में एक बुजुर्ग व्यक्ति थे जिन्हें मैं दादा कहकर संबोधित करने लगा। अब हमसफर, से वह रिश्ता होता है जो भाई का भाई से नहीं होता। मैंने बिना किसी संकोच के उनसे वार्तालाप शुरू कर दिया। उन्होंने बताया कि उनका बेटा गुरुग्राम में नौकरी करता है। वह उनसे मिलने आए थे और अब वापस लौट रहे थे। हर बुजुर्ग अपने आप को स्वामी विवेकानंद समझते हैं। मुझे उन्होंने दो ढाई घंटे का प्रवचन सुनाया और देखते-देखते 8 बज गए। वक्त हो चला था भोजन का। कैटरिंग वाले ने खाने के नाम पर एक डिब्बा पनीर और चावल के कुछ दाने दिए तथा गोल गप्पे के बराबर चार रोटियां दी। ऊँट के मुँह में जीरा। खैर जैसे-तैसे खाना समाप्त किया। खिड़की की ओर एक औरत बैठी थी जिसकी बेटी लगभग 4 से 5 साल की रही होगी। वह छोटी सी लड़की अंग्रेजी में बात कर रही थी। मैं असमंजस में था कि अपने संस्कार और संस्कृति को नष्ट करने में सर्वाधिक योगदान हमारा ही है। हम अपने ही पैरों में कुल्हाड़ी मार रहे हैं। मैं सारी रात सोचता रहा कि एक ओर हम हिंदी को राष्ट्रभाषा बनाना चाहते हैं और दूसरी ओर हम ही अपनी मातृभाषा का इस्तेमाल करने में हिचकिचाते हैं। मैं जानता हूँ कि विकास के लिए हमें सभी भाषाएँ आनी चाहिए, किन्तु यह नहीं कि अपनी मातृभाषा भूल जाएँ। यह सब सोचते सोचते मैं रात 10 बजे तक सो गया। सुबह 4 बजे मेरी आँखे खुली। वैसे भी ट्रेन में इंटरनेट काम नहीं करता तो मुझे जम्मू-कश्मीर के नागरिकों का दुःख समझ में आया कि इंटरनेट जब बंद होता है तो कैसा लगता है। नया दिन नया सवेरा। पता चला कि ट्रेन नागपुर आ चुकी है और दादाजी ट्रेन से उतर चुके थे। 6 बजे कैटरिंग वाले ने मेरे हाथों में तथाकथित चाय थमाई। सिर्फ 15 मिनट बाद वही कैटरिंग वाले ने एक अखबार फेंका। मेरे घर से स्टेशन अब दो ही स्टेशन दूर था यह समय नहीं कट रहा था। घंटे भर में मैं दुर्ग स्टेशन पहुँच गया और स्टेशन से बाहर आते ही मैंने अपनी माटी को प्रणाम किया। ऐसा लगा की न जाने कितने दिनों बाद आया हूँ। 7:30 वाली बस से मैं अपने घर भिलाई को रवाना हुआ। घर पहुँचने के उत्साह में अब मुझे साफ साफ अपनी दिल की धड़कने सुनाई दे रही थी। घर जैसे ही पहुंचा तो लगा कि हाँ... अब मेरे पैरों के नीचे जमीन आ गयी है। एक ऐसी जमीन जो हिन्दगी की हर मुश्किल में साथ देती है। घर की यात्रा जब भी मैं याद करता हूँ आँखों में कुछ नमी सी आ जाती है। सच है घर से दूर जाकर ही घर का महत्व समझ में आता है।

ओम राजपूत, बी. ए. (हिंदी) प्रथम वर्ष

कहानी

सफर का साथी

शाम होने वाली थी मैं घर से टहलने के लिए निकला। टहलते टहलते एक कुत्ता मेरे पास आकर खड़ा हो गया। मानो वह मेरा ही इंतजार कर रहा था। मैंने उसकी तरफ हाथ बढ़ाया और पूछा क्या हुआ मित्र तुम यहां कैसे आए? क्या तुम भी मेरे साथ चलोगे? पहले वह मेरी हथेली को अपनी जीभ से स्पर्श कर आनंद की अनुभूति कर रहा था फिर सिर उठाकर दूर राह को ताकने लगा फिर वह मेरे साथ ही टहलने लगा। जब मैं वापिस घर जाने लगा तो देखा वह फिर मेरे पीछे - पीछे ही पूँछ हिलाता हुआ चल रहा है। थोड़ी दूर जाकर रास्ते में एक अंडे बेचने वाला मिला वह उसके ठेले के पास जाकर खड़ा हो गया। मैं मन ही मन सोचने लगा कि मैं तो अंडे खाता नहीं हूँ फिर ये यहां क्यों रुक गया है। फिर मैं अकेला आगे बढ़ने लगा तभी वह कुत्ता मेरे आगे आकर भौंकने लगा मानो मुझसे कुछ कहना चाह रहा हो। फिर वह ठेलेवाला बोला कि भैया जी यह अंडे खाने को बोल रहा है तब मैं समझा मैंने उससे कहा कि आप इसे अंडे खिला दीजिए मैं आपको पैसे दे देता हूँ। अंडे खाने के बाद वह फिर मेरे साथ आ खड़ा हुआ और हम फिर चल दिए। चलते चलते मैं गली तक आ पहुंचा और मेरे साथ उस कुत्ते को देख गली के सारे कुत्ते भौंकने लगे। मैं भौंकने वाले कुत्तों से नहीं डरता क्योंकि वो अपनी औकात भौंक कर दिखा देते हैं लेकिन उन कुत्तों से डरता हूँ जो भौंकते नहीं सिर्फ घूरते हैं। मैं मन ही मन सोचने लगा कि आज मेरे साथ यह अजनबी कुत्ता है तो शायद गली के कुत्ते हम पर हमला कर सकते हैं पर हम दोनों धीरे-धीरे आगे बढ़ते चले जा रहे थे पर तब भी गली के कुत्तों में इतनी हिम्मत ना हुई कि वह मेरे सामने खड़े तक रह पाए पर मैं आश्चर्य में पड़ गया और यह सोचने लगा कि यह अजनबी कुत्ता क्यों नहीं भौंक रहा है? इस तरह के अनेक प्रश्न मेरे जहन में उठ खड़े हुए फिर मेरे मन में यह विचार आया कि शायद अकेलेपन की वजह से यह अजनबी कुत्ता नहीं भौंक रहा है और शायद अकेलेपन की वजह से ही डर का आतंक भी इसके मन में छाया हो पर मैं तो उसे शान से चलते हुए देख रहा था उसके चेहरे पर कोई भय ना थी। फिर मैं अपने घर पहुंच गया और छत पर खड़ा होकर उसे देखने लगा और वह साथी कुत्ता मेरे दरवाजे से वापस हो लिया। मैं उसे छत से देखने लगा कि वह अब कहां जाएगा? जैसे ही कुत्ता गली में पहुंचा तो वह गली के सारे कुत्ते फिर भौंकने लगे, पर इस बार वह अजनबी कुत्ता गली के एक-एक कुत्ते की खबर लेता हुआ गया। यह देख मैं मन ही मन मुस्कराने लगा। जाते-जाते वह कुत्ता मुझे यह समझा गया कि चाहे कितनी ही रुकावटें रास्ते में आएँ पर तुम्हें उन सभी का सामना स्वयं ही करते हुए आगे बढ़ना होगा क्योंकि मुश्किलों से स्वयं ही निकला जाता है, लोग आपको मात्र राह दिखा सकते हैं परंतु आपको अपने बुद्धि और विवेक से स्वयं की राह बनानी पड़ती है। एक और बात जो वह अजनबी कुत्ता मुझे समझा गया कि यदि आप किसी के साथ खड़े हो तो डटकर खड़े रहो चाहे कई मुश्किलों का सामना ही क्यों ना करना पड़े जहां तक आपको सफर साथ तय करना है उसके साथ खड़े रहो क्योंकि धोखा देना एक व्यक्ति को उसकी नजरों में गिरा देता है। वह कुत्ता अब मेरा दोस्त बन चुका था। जब भी मैं वापस उस मार्ग में जाता वह मुझे देख अपनी पूँछ हिलाता हुआ मेरे पास आ जाता और मेरे पैरों को अपने चेहरे से दोनों तरफ स्पर्श कराता फिर कुछ दूर मेरे साथ - साथ चलता और मेरे चारों तरफ घूमता और खूब मस्ती करता। वह कुत्ता अब मेरे जीवन का एक हिस्सा बन चुका है। इसी तरह मैं रोज घूमने जाता, उसके साथ सफर तय करता, बातें करता, खूब खेलता, खूब मस्ती करता और वह भी खूब आनंद उठाता। यह सच है कि प्रत्येक प्राणी को साथ और प्रेम चाहिए होता है फिर वह चाहे मनुष्य हो या फिर मनुष्येतर प्राणी। मुझे तो अपना दोस्त मिल गया है।

रवि विश्वकर्मा, बी.ए. (हिंदी) द्वितीय वर्ष

एक मुलाकात: रामदरश मिश्र

हिंदी के विख्यात साहित्यकार रामदरश मिश्र हिंदी के पुरोधा लेखक हैं। ये जितने समर्थ कवि हैं उतने ही समर्थ उपन्यासकार और कहानीकार भी हैं। रामदरश मिश्र की लंबी साहित्य-यात्रा समय के कई मोड़ों से गुजरी है और नित्य नूतनता की छवि को प्राप्त होती गई है। कविता की कई शैलियों जैसे गीत, नई कविता, छोटी कविता, लंबी कविता में उनकी सर्जनात्मक प्रतिभा ने अपनी प्रभावशाली अभिव्यक्ति के साथ-साथ गजल में भी उन्होंने अपनी सार्थक उपस्थिति रेखांकित की। इसके अतिरिक्त उपन्यास,

कहानी, संस्मरण, यात्रावृत्तान्त, डायरी, निबंध आदि सभी विधाओं में उनका साहित्यिक योगदान बहुमूल्य है। उनके निवास स्थान पर जाकर तेग सम्पादकीय टीम के सदस्य प्रियांशु प्रियदर्शी और अनन्या ने बातचीत की। प्रस्तुत है उस बातचीत के कुछ अंश -

तेग : आपका साहित्य के प्रति रुझान बचपन से है या समय के साथ आया?

रामदरश मिश्र : इसे पूर्व जन्म का संस्कार समझ सकते हैं जो पहली या दूसरी कक्षा से ही कविता भीतर सुगबुगाने लगी थी। कविता के प्रति तड़प शुरू से ही थी। छात्र जीवन में मन्त्रन द्विवेदी तथा अन्य कई कवियों की कविताएँ कंठस्थ थीं।

तेग : आपकी रचनाएँ अत्यंत सहज होती हैं। इस सहजता का कोई विशेष कारण है?

रामदरश मिश्र : मेरे लेखन में कल्पना से अधिक अनुभव है जो जिया है वही लिखा है, शायद यही बात मेरे साहित्य को सहज बनाती होद्य एक बात और कि मैं गाँव का आदमी हूँ और गाँव ने अपने अनुकूल सहजता प्रदान की है।

तेग : आपने कई साहित्यिक आंदोलनों को देखा, किन्तु किसी से जुड़े नहीं। ऐसा क्यों?

रामदरश मिश्र : मैं किसी आंदोलन से नहीं जुड़ा रहा। मैं निरंतर गतिशील समय की चेतना से जुड़ा रहा। कविता किसी आंदोलन से अच्छी नहीं होती। कविता व्यक्ति की प्रतिभा की अभिव्यक्ति है और ये अच्छी बनती है कवि के सामाजिक अनुभव और मानववादी दृष्टि से।

तेग : समय के साथ युवा वर्ग में भी बदलाव आया है। आपके अनुसार पहले के और आज के युवा किस प्रकार भिन्न है?
 रामदरश मिश्र : एक तरफ जहाँ आज के युवा उग्र हो रहे हैं तो दूसरी ओर युवाओं का एक वर्ग ऐसा भी है जो अत्यन्त सजग, सहज एवं बुद्धिमान भी है आज के युवाओं का ज्ञान बहुआयामी है। एक बात यह भी देखने में आ रही है कि पहले के युवाओं की अपेक्षा आज के युवा विद्यार्थी राजनीति से जुड़ गए हैं और इसके तहत वे आंदोलन भी। छात्र संघ पहले भी होते थे लेकिन उनका चुनाव बहुत सहज ढंग से होता था क्योंकि उस वक्त के राजनीतिक माहौल में भी सहजता एवं सौम्यता थी आज तो छात्र संघों के चुनाव में राजनीतिक दल अपनी भूमिका निभाते हैं। उनके प्रवेश से छात्र- परिवेश में अपनी प्रियता खो बैठता है।

तेग : आज के साहित्य का एक लेखन बोल्डनेस के नाम पर फूहड़पन की ओर अग्रसर होता जा रहा है। इस पर आपके क्या विचार हैं?

रामदरश मिश्र : सभी की अपनी सोच है और उसकी अभिव्यक्ति की स्वतंत्रता है लेकिन मान्यता उस साहित्य को प्राप्त होती है जिसमें मानवीय मूल्यों का प्रकाश दीप्त होता है हिंदी में 'अकविता' नामक। आंदोलन आया था जो साहित्य के नाम पर फूहड़पन और नंगापन परोस ड रहा था। यह साहित्य समय को स्वीकार नहीं हुआ और वह आंदोलन अपनी मृत्यु मर गया।

तेग : आपको गाँव का आदमी कहा जाता है। इस पर आपके क्या विचार हैं?

रामदरश मिश्र : मैं गाँव का हूँ। शहर में आकर भी गाँव का बना रहा। 1 गाँव ने मुझे संस्कार दिए, अनेक प्राकृतिक छवियाँ दी, ऋतुओं-पर्वों के। साथ गहरा जुड़ाव दिया। मुझे अभावों का बोध और उनसे संघर्ष करने की शक्ति दी। इसलिए मैं शहर में रहता हुआ भी गाँव की इन अमूल्य निधियों को अपने साहित्य में रूपायित करता रहता हूँ यानि कि गाँव छोड़ने के बाद भी गाँव को मैंने खुद में संजोये रखा मेरे साहित्य पर गाँव का आदमी नाम से रामजी यादव ने एक डाक्यूमेंट्री फिल्म भी बनायी है। "देखिये उसके सफर की यह अनोखी त्रासदी पृष्ठता दिल्ली में आकर, दिल्ली कितनी दूर है"

तेग : एक अच्छा साहित्यकार बनने की क्या कुंजी है?

रामदरश मिश्र : साहित्य व्यक्ति के अंदर की सकारात्मक भावना को उभारता है। वह व्यक्ति की समझ को निखारने का काम करता है। जो व्यक्ति इस क्षेत्र में है उन्हें निराशा कैसी!

रामदरश मिश्र : अच्छा साहित्यकार बनने के लिए स्वयं अपना रास्ता बनाना होता है। उस रास्ते के बनने में विलम्ब हो सकता है लेकिन कवि का सही रास्ता वही है जो कवि किसी भी प्रकार की सुविधा प्राप्त में करने के लिए किन्हीं प्रसिद्ध कवियों की तरह लिखने की कोशिश करते हैं वे सही अर्थों में कवि नहीं होते उनके लेखन को विशिष्ट व्यक्तित्व र प्राप्त नहीं होता है।

तेग : अंत में आपकी प्रसिद्ध गजल बनाया हैं मैंने ये घर धीरे-धीरे आपसे सुनना चाहेंगे।

रामदरश मिश्र : "बनाया है मैंने ये घर धीरे-धीरे खुले मेरे न न ख्वाबों के पर धीरे-धीरे / किसी को गिराया न खुद को उछाला, कटा जिंदगी का सफर धीरे-धीरे / जहाँ आप पहुँचे छलांगे लगाकर, वहाँ मैं भी आया मगर धीरे-धीरे / पहाड़ों की कोई चुनौती नहीं थी. उठाता गया यूँ ही सर धीरे-धीरे / न हँस कर न रोकर किसी में उडेला, पिया खुद ही अपना जहर धीरे-धीरे / गिरा मैं कहीं तो अकेले में रोया, गया दर्द से घाव भर धीरे-धीरे / जमीं खेत की साथ लेकर चला था, उगा उसमें कोई शहर धीरे-धीरे / मिला क्या न मुझको ए दुनिया तुम्हारी मोहब्बत मिली. मगर धीरे-धीरे।"

त्रिपुरारि शर्मा

कॉलेज के हिंदी विभाग के पूर्व छात्र रहे चर्चित गजलकार एवं कथाकार त्रिपुरारि शर्मा के प्रथम कथा संग्रह नार्थ कैंपस के हिंदी और उर्दू संस्करण का लोकार्पण खालसा कॉलेज में किया गया। इसी अवसर पर उनसे वेग में प्रकाशन हेतु उनकी रचना प्रक्रिया के बारे में बातचीत की गयी प्रस्तुत है उसके कुछ अंश-

तेग : आपने कहा कि बाजार के दबाव में आपने कहानियों के बोल्ड नाम रखे तो यह आत्म सुख नहीं बाजार सुख के लिए था?
 त्रिपुरारि : हर आदमी के लिए बाजार की एक अलग परिभाषा होती है। बाजार का जो मेरा नजरिया है उसमें जब अगर आप बाजार के दबाव में भी आते हैं तो अंतिम निर्णय तो आपका ही होता है निर्णय सिर्फ आपका है बाजार का नहीं जैसा कि अनंत विजय जी ने कहा कितना उधारना है कितना दिखाना है उसे ध्यान में रखना चाहिए तो मैंने कहा कि हर किसी का उधारने दिखाने का तरीका अलग होता है तो वह आपकी सोच पर निर्भर करता है।

तेग : उर्दू के प्रति रुझान कैसे हुआ?

त्रिपुरारि : शुरूआत उर्दू से ही हुई थी। हिन्दी विषय पढ़ना इत्तेफाकन था ये हुआ कि मीडिया करना चाहता था पर घर वालों के पास इतने पैसे नहीं थे तो फीस नहीं नरी जा सकती थी तो मुझे लगा मैं हिन्दी के माध्यम से मीडिया की पढ़ाई कर सकता है। मैं हमेशा से ही उर्दू में लिखता था। शैली मेरी उर्दू ही रही हमेशा वरिष्ठ साहित्यकार रामदरश मिश्र जी ने मुझे मेरी कला से परिचित कराया था उन्होंने मुझे बताया कि ये जो बुनावट है वह उर्दू की है उसके बाद से मैं उर्दू के प्रति और ज्यादा गंभीर हो गया और व्याकरण छंद सिखने लगा।

उर्दू के डिप्लोमा में मैंने लिपि सीखी उर्दू में गजल या नज्म के छंद होते हैं वह सब मैंने सिखा और बाकायदा में शायरी करने लगा उस दौरान मैंने हिन्दी और मैथिली की लगभग सौ कविताएं मुक्त छंद में लिखी एक किताब है जो हिन्दी में नींद की नदी और मैथिली में औसक बंद है यह 5-6 भाषाओं में इसी साल शायद आ जाएगी वह शुरूआती कविताओं की किताब है इसमें वह कविताएं हैं जो मैं विश्वविद्यालय में प्रतियोगिता में जीता करता था। इसके बाद जो भी मैंने किताबें लिखी वे सब उर्दू में हैं चाहे वह कहानी हो, नज्म हो, या गजल हो समय के साथ सब बदल जाता है तो आप लेखन भी सीखते हैं।

वार्षिक गतिविधियाँ

हिंदी साहित्य सभा (नव-पल्लव) के तत्वधान में विभागप्रभारी डॉ. स्मिता मिश्र के निर्देशन में पूरे वर्ष साहित्यिक एवं सांस्कृतिक गतिविधियाँ आयोजित की जाती रहीं। सर्वप्रथम 2019-20 की कार्य कारिणी के लिए छात्र सदस्यों का निर्वाचन सम्पन्न किया गया। प्रेरणा मिश्रा (अध्यक्ष), मनप्रीत कौर व प्रियांशु प्रियदर्शी (उपाध्यक्ष), अनन्या चौबे (सचिव), मनीष वर्मा (उप-सचिव), प्रियांशी चौहान (कोषाध्यक्ष), योगिता शर्मा (मीडिया सचिव)। कक्षा प्रतिनिधियों का भी चयन किया गया -हेमन्त दोशी व नेहा (तृतीय वर्ष), पायल व सुधांशु (द्वितीय वर्ष), रेमा व ओम (प्रथम वर्ष)।

हिंदी विभाग द्वारा 10 सितम्बर 2019 को कॉलेज लाइब्रेरी में कार्यशाला का आयोजन किया गया। पुस्तकालय की परामर्शक सुश्री सुमन ने सभी विद्यार्थियों को लाइब्रेरी साइंस, लाइब्रेरी मैनेजमेंट जैसी विषयों से अवगत कराया। इस कार्यशाला से तीनों वर्ष के छात्रों ने लाइब्रेरी के प्रयोग संबंधित नियम तथा लाइब्रेरी के क्षेत्र में रोजगार के बारे में जाना।

14 अगस्त 2019 को 73वें स्वतंत्रता दिवस के पावन अवसर पर भारतीय दिवस कार्यक्रम आयोजित किया गया। इस कार्यक्रम की अध्यक्षता कॉलेज प्राचार्य डॉ. जसविंदर सिंह ने की। इसके मुख्य वक्ता डॉ. नचिकेता सिंह (एसोसिएट प्रोफेसर राजनीति विज्ञान विभाग) ने स्वतंत्रता के महत्त्व को समझते हुए। हमारे देश के नौजवानों व शहीदों के बलिदान व त्याग को याद किया गया। कार्यक्रम में विभाग प्रभारी डॉ. स्मिता मिश्र के साथ डॉ. आशा मेहता, डॉ. नागेश नाथ दास, डॉ. सुमिता लोहिया, डॉ. अमरेंद्र पाण्डेय एवं मनीष शुक्ल आदि प्राध्यापकों के साथ - साथ भारी संख्या में छात्र -छात्राएं उपस्थित थे।

5 सितम्बर 2019 को शिक्षक दिवस के अवसर पर 'छात्र - शिक्षक संवाद' समारोह का आयोजन किया गया है। विद्यार्थियों द्वारा शिक्षकों से प्रश्नोत्तर कर इस दिवस की सार्थकता को समझने का प्रयास किया गया। उन्होंने कहा कि उनके जीवन में शिक्षकों के मार्गदर्शन का बहुत महत्त्व है। विद्यार्थियों ने भी गुरुजनों के प्रति अपने विचार प्रकट किये तथा अध्यापकों को सम्मानित करने हेतु विद्यार्थियों ने उन्हें कलम एवं पुष्प दिए।

13 सितम्बर 2019 को हिंदी दिवस के अवसर पर 'आशुभाषण' प्रतियोगिता का आयोजन किया गया। जिसमें हिंदी की स्थिति व विकास से अवगत कराया। इस प्रतियोगिता में दिल्ली विश्वविद्यालय के विभिन्न महाविद्यालयों के छात्र - छात्राओं ने बढ़-चढ़कर भागीदारी ली। निर्णायक डॉ. शशिकांत (राजनीति विज्ञान) थे। इस कार्यक्रम का संचालन डॉ. स्मिता मिश्र ने किया।

27 सितंबर 2019 को नवागत समारोह का आयोजन किया गया। समारोह की संचालिका डॉ. स्मिता मिश्रा ने अपने सम्बोधन में मूल्यपरक, समय को ध्यान रखते हुए तात्कालिक जवाबदेही पर बल दिया। इस कार्यक्रम में सभी नए विद्यार्थियों ने अपना परिचय दिया तथा नवागत विद्यार्थियों ने नृत्य, संगीत आदि विभिन्न प्रकार की कला दिखाकर अपने व्यक्तित्व से परिचित कराया। और मिस्टर फ्रेशर श्रवण कुमार और मिस फ्रेशर रेमा को चुना गया। डॉ. नागेशनाथ दास डॉ. अमरेंद्र सहित वरिष्ठ विद्यार्थियों प्रीति चौधरी, मनप्रीत कौर, प्रेरणा मिश्रा, सचिन पासवान, अनन्या, प्रियांशु, पायल, सुधांशु आदि के साथ मंच संचालकों ने इस संचालन में योगदान दिया। इस अवसर पर डॉ. नागेशनाथ दास, डॉ. आशा मेहता, डॉ. सुमिता लोहिया, डॉ. अमरेंद्र पांडे, मनीष शुक्ल, डॉ. कंवलजीत कौर आदि उपस्थित रहे।

24-25 अक्टूबर 2019 'डिजिटल क्रांति और हिंदी' विषय पर विभाग ने अत्यंत महत्वपूर्ण दो दिवसीय राष्ट्रीय संगोष्ठी का आयोजन किया गया। जिसमें देश के कोने-कोने से विद्वानों ने भाग लिया।

कालेज के पूर्व विद्यार्थी एवं नवोदित गजलकार एवं कथाकार त्रिपुरारी शर्मा के प्रथम कथा संग्रह 'नॉर्थ कैम्पस' के हिंदी और उर्दू संस्करणों का लोकार्पण समारोह कॉलेज के हिंदी विभाग द्वारा किया गया। लोकार्पण समारोह में मुख्य अतिथि दैनिक जागरण के एसोसिएट सम्पादक एवं हिंदी समालोचक अनन्त विजय रहे। विशेष वक्ताओं में मीडिया विशेषज्ञ डॉ. प्रभात रंजन एवं नवोदित कवियत्री अणुशक्ति सिंह उपस्थित रहे। कार्यक्रम की अध्यक्षता कॉलेज प्राचार्य डॉ. जसविंदर सिंह ने की। इस अवसर पर उर्दू नगमानिगार इरशाद और अध्यापकगण भी मौजूद रहे। कार्यक्रम संचालन डॉ. स्मिता मिश्र ने किया।

30 जनवरी 2020 को वसंत पंचमी के शुभ अवसर पर वसन्त और प्रेम विषय पर काव्य पाठ प्रतियोगिता का आयोजन किया गया जिसमें प्रकृति एवं प्रेम पर कविताएं प्रस्तुत की गईं। उपप्रधानाचार्य डॉ. पी.एस. जस्सल ने कार्यक्रम का उद्घाटन करते हुए वसन्त ऋतु और साहित्य के सम्बंध पर प्रकाश डाला। कार्यक्रम का आरंभ सरस्वती वंदना एवं दीप प्रज्ज्वलन से हुआ। विभाग प्रभारी डॉ. स्मिता मिश्र ने वसन्त पंचमी के मिथकीय ऐतिहासिक, राजनीतिक एवं सांस्कृतिक सन्दर्भों को उद्घाटित किया।

डॉ. आशा मेहता ने हिंदी साहित्य में वसन्त ऋतु के महत्व को अभिव्यक्त किया। डॉ. सुमिता लोहिया ने भी आधुनिकता और वसन्त पंचमी के बदलते सम्बन्धों को परिभाषित किया। काव्य प्रतियोगिता की निर्णायक डॉ. कवलजीत कौर एवं डॉ. रविदर कौर बेदी रही। डॉ. नागेश नाथ दास, डॉ. अमरेंद्र पांडे, मनीष शुक्ल, डॉ. कवलजीत कौर की सार्थक उपस्थिति रही। पंजाबी विभाग के डॉ. गुरिंदर सिंह एवं डॉ. कुलदीप कौर पाहवा ने अपने काव्य पाठ से श्रोताओं को मंत्रमुग्ध किया। हिंदी विभाग के विद्यार्थियों के साथ अन्य विभाग के छात्रों ने भी बढ़ चढ़कर भागीदारी की। प्रथम पुरस्कार कार्तिकेय (बी.ए. इतिहास-तृतीय वर्ष), द्वितीय पुरस्कार अनन्या (बी.ए. हिंदी-द्वितीय वर्ष), प्रोत्साहन पुरस्कार वैष्णवी (बी.ए. प्रोग्राम-द्वितीय वर्ष) को दिया गया।

नवपल्लव (हिंदी साहित्य सभा), श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज, अपने दो दिवसीय वार्षिकोत्सव 'अभिव्यंजना-20' में साहित्यिक प्रश्नोत्तरी प्रतियोगिता एवं किस्सागोई प्रतियोगिता का आयोजन किया। जिसमें कई प्रतिभागियों ने हिस्सा लेकर अपनी प्रतिभा का प्रदर्शन किया। दिनांक 27 फरवरी, 2020 को 'साहित्यिक प्रश्नोत्तरी प्रतियोगिता' का आयोजन किया गया। इस प्रतियोगिता में तीन सर्वश्रेष्ठ टीम को पुरस्कार वितरित किया गया।

प्रथम पुरस्कार

- राम भुआल (हिन्दू कॉलेज)
- प्रखर दीक्षित (हिन्दू कॉलेज)

द्वितीय पुरस्कार

- हेमन्त दोशी (एस.जी.टी.बी. खालसा कॉलेज)
- निशा (एस.जी.टी.बी. खालसा कॉलेज)

सांत्वना पुरस्कार

- प्रद्युम्न (आर्यभट्ट कॉलेज)
- तरूण (आर्यभट्ट कॉलेज)

दिनांक- 28 फरवरी, 2020 को 'किस्सागोई प्रतियोगिता' का आयोजन किया गया। निर्णायक के रूप में डॉ. वेदमित्र शुक्ल एवं मि. संदीप कुमार उपस्थित रहे। इस प्रतियोगिता में तीन सर्वश्रेष्ठ प्रतिभागियों को पुरस्कार वितरित किया गया।

प्रथम पुरस्कार

- अश्वनी (हिन्दू कॉलेज)

द्वितीय पुरस्कार

- रितिक रोशन (हिन्दू कॉलेज)

सांत्वना पुरस्कार

- ओम राजपूत (एस.जी.टी.बी. खालसा कॉलेज)
- शालिनी (एस.जी.टी.बी. खालसा कॉलेज)

डिजिटल का जो मामला है इसकी उम्र जाहिर सी बात है कि लम्बी होगी। हो सकता है कि फॉर्मेट बदल जाए। अगर हम पिछले वक्त जैसे जिस वक्त में गालिब की बात करें तो उन्होंने जब अपना दीवान छपवाया तो उस वक्त छपवाना बहुत ही मुश्किल काम था। क्योंकि एक किताब को इस तरह तैयार होने में लगभग 1 वर्ष लग जाते थे। फिर 1 वर्ष बाद जाकर वह फाइनल होती। उसकी तीन कॉपी हस्तलिखित आती थी तो एक किताब नवाब को चली जाती थी और एक लाइब्रेरी में पब्लिश होने के लिए और एक लेखक के पास। अब वहां से सफर तय करते हुए छापाखाने आ गए भारत में किताबें छपने लगी लेकिन वो भी एक मुश्किल हीं काम था इतना आसान नहीं था जब से टाइपराइटर से कंप्यूटर टेक्नोलॉजी आया तो हम देख रहे हैं कि छापना आसान हो गया आसान होने की वजह से नुकसान भी बहुत हुए। नुकसान यह हुआ कि आज आपने अभी जो सोचा उसको तुरंत लगा दिया किसी भी सोशल साइट के माध्यम से। जो ख्याल आया वह ख्याल परिपक्व नहीं हो पाया तुरंत ही मतलब पका भी नहीं कच्चा ही डाल दिया इस तरह के नुकसान हो गए। डिजिटल होने से फायदा यह हुआ कि पसंदीदा चीजें संग्रहित हो रही है और एक क्लिक पर आपके पास चीजें मौजूद है डिजिटल में कूड़ा कचरा सब मौजूद है तो अच्छा भी मौजूद है।

परिचर्चा डिजिटल युग में पुस्तकों की सार्थकता

इरशाद खान सिकंदर

डिजिटल का जो मामला है इसकी उम्र जाहिर सी बात है कि लम्बी होगी। हो सकता है कि फॉर्मेट बदल जाए। अगर हम पिछले वक्त जैसे जिस वक्त में गालिब की बात करें तो उन्होंने जब अपना दीवान छपवाया तो उस वक्त छपवाना बहुत ही मुश्किल काम था। क्योंकि एक किताब को इस तरह तैयार होने में लगभग 1 वर्ष लग जाते थे। फिर 1 वर्ष बाद जाकर वह फाइनल होती पुरसकी तीन कॉपी हस्तलिखित आती थी तो एक किताब नवाब को चली जाती थी और एक लाइब्रेरी में पब्लिश होने के लिए और एक लेखक के

पास। अब वहां से सफर तय करते हुए छापाखाने आ गए भारत में किताबें छपने लगी लेकिन वो भी एक मुश्किल हीं काम था इतना आसान नहीं था जब से टाइपराइटर से कंप्यूटर टेक्नोलॉजी आया तो हम देख रहे हैं कि छापना आसान हो गया आसान होने की वजह से नुकसान भी बहुत हुए। नुकसान यह हुआ कि आज आपने अभी जो सोचा उसको तुरंत लगा दिया किसी भी सोशल साइट के माध्यम से। जो ख्याल आया वह ख्याल परिपक्व नहीं हो पाया तुरंत ही मतलब पका भी नहीं कच्चा ही डाल दिया इस तरह के नुकसान हो गए। डिजिटल होने से फायदा यह हुआ कि पसंदीदा चीजें संग्रहित हो रही हैं और एक क्लिक पर आपके पास चीजें मौजूद हैं डिजिटल में कूड़ा कचरा सब मौजूद है तो अच्छा भी मौजूद है।

अनंत विजय

डिजिटल युग में पुस्तकों की सार्थकता या महत्व ना कभी कम हुआ था और ना होगा, दौर चाहे जो भी हो। अभी हाल ही में दिल्ली में पुस्तक मेला समाप्त हुआ है। पुस्तक मेले में बढ़ती भीड़ इस अवधारणा को यही खारिज करती है कि पुस्तकों का महत्व कम हो गया है। छपे हुए अक्षरों का महत्व तब तक जीवित रहेगा, जब सभ्यता रहेगी। और तब तक उसका महत्व रहेगा। डिजिटल को लेकर जब ऐसा कहते हैं कि दरअसल युवा शब्दों से दूर हो रहे हैं तो हम अपने युवाओं का अपमान करते हैं। उन्हें यह बताना चाहते हैं कि

उन्हें पढ़ने लिखने से मतलब नहीं जबकि आज का युवा तार्किक हो गया है। किसी जमाने में तीन घंटे की फिल्म देखी जाती थी परन्तु आज वेब-सीरीज पर लोग आठ 8-8 घंटे का कॉन्टेंट देख रहे हैं तो कॉन्टेंट अच्छा होना चाहिए माध्यम जो भी हो युवा पढ़ेगा। हम युवा को ऐसे मोबाइल या डिजिटल में नहीं बांट सकते।

प्रभात रंजन

आज का युवा किताबी ज्ञान से हट कर अन्य ज्ञान लेने के लिए जो डिजिटलाइजेशन हो रहा है तो मैं इसको अच्छा मानता हूं। मैं खुद फोन पर पीडीएफ में या ऑनलाइन पढ़ लेता हूं। अतः डिजिटल माध्यम से भी कुछ ना कुछ पढ़ते ही हैं। मुझे तो अच्छा लग रहा है कि तकनीकी माध्यम के कारण कुछ ना कुछ पढ़ते तो है। अगर दिन भर में 100 स्टेटस ही पढ़ लेते हैं तो वह भी उनके लिए अच्छा है। इससे पुस्तकों का महत्व नहीं कम हो रहा है बल्कि पुस्तकों का रूप बदल रहा है। पुस्तक अब डिजिटल रूप में आ रही हैं। किताबें, अखबार सबका डिजिटल रूप सामने आ रहा है। मैं यह मानता हूं कि माध्यम बदल रहा है लेकिन ज्ञान तो प्रसारित हो रहा है। किताबों तक पहुंचना मुश्किल होता था। ये तो हमारे हाथ में है हमेशा। मैं यह मानता हूं कि युवा किताबों से दूर हो गया था तो वापस आ गया है।

प्रस्तुति- हेमंत कुमार दोशी एवं प्रीति चौधरी

डिजिटल क्रांति और हिंदी

दो दिवसीय राष्ट्रीय संगोष्ठी

डिजिटल क्रांति के कारण वर्तमान समय में हर सुविधा और सेवा केवल एक क्लिक या टच पर उपलब्ध है। डिजिटल हिन्दी में काम करना बहुत समय तक मुश्किल था लेकिन स्थिति ने नई करवट ली है अब फेसबुक हो या गूगल वह हिन्दी में सामग्री उपलब्ध कराने की भरसक कोशिश कर रहे हैं। धीरे-धीरे हर चीज के डिजिटल हो जाने कारण जहां एक ओर बहुत सकारात्मक असर देखने को मिला है वहीं बहुत सारी चुनौतियां भी खड़ी हो गई है। ऐसे और इससे जुड़े अन्य विषयों पर चर्चा करने के लिए उत्तर प्रदेश भाषा संस्थान लखनऊ, श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज, दिल्ली विश्वविद्यालय और डिजिटल पेमेंट कंपनी ई-पे के संयुक्त तत्वावधान में डिजिटल क्रांति और हिन्दी विषय पर दो दिवसीय राष्ट्रीय संगोष्ठी आयोजित की गयी। उद्घाटन सत्र में बीज वक्तव्य माइक्रोसॉफ्ट के लोकलाइजेशन एंड एक्सेसिबिलिटी के निदेशक बालेंदु दाधीच ने हिंदी एवं भारतीय भाषाओं पर डिजिटल क्रांति के सकारात्मक प्रभावों की चर्चा करते हुए चुनौतियों पर भी चर्चा की उन्होंने कहा कि अब भारतीय भाषाओं को केवल पश्चिमी देशों की प्रोद्योगिकी के उपभोक्ता बनकर ही नहीं रहना है बल्कि अब तकनीक प्रदाता के रूप में भी कार्य करना होगा ,तभी भारतीय भाषाओं का और भारत का विकास होगा विशेष वक्तव्य थावे विद्यापीठ बिहार के कुलाधिपति प्रो. के.एन. तिवारी ने नयी तकनीक से उपजे प्रश्नों पर चिंता जताते हुए कहा कि अब चिंतन एवं विचार के लिए समय कम बच रहा है अध्यक्षीय भाषण श्री गुरु तेग बहादुर खालसा कॉलेज प्रबंध समिति के अध्यक्ष सरदार तरलोचन सिंह ने हिंदी के साथ भारतीय भाषाओं के विकास की बात को उठाते हुए कहा कि सभी भारतीय भाषाओं का साथ विकास होना चाहिए, उनमें पारस्परिक विरोध नहीं होना चाहिए। स्वागत वक्तव्य श्री गुरु तेगबहादुर खालसा कॉलेज दिल्ली विश्वविद्यालय के प्राचार्य डॉ. जसविंदर सिंह ने अतिथियों का स्वागत करते हुए डिजिटल दुनिया के विस्तार के विभिन्न आयामों से परिचित कराया । उन्होंने 'स्वयं' पोर्टल का जिक्र करते हुए इ-लर्निंग के महत्त्व को स्थापित किया । समापन वक्तव्य देते हुए संगोष्ठी संयोजिका डॉ. स्मिता मिश्र ने कहा कि जहाँ पहले हिंदी एवं भारतीय भाषा भाषी को कम्प्यूटर पर काम करने के लिए मशक्कत करनी पड़ती थी पर अब भारत के बड़े बाजार के महेनजर गूगल अलेक्सा को भी हिंदी बोलनी पढ़ रही है।

इसके बाद प्रथम तकनीकी सत्र विषय 'डिजिटल यूनिकोडिंग: हिन्दी चली नई चाल' पर आधारित रहा। बालेंदु दाधीच, डॉ. विजय कुमार मल्होत्रा, प्रो. संजीव भानावत एवं अलका सिन्हा ने शिक्षा ,कॉर्पोरेट एवं भाषा के स्तर पर आये बदलावों की चर्चा की। दूसरा सत्र सोशल मीडिया में हिंदी लाइक, व्यू और फॉरवर्ड विषय पर चर्चा करने के लिए प्रो. कुमुद शर्मा, प्रशांत उमराव, प्रो. अरुण भगत और आशेष कुमार अंशु मौजूद रहे। सत्र में दिल्ली विश्वविद्यालय की प्रोफेसर कुमुद शर्मा ने कहा कि सोशल मीडिया और विचार की उर्वरता बनाये रखने के लिए सोशल मीडिया के लिए विशेष प्रकार के उपवास की जरूरत हैं। महात्मा गाँधी केंद्रीय विश्वविद्यालय के डीन एवं अध्यक्ष प्रोफेसर अरुण भगत जी ने सोशल मीडिया की भाषा की ओर ध्यानाकर्षण करते हुए कहा की सोशल मीडिया हमारी ताकत हो सकती हैं जिसके लिए हमें इंटरनेट पर हिंदी में शुद्ध जानकारी पहुँचना आवश्यक हैं। अधिवक्ता एवं सोशल मीडिया एक्टिविस्ट प्रशांत उमराव ने लाइक, व्यू और फॉरवर्ड के लिए अपनी बौद्धिकता का प्रयोग करने की सलाह दी ।इस माध्यम की ताकत पहचान कर उसे जुड़े कानूनों की भी जानकारी रखने की बात कही। प्रसिद्ध विकास पत्रकार आशीष कुमार अंशु ने फेक न्यूज का सन्दर्भ लेते हुए सोशल मीडिया के प्रयोग में सावधानी बरतने की बात कही। समानांतर सत्र में दूरदर्शन के पूर्व कार्यक्रम अधिकारी डॉ अमर नाथ अमर ने रेडियो टेलीविजन में डिजिटल क्रांति से आये बदलावों को रेखांकित किया ।

दूसरे दिन का प्रथम सत्र डिजिटल मीडिया में भाषाई परिदृश्य' पर केन्द्रित था। NDTV के कार्यकारी सम्पादक प्रियदर्शन ने कहा कि भाषा अनुभव से विपन्न होती जा रही है, इसलिए भाषा में अनुभव का होना आवश्यक है। शब्दों के नए प्रयोग पर बात करते हुए प्रसिद्ध सिने विश्लेषक एवं इकनोमिक टाइम्स में भाषा प्रभारी दिनेश श्रीनेत ने कहा कि कूल और गांधीगिरी जैसे शब्द पहले नहीं थे जो अब भाषा का अभिन्न अंग बनते जा रहे हैं। डिजिटल माध्यम दूर होते हुए भी दो तरफा संवाद है जो लेखक और पाठक को जोड़ने का काम करता है। अमर उजाला.कॉम के सम्पादक जयदीप कर्णिक ने कहा कि इंटरनेट ने जानकारी सूचना और ज्ञान को जोड़ने का काम किया है। वे भाषा के संदर्भ में बात करते हुए कहते हैं भाषिक प्रयोग यदि बाजार से न आकर व्यक्ति विशेष के भीतर से उपजे तो भाषा का स्तर उत्तम होता है। सत्र का मॉडरेशन करते हुए डॉ. राजकुमार ने कहा कि डिजिटल माध्यमों पर उकसाने वाली भाषा का प्रयोग अधिक हो रहा है।

विशेष सत्र के रूप में डिजिटल क्रान्ति और गुरुनानक देव के संदेशों का प्रसार शीर्षक से बात शुरू हुई जिसमें आजतक के न्यूज एंकर सईद अंसारी ने कहा कि गुरु नानक देव जी का 'एक ओंकार' और 'नाम जपना सबसे बेहतर शिक्षाएं हैं। गुरु नानक देव जी की शिक्षाओं पर बात करते हुए प्रसिद्ध रंग-कर्मि रवि तनेजा ने कहा बाबा नानक के विचारों की आज सबसे ज्यादा जरूरत है, क्योंकि वे कहते हैं सबका भला हो। वे अपनी बात को आगे बढ़ाते हुए कहते हैं कि हम तकनीक के गुलाम तो हैं पर डिजिटल क्रान्ति ने हमें निर्भय भी बनाया है। अध्यक्षीय सम्बोधन में डॉ. जसविंदर सिंह ने कहा कि डिजिटल माध्यम से गुरु नानक जी के संदेशों का प्रचार करना सरल हुआ है। पंजाबी साहित्यकार डॉ. हरबंस सिंह ने कहा बाबा नानक वे व्यक्ति हैं जिनमें अपनी बात रखने का साहस था । डॉ परमिंदर कौर ने डिजिटल प्लेटफॉर्म पर गुरु नानक की उपस्थिति का उल्लेख करते हुए धन्यवाद ज्ञापन किया।

दिन के दूसरे एवं अंतिम तकनीकी सत्र शीर्षक है 'डिजिटल दौर का हिन्दी सिनेमा हिंदी जरूरी या मजबूरी' पर केन्द्रित था जिसके चर्चाकार रहे 'न्यूज 18 डिजिटल' के सम्पादक दया शंकर मिश्र, इंद्रप्रस्थ विश्वविद्यालय के मीडिया प्रोफेसर डॉ.सर्वेशदत्त त्रिपाठी और 'इंडिया टुडे' के संपादक शिवकेश मिश्र। सत्र का सञ्चालन दिल्ली विश्वविद्यालय के प्राध्यापक एवं मीडियाविद डॉ.प्रकाश उपरेती ने किया। सिनेमा और डिजिटल दौर के संदर्भ में बात करते हुए शिवकेश मिश्र ने कहा डिजिटल दौर ने सिनेमा और लोगों के बीच एक गहरी खाई को पाट दिया है और सिनेमा को आसान बनाया है। इसी बात को आगे बढ़ाते हुए डॉ. सर्वेशदत्त त्रिपाठी ने बताया डिजिटलाइजेशन किसी भी माध्यम के लिए खतरा नहीं है। बल्कि यह उसे तकनीकी रूप से समृद्ध कर रहा है। डिजिटल दौर का सिनेमा बिना हिन्दी को अपनाए समृद्ध नहीं हो सकता क्योंकि हिन्दी का बाजार सबसे बड़ा बाजार है। दयाशंकर मिश्र ने डिजिटल पूर्व और डिजिटल सिनेमा के बदलावों को रेखांकित करते हुए कहा कि नया सिनेमा ज्यादा बोल्ड है, उसमें पारंपरिक फिल्टर कमजोर हो गए हैं। डिजिटल दौर के आने से सिनेमा बनाने वालों को आपकी रुचि का पता है क्योंकि इसमें हमारा डेटा समाहित होता है। डॉ. पी. अरुण ने धन्यवाद ज्ञापन करते हुए हिंदी सिनेमा एवं अन्य भारतीय भाषाओं के सिनेमा के पारस्परिक संबंधों का उल्लेख किया।

संगोष्ठी के समापन सत्र के मुख्य अतिथि इंदिरा गाँधी राष्ट्रीय मुक्त विश्वविद्यालय (IGNOU) के उप-कुलपति प्रोफेसर सत्यकाम ने डिजिटल तकनीक के आगमन से ई-लर्निंग एवं इ-कंटेंट के महत्त्व को शिक्षा के सन्दर्भ में स्थापित किया। उन्होंने कहा कि इग्नू में प्रत्येक वर्ष लगभग दो लाख विद्यार्थी प्रवेश लेते हैं पढ़तनी बड़ी संख्या को कंटेंट एवं अन्य सूचना उपलब्ध करना डिजिटल तकनीक के माध्यम से संभव हो पाया विशेष अतिथि प्रोफेसर संजीव भानावत ने अपने विशेष वक्तव्य में इस आशंका से इनकार किया कि ई-लर्निंग के दौर में शिक्षक का महत्त्व समाप्त हो जायेगा प् कार्यक्रम का सञ्चालन करते हुए संगोष्ठी सह दृसंयोजक डॉ अमरेन्द्र पाण्डेय ने शिक्षा ,साहित्य एवं सूचना क्रांति के अन्तसम्बंधों को रेखांकित किया। कॉलेज के पूर्व विद्वत परिषद् के सदस्य डॉ नचिकेता सिंह ने संगोष्ठी का समाहार करते हुए धन्यवाद ज्ञापन दिया।

- संगोष्ठी रिपोर्ट – डॉ. स्मिता मिश्र (सन्गोष्ठी संयोजिका)

स्मृति शेष

कृष्ण बलदेव वैद

(27 जुलाई 1927 - 06 फरवरी, 2020)

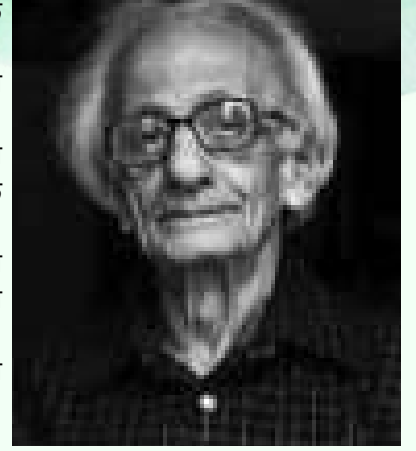
हिंदी साहित्य जगत में आधुनिक गद्य के वरिष्ठ लेखक कृष्ण बलदेव वैद का जन्म पंजाब के दिगा में हुआ था। उन्होंने पंजाब विश्वविद्यालय एवं हार्वर्ड विश्वविद्यालय से शिक्षा ग्रहण की। वे हंसराज कॉलेज, दिल्ली विश्वविद्यालय और पंजाब विश्वविद्यालय चण्डीगढ़ में अंग्रेजी साहित्य के अध्यापक रहे।

प्रसिद्ध रचनाएँ- उपन्यास-उसका बचपन', 'बिमल उर्फ जायें तो जायें कहां', 'तसरीन 'दूसरा न कोई', 'दर्द ला दवा'. गुजरा हुआ जमाना काला कोलाज, नर नारी', 'माया लोक एक नौकरानी की डायरी।

कहानी-संग्रह - 'बीच का दरवाजा मेरा दुश्मन', 'दूसरे किनारे से', 'लापता, उसके बयान मेरी प्रिय कहानियां, वह और मैं खामोशी 'अलाप, लीला, पिता की परछाइयां. बोधिसत्व की बीवी, बदचलन बीवियों का द्वीप', 'मेरा दुश्मन', 'रात की सैर'।

नाटक - 'भूख आग है, 'हमारी बुढ़िया, सवाल और स्वप्न । पुरस्कार 'शलाका सम्मान' (हिंदी अकादमी दिल्ली), पंडित सुंदरलाल शर्मा सम्मान (छत्तीसगढ़) प्राप्त है।

निधन- न्युयार्क

डॉ. गंगा प्रसाद विमल

(3 जून, 1939 - 23 दिसम्बर, 2019)

हिन्दी साहित्य में अकहानी आंदोलन के जनक डॉ० गंगा प्रसाद विमल का जन्म 3 जून 1939 में उत्तरकाशी, उत्तरांचल में हुआ। विख्यात कवि, कथाकार, उपन्यासकार, अनुवादक के रूप में दुनियाभर में इन्हें ख्याति प्राप्त है। उन्होंने उस्मानिया विश्वविद्यालय तथा पंजाब विश्वविद्यालय से शिक्षा ग्रहण की तथा जवाहर लाल नेहरू विश्वविद्यालय में प्रोफेसर और केंद्रीय हिंदी निदेशालय के निदेशक के रूप में सेवारत रहे। वह जाकिर हुसैन कॉलेज, दिल्ली विश्वविद्यालय से भी जुड़े रहे।

प्रसिद्ध रचनाएँ- काव्य संग्रह- 'विज्जप', 'बोधिवृक्ष', 'इतना कुछ', 'सन्नाटे से मुठभेड़', 'मैं वहीं हूँ कुछ तो है। कहानी संग्रह कोई शुरुआत, 'अतीत में कुछ इधर-उधर बाहर न भीतर और 'खोई हुई थाती।

नाटक- आज नहीं कल। उपन्यास - अपने से अलग', 'मानुसखोर।

पुरस्कार- भारतीय भाषा पुरस्कार, संगीत अकादमी, सम्मान सहित अनेक भारतीय एवं अनेक अंतर्राष्ट्रीय सम्मान

निधन- दक्षिण श्रीलंका में सड़क दुर्घटना में निधन

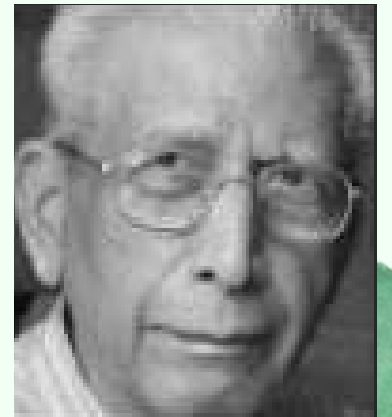
नामवर सिंह

(28 जुलाई, 1926 - 19 फरवरी, 2019)

हिन्दी जगत के प्रसिद्ध साहित्यकार एवं आलोचना के मूर्धन्य हस्ताक्षर डॉ. नामवर सिंह का जन्म बनारस में हुआ। उन्होंने काशी हिन्दू विश्वविद्यालय से शिक्षा ग्रहण की तथा काशी हिन्दू विश्वविद्यालय, सागर एवं जोधपुर विश्वविद्यालय और जवाहर लाल नेहरू विश्वविद्यालय में अध्यापन कार्य किया। वह जवाहर लाल नेहरू विश्वविद्यालय में भाषा केंद्र के अध्यक्ष और महात्मा गाँधी अंतर्राष्ट्रीय हिन्दी विश्वविद्यालय, वर्षा में कुलाधिपति के पद पर सेवारत रहे। उन्होंने हिन्दी की दो पत्रिकाओं जनयुग और आलोचना का संपादन कार्य भी किया।

समीक्षा कृतियाँ - पृथ्वीराज रासो की भाषा (1956) आधुनिक साहित्य की प्रवृत्तियाँ (1954), छायावाद (1955), इतिहास और आलोचना (1957). कहानी: नयी कहानी (1964), कविता के नये प्रतिमान (1988), दूसरी परम्परा की खोज (1982), वाद विवाद संवाद (1989), हिन्दी के विकास में अपभ्रंश का योग (2006). हिन्दी का गद्यपर्व (2010) आदि। पुरस्कार साहित्य अकादमी शलाका सम्मान (हिंदी अकादमी दिल्ली), साहित्य भूषण सम्मान (उत्तर प्रदेश), शब्दसाधक शिखर सम्मान, महावीर प्रसाद द्विवेदी सम्मान।

निधन- नई दिल्ली।

खमेन्द्र ठाकुर

(09 सितम्बर, 1937 13 जनवरी, 2020)

हिंदी साहित्य जगत के वरिष्ठ आलोचक एवं साहित्यकार खगेन्द्र ठाकुर का जन्म 9 सितम्बर, 1937 गोड्डा झारखंड में हुआ। उन्होंने पटना विश्वविद्यालय से शिक्षा ग्रहण की। हिंदी साहित्य में वह आलोचना, कविता, व्यंग्य एवं संस्मरण के क्षेत्र में सक्रिय रहे हैं। वह भागलपुर वि. वि. के मोरारका कॉलेज, सुल्तानगंज में हिंदी के प्राध्यापक रहे। अखिल भारतीय प्रगतिशील लेखक संघ (प्रलेस) के राष्ट्रीय महासचिव तथा वामपंथी आंदोलन से भी जुड़े रहे। वह उत्तरा पत्रिका के सम्पादक और जनशक्ति समाचार पत्र में राहगीर नाम से लम्बे समय तक से कॉलम लिखते रहे।

आलोचना कृतियाँ:- विकल्प की प्रक्रिया', 'आज का वैचारिक संघर्ष मार्क्सवाद', 'आलोचना के बहाने समय, समाज व मनुष्य' 'कविता का वर्तमान', छायावादी काव्य भाषा का विवेचना दिव्या का सौंदर्य, रामधारी सिंह दिनकर व्यक्तित्व और कृतित्व | कविता संग्रह 'घार एक व्याकुल, रक्त कमल परती। व्यंग्य 'देह धरे को दंड, ईश्वर से भेटवार्ता।

पुरस्कार - राजेन्द्र शिखर सम्मान (बिहार सरकार)

स्वयं प्रकाश

(20 जनवरी, 1947 -07 दिसम्बर, 2019)

हिंदी के प्रसिद्ध साहित्यकार और कथाकार स्वयं प्रकाश का जन्म 20 जनवरी 1947 को इंदौर, मध्य प्रदेश में हुआ। वे जनवादी कहानी धारा के प्रमुख स्तंभ थे वह हिंदुस्तान जिंक लिमिटेड में सतर्कता अधिकारी और हिंदी अधिकारी के पद पर रहे थे। उन्होंने प्रगतिशील लेखक संघ की मुख्यपत्रिका वसुधा और बच्चों की चर्चित पत्रिका 'चकमक' एवं लघु पत्रिका क्यो का सम्पादन कार्य भी किया।

प्रसिद्ध रचनाएँ :- कहानी संग्रह जंगल का दाह, गौरी का गुस्सा, बाबूलाल तेली की नाक, कान दाँव, शतीसरी चिह्नी, "बाबूजी का अंतिम भाषण, नेताजी का चश्मा' तथा मात्रा और भार सूरज कब निकलेगा', 'आसमाँ कैसे-कैसे अगली किताब', 'आयेंगे अच्छे दिन भी', 'आदमी जात का आदमी' 'अगले जनम सधान पार्टीशन। उपन्यास- जलते जहाज पर ज्योति रथ के सारथी उत्तर जीवन कथा, बीच में विनय, ईंधन प्रमुख है। निबंध- फीनिक्स, चौबोली और सबका दुश्मन' प्रमुख और 'स्वान्तः दुःखाय रंगशाला में एक दोपहर। रेखाचित्र- हमसफरनामा साक्षात्कार- और फिर बयां अपना।

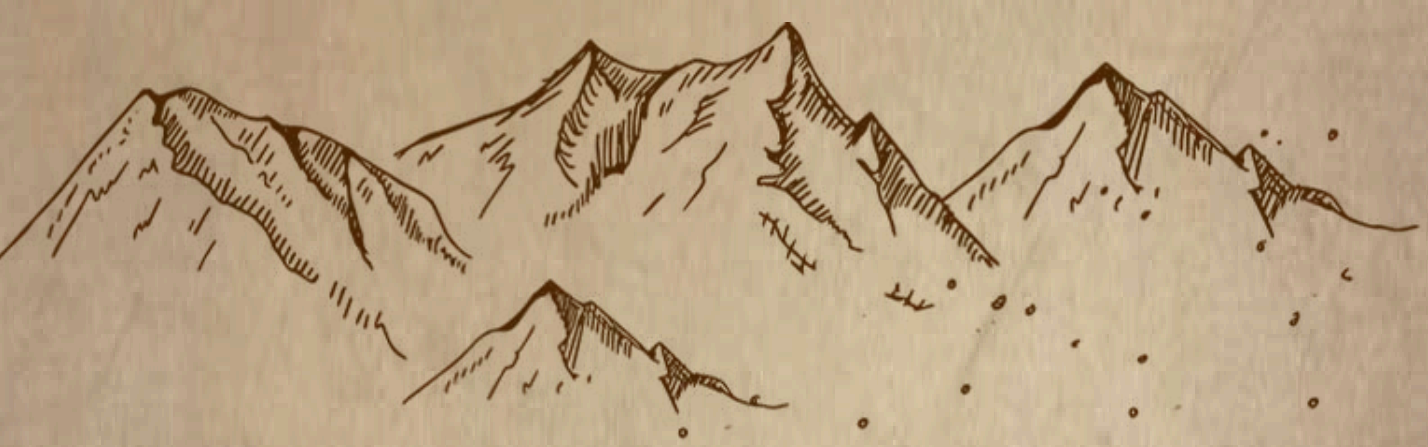
पुरस्कार- राजस्थान साहित्य अकादमी पुरस्कार, विशिष्ट साहित्यकार सम्मान, वनमाली स्मृति पुरस्कार, सुभद्राकुमारी चौहान पुरस्कार पहल सम्मान, कथाक्रम सम्मान, भवभूति अलंकरण तथा प्यारे भाई रामसहाय पर बाल साहित्य अकादमी पुरस्कार।

गिरिराज किशोर

(8 जुलाई, 1927 - 09 फरवरी, 2022)

हिंदी के प्रसिद्ध उपन्यासकार गिरिराज किशोर का जन्म 8 जुलाई, 1927 को मुजफ्फर नगर, उत्तर प्रदेश में हुआ। उन्हें कथाकार, नाटककार और आलोचक के रूप में भी ख्याति प्राप्त है। वह कानपुर विश्वविद्यालय में उपकुलसचिव एवं भारतीय प्रौद्योगिक संस्थान, कानपुर में कुलसचिव के पद पर सेवारत रहे। उनके कहानी संग्रह 'नीम के फूल', 'चार मोती बेआब', 'पेपरवेट', 'शहर -दर-शहर', 'हम प्यार कर लें', 'वल्द रोजी', और 'यह देह किसकी है' प्रमुख हैं। इनके उपन्यास लोग, चिड़ियाघर दो इंद्र सुनें दावेदार तीसरी सत्ता, यथा प्रस्तावित, परिशिष्ट, असलाह, अंतर्ध्वंस, ढाई घर, यातनाघर पहला गिरमिटिया एवं लघु उपन्यास-संग्रह 'अष्टाचक्र' प्रमुख हैं। इन्होंने कई नाटक भी लिखे जिसमें 'नरमेध', प्रजा ही रहने दो', 'चेहरे -चेहरे किसके चेहरे', 'केवल मेरा नाम लो', 'जुर्म आयद', 'काठ की तोप' और बच्चों के लिए एक लघुनाटक 'मोहन का दुःख' प्रमुख हैं। उन्हें उ.प्र. हिंदी संस्थान का साहित्यभूषण, शतदल सम्मान, महात्मा गाँधी सम्मान, 'चेहरे-चेहरे किसके चेहरे' नाटक पर भारतेन्दु सम्मान, 'परिशिष्ट' उपन्यास पर म.प्र. साहित्य कला परिषद का बीर सिंह देवजू सम्मान, 'ढाई घर', उपन्यास पर वर्ष 1992 का साहित्य अकादमी पुरस्कार, 'पहला गिरमिटिया', उपन्यास पर वर्ष 2000 में व्यास सम्मान तथा वर्ष 2007 में भारत सरकार द्वारा पद्म श्री से सम्मानित किया गया। उनका 9 फरवरी, 2020 को हृदय गति रूकने से निधन हो गया। गिरिराज किशोर ने 83 वर्ष की आयु में दुनिया को अलविदा कह दिया।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

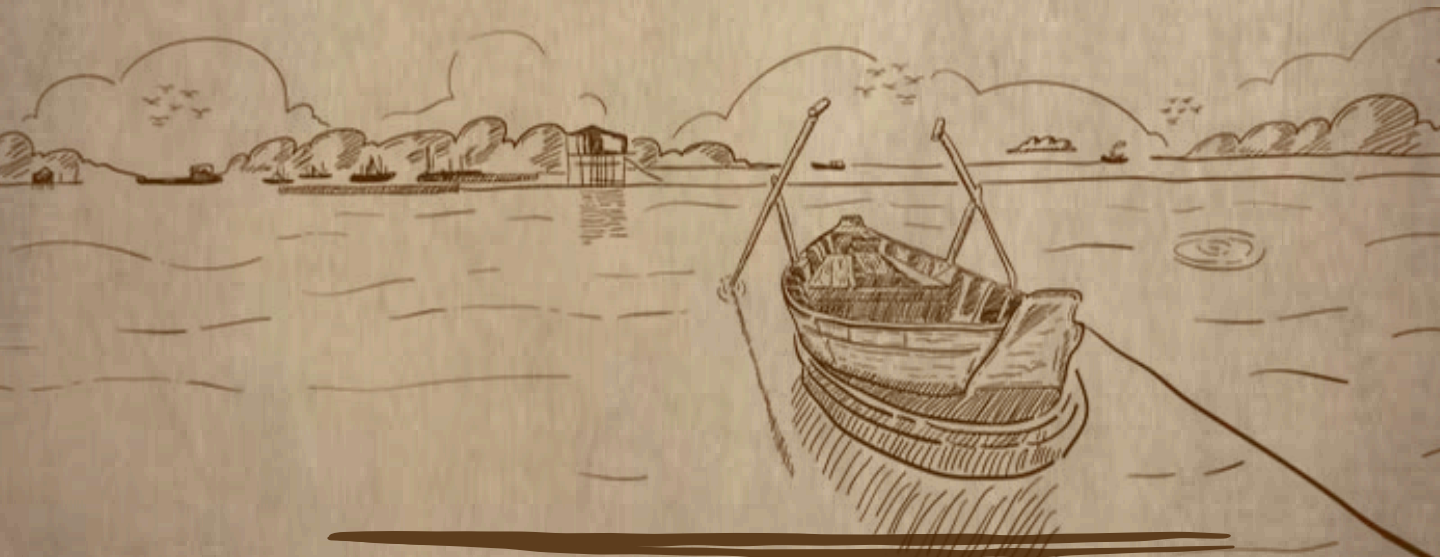
ਸੰਪਾਦਕੀ- ਮੰਡਲ

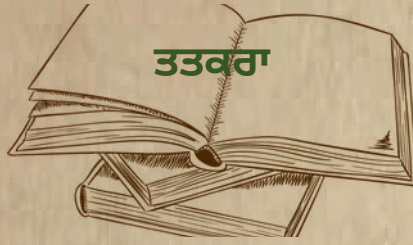
ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਪਾਦਕ : ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ

ਸਹਿ-ਸੰਪਾਦਕ : ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਸੂਰਾ
ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇਮਲ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਸੰਪਾਦਕ : ਅਵਨੀਤ ਕੌਰ
ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਚਿੱਤਰਕਾਰ : ਪ੍ਰਨਵ ਸ਼ਰਮਾ
ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ

ਸੰਪਾਦਕੀ
ਸੰਪਾਦਕੀ ਦੇ ਅਮਲ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ
ਸਾਂਝਾ ਅਨੁਭਵ

ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ
ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਵਨੀਤ ਕੌਰ

ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੋਨ ਤਮਰੇ
ਕੰਧਾਂ
ਤਾਨਪੁਰਾ ਵੱਜਦਾ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ
ਮਾਂ ਅਨਮੋਲ ਹੈ
ਕੁਝ ਖਿਆਲ
ਕਾਲਜ ਦੀ ਯਾਦ
ਇਕ ਪੈਰ ਕੱਚ 'ਤੇ, ਦੂਜਾ ਫੁੱਲ 'ਤੇ ਧਰਨਾ ਪਿਆ
ਧੀ
ਹਾਲ-ਏ-ਦਿਲ
ਬਾਗ ਦਾ ਰਾਖਾ
ਇਕ ਰੰਗ ਮੁਗੱਬਤ ਦਾ
ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੇਲਾ
ਫੁੱਲ ਵੇਚਦਾਨ ਬੱਚਾ
ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਪੌੜੀ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ
ਨੱਚਣ-ਕੁੱਦਣ ਦੀ ਉਮਰ
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਈਐ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ
ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਦੇ 'ਪੱਥਰ-ਗੀਟੇ'
ਨਾਨਕ ਨਗਰੀ 'ਚ
ਵਿਆਹ
ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਅਰਪਣਾ ਕੌਰ
ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਦੁਨੀਆ

ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ
ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ
ਤਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਪ੍ਰਨਵ ਸ਼ਰਮਾ
ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ
ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਭੱਲਾ
ਮਨਬੀਰ ਕੌਰ
ਗੁਰਨੀਤ ਕੌਰ
ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ੋਭਾ
ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਆਹੂਜਾ
ਸ਼ੋਭਾ
ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਮਨਬੀਰ ਕੌਰ
ਨੇਹਾ ਛਿੱਬਾ
ਕਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਕਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ
ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਭੱਲਾ
ਯਸ਼ਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਅਵਨੀਤ ਕੌਰ
ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ 2019-2020
ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਲਜ ਮੇਲਾ ਲਸਕਾਰਾ : ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਸਿੱਖਿਆ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਗਿਆਨ, ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ, ਤਕਨੀਕੀ ਮੁਹਾਰਤ ਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਸਿੱਖਿਆ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਖਾਸ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ- ਓਪਚਾਰਿਕ, ਨਿਰਓਪਚਾਰਿਕ ਤੇ ਅਨਓਪਚਾਰਿਕ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ :

**“ਪੇਥੀ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਜਗ ਮੂਆ ਪੰਡਿਤ ਭਇਆ ਨਾ ਕੋਇ
ਢਾਈ ਆਖਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਪੜ੍ਹੇ ਸੇ ਪੰਡਿਤ ਹੋਏ”**

ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ “ਤੇਗ” 2020 ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾ ਸਕਣ। ਮੇਰੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਿਰਫ “ਤੇਗ” ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਫ਼ਖ਼ਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਉਮੀਦ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਕਾਇਮ ਹੈ... ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਤੇਗ 2020 ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਆਪ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ...

**“ਦਾਵਾ ਅਗਨਿ ਬਹੁਤ ਤ੍ਰਿਣ ਜਾਲੇ
ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਓ ਨੀ”**

ਕੈਪਟਨ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਡਾ.)
ਮੁਖੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਸੰਪਾਦਕੀ ਦੇ ਅਮਲ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ

ਹਰ ਇਕ ਕਿਤਾਬ, ਪਤ੍ਰਿਕਾ, ਅਖ਼ਬਾਰ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਆਦਿ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ ਲਈ ਲਿਖਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਾਂ ਕਿ ਸੰਪਾਦਕੀ ਕਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ! ਕਾਲਜ ਦੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ 'ਤੇਗ' ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਕਾਰਜ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਸਵਾਲ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਦੇਣ ਪ੍ਰਤਿ ਉਦਾਸੀਨ ਕਿਉਂ ਹਨ? ਮਿੱਥੇ ਹੋਏ ਸਫ਼ੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਔਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਆਪ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਲਿਖਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਬੱਚੇ ਆਪ ਹੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿਚ ਛਪਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੋਇਆ ਕਰਨ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਇਹ ਸੰਪਾਦਕੀ ਇਕ ਯਾਦ ਬਣਕੇ ਮਹਿਕੇਗੀ।

ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ ਮੰਡਲ ਵਧੇਰੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗੇ ਸਕੈਚ ਚਿੱਤਰ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੁਖਦ ਯਾਦ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਸ਼ਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ 'ਤੇਗ' ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਉਚਾਈਆਂ ਛੂੰਹਦਾ ਰਹੇ...

ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਸਾਂਝਾ ਅਨੁਭਵ

ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਲਈ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ 'ਇਸਲਾਹ' ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਕਲਾ, ਸੰਪਾਦਨ ਕਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਪਤ੍ਰਿਕਾ 'ਤੇਗ' ਲਈ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੇਖ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਹੁਨਰ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਲੇ ਉਹ ਕਲਾ, ਖੇਡ, ਰੰਗਮੰਚ, ਸੰਗੀਤ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ। 'ਤੇਗ' ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਲਈ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਅਨੁਭਵ ਰਿਹਾ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ, ਲੇਖ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਰਨਾ ਇਕ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਲਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਰੋਮਨ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ ਤੇ ਟਾਈਪ ਕਰਨਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਕਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਵਿਆਕਰਣਕ ਢੰਗ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਈਆਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਟਾਈਪ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਫੌਂਟ, ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਈ। ਹਰ ਇਕ ਲੇਖ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕਈ-ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਵਾਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੋਹਣੇ ਚਿੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਲਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਠਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਛੋਟੀ-ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਈ-ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮਾਣਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਰੁਝਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲਿਖਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਰਚਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣ ਸਕਣਗੇ।

ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਵਨੀਤ ਕੌਰ
ਮੁਖੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ 'ਫਿਰਦੌਸ' ਵਲੋਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ 2019-2020 ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਕਨਵੀਨਰ) ਦੀ ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਸਾਹਿਤਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਅਤੇ ਸਲਾਨਾ ਉਤਸਵ (ਲਸ਼ਕਾਰਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਨਾਵਲ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮ 'ਪਿੰਜਰ' ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ: ਇਕ ਸਦੀ' ਅਤੇ 'ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ' ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੇਖੀ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਉਲੀਕਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਤਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਨਾਮ ਤੀਜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਵਨੀਤ ਕੌਰ (ਸਭਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਹਿ. ਸੰਪਾਦਕ), ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਭੱਲਾ (ਸਕੱਤਰ), ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)। ਦੂਜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ), ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ (ਖਜ਼ਾਨਚੀ)। ਪਹਿਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਪਲਕ ਵਾਧਵਾ (ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ)।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ 'ਫਿਰਦੌਸ' ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਇਹ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੋਨ-ਤਮਗੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ, ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨਾਰੀ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਨ-ਤਮਗਾ ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਹਨ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ, ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਐੱਮ.ਏ. ਲਈ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐੱਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਸਤੇ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਨਵੇਕਸ਼ਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸੋਨ-ਤਮਗੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅਣਮੁੱਲੇ ਅਨੁਭਵ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ :

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ, ਕਲਾਸਾਂ, ਘੁੰਮਣਾ-ਫਿਰਨਾ ਕੇਵਲ ਯਾਦਾਂ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਨਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਬੈਚ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਯਾਦ ਬਣੋ, ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਸੁਪਨ-ਸੰਸਾਰ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਪਨ-ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਅੱਵਲ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਸੰਗੀ ਅਤੇ ਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਾਥ ਨੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਰੰਗੀਨ ਬਣਾਇਆ। 2015-2018 ਤਕ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹਸੀਨ ਪਲ ਮੇਰੇ ਚਿੱਤ 'ਚੋਂ ਵਿਸਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

'ਗਤਕਾ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਤੇਗ' ਰਾਹੀਂ ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਗਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ 'ਸੋਨੇ ਤੇ ਸੁਹਾਗਾ' ਵਰਗਾ ਰਿਹਾ। ਅਜ ਤਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਣੀ ਰਹਿਣਾ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ। 2018 ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਰਸਾਲਾ 'ਤੇਗ' ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ ਦੇ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਇਕ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ' ਤਿੰਨ ਇਨਾਮ ਲੈਣਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 'All Rounder Student of the College' ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਮਿਲਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਮੈਂ ਰੱਬ ਦੀ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ, ਗਤਕਾ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਤੇਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ- 'ਫਿਰਦੌਸ' ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਹਰ ਉਸ ਦਰੋ-ਦੀਵਾਰ ਦੀ ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਨੂੰ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਜਜ਼ਬ ਕੀਤਾ। ਕਾਲਜ ਦੀ 'ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ' ਮੇਰੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਪਨਾਹਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸ਼ੁਕਰੀਆ !!

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਸੈਸ਼ਨ 2015-2018

'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ', ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਰੂਪੀ ਸੁਪਨੇ ਬੀਜੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਵੀ ਪਿਆ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ 'ਚੋਂ ਵਿਸਾਰ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਸਾਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਕਣ ਤੱਕ ਮੁਮਕਿਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਗੁਜ਼ਰੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਮੈਂ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਛੱਡਦੀ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਐਮ.ਫਿਲ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਮਿਲੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਾਲਜ ਮਿਲਣਾ ਸੱਚੀ ਕਿਸੇ ਵਰਦਾਨ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਜ ਆਈ, ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਕਾਲਜ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਗੀਚੇ ਵਾਂਗ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਉਹ ਮਾਲੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖਿੜਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਫੁੱਲ ਇਹਨਾਂ ਮਾਲੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਜੇ ਹੋਏ ਇਸ ਧਰਤ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਕਾਂ ਖਿਲਾਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸੱਚੀ 'ਅਧਿਆਪਕ' ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਨਾਵਲ 'ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕ' ਪੜ੍ਹਦੀ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ 'ਚੰਗੇਜ਼ ਆਇਤਮਾਤੇਵ' ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਨੇਹ ਨਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੀ। ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭਰਿਆ ਜਿਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਜੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਉਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਮੇਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਣਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ :

“ਆਵੇ ਮਹਿਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੀੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਮਜਲਸੀ ਹੋਣ ਅਤਾਰ ਦੇ ਜੀ।
ਸੁਹਬਤ ਨੇਕ ਦੀ ਨੇਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ, ਔਗਣਹਾਰ ਬੇਲੀ ਔਗਣਹਾਰ ਦੇ ਜੀ।”

ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ
ਸੈਸ਼ਨ 2013-16 / 2016-18

ਚਾਰ ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਉਹ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਦਿਨ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ 96 ਵੇਂ 'ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ' ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ 'ਸਰਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਪੇਖਰੀਆਲ 'ਨਿਸ਼ਾਂਕ' (ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ-ਮਾਨਵ ਵਿਕਾਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਮੰਤਰਾਯ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਹਾਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਸਮਝ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹਰ ਇਕ ਕਦਮ ਮੈਨੂੰ 'ਸਰਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ' ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਇਕ ਜਤਨ ਸਫਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜ ਤੇ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਕਰਕੇ ਮਿਲੀ। ਮੇਰਾ ਕਾਲਜ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ' ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹੁਸੀਨ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਿਤਾਏ, ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਖਾਇਆ, ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਰੱਬ ਵਰਗੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਦੇਣਾ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਬਸ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਇਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ, ਗੁਰੂਆਂ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਾਂ।

“ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣੋ ਪਰ ਆਪਣਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ”
(ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ)

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਸੈਸ਼ਨ 2016-2019

ਜੇ ਸਾਡਾ ਮੰਤਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਬੀ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਆਨਰਸ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ ਲੈ ਕੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਪੰਜਾਬੀ ਕਰਕੇ ਅਗਾਂਹ ਕੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਭੈੜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਝਾਨ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ, ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੇਸਟਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਰਿਆ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੇਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੀ।

ਮੈਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ ਹੋਈ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਕੀਤੇ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਮਸਤੀ ਸਮੇਂ ਮਸਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬੀ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰ ਸਾਲ ਅੱਵਲ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਅੱਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟਾਪਰ ਵੱਜੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਂ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ “ਅਸਫਲਤਾ ਅੰਤਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।” ਮੇਰੀ ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਮੰਤਵ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਪਾਸ-ਆਉਟ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਈ ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੀ.ਐੱਡ. ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤਕ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ‘ਪੰਜਾਬੀ’ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੀ।

ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨਾਰੀ
ਸੈਸ਼ਨ 2017-2019

ਕੰਧਾਂ

ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ
ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮੈਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਇਥੇ ਰਾਤ ਦਾ ਹਨੇਰਾ
ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰੁਸ਼ਨਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ
ਮੇਰਾ ਘੁਟਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਹ
ਮੁੜ ਜੀਵਨ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
ਕੰਧਾਂ ਮੇਰੀ ਰੱਖਿਅਕ ਹਨ
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ
ਬਚਪਨ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਉਲੀਕਿਆ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਲਥਾਉਣਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਔਖਾ ਹੈ
ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਮਾਣ ਰਹੀ ਹਾਂ
ਕੰਧਾਂ ਆਖਦੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ...ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿ
ਘਰ ਵੱਸਦਾ ਰਹੇ ਤੇਰਾ।

ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਤਾਨਪੁਰਾ ਵੱਜਦਾ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕੌਣ ਭਾਈ
ਤਾਨਪੁਰਾ ਵਜਾਈ ਜਾਂਦਾ,
ਨਾ ਇਹ ਕਰਦਾ ਮੰਗ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਰੁਪਇਆਂ ਦੀ,
ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ'ਚ ਬਸ,
ਆਪਣਾ ਤਾਨਪੁਰਾ ਵਜਾਈ ਜਾਂਦਾ।
ਜੇ ਹੱਥ ਨਾ ਰੁਕਦਾ, ਨਾ ਥੱਕਦਾ ਕਦੀ,
ਬਸ, ਰੱਬ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਗਾਈ ਜਾਂਦਾ।
ਕਦੀ ਵਜਾਵੇ ਤਾਨਪੁਰਾ ਉੱਚੀ ਧੁਨ ਵਿਚ,
ਕਦੇ ਮੱਧਮ ਧੁਨ ਵਿਚ ਵਜਾਈ ਜਾਂਦਾ।
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗੇ ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਰੱਬ ਦਾ,
ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦਾ।
ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ,
ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦਾ ਸੁਕਰ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦਾ।
ਭਲਾ ਮੰਗਦਾ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਦਾ ਇਹ,
ਤਾਨਪੁਰੇ ਦੀ ਮਧੁਰ ਧੁਨ ਨਾਲ,
ਰੱਬ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ,
ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਵਰਸਾਈ ਜਾਂਦਾ।

ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਦੂਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ। ਮਨ 'ਚ ਆਇਆ ਆਸਾਨ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਕਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣਾ, ਲਿਖ ਲਵਾਂਗੀ। ਜਦ ਲਿਖਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਚੱਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਮਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕੀ ਲਿਖਦੀ? ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਏ ਉਹ ਘੱਟ ਹੈ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਮਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਕਦੀ ਸਾਡੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ 'ਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ। ਉਮਰ ਵੱਧਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਪਰ 'ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ' ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਤਾਇਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰੱਬ ਹਰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਰੱਬ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਮਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਜਾਏ ਮਾਂ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦੀ। ਉਸ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਔਖਾ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਰਾਹੀ ਆਪ ਨਾ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਔਲਾਦ ਮਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਰੱਖੇ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖੇਗੀ 'ਪੁੱਤ ਤੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਈ ਨਾ? ਉਸਦੀਆਂ ਧੜਕਨਾਂ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਖੁਸ਼ੀ, ਗਮ ਸਭ ਕੁਝ ਉਹਦੀ ਔਲਾਦ 'ਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਢਿੱਡ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਾਂ ਉਸਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਇਕ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨੀ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਕਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹੱਟਦੀ। ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਲਈ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਲੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ, ਮਮਤਾ, ਪਿਆਰ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਮਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਉੱਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਔਕੜ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਸ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਡੀਕ ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

“ ਹੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੇਰੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਧ ਵਰਗਾ ਹੀ ਤੇਰਾ ਸੁੱਚਾ ਹੈ ਨਾਂ ਜੀਭ ਹੋ ਜਾਏ ਮਾਖਿਓਂ ਹਾਏ ਨੀ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਲਿਆਂ।”

ਤਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਬੀ.ਏ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਕੁਝ ਖਿਆਲ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਰਕੇ,
ਫਰੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮੈਂ ।
ਹਰ ਇਕ ਪੰਨਾ ਅਧੂਰਾ ਲਗਿਆ।
ਅਣਕਹੇ, ਅਣਚਾਹੇ ਖਾਬਾਂ ਨੂੰ
ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਵਿਚ ਮੈਂ,
ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਨਿਭਾ ਸਕਿਆ ।
ਮਨ ਵਿਚ ਹੈ ਹਲਚਲ ,
ਬੇਚੈਨ ਹਨ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ।
ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ,
ਮੈਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੀ ਛੱਡਿਆ।

ਪ੍ਰਨਵ ਸ਼ਰਮਾ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਦੂਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਮੁੜ-ਮੁੜ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬੋਲਣ ਮੈਨੂੰ
ਤੈਨੂੰ ਕਾਲਜ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ
ਬਹੁਤ ਹਉਕੇ ਭਰਦਾ ਹੈ।
ਉਹ ਕਮਰਾ, ਕੰਟੀਨ ਤੇ ਜੰਨਤ
ਤੇਰੀ ਰਾਹ ਤੱਕਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਟਾਈਮਟੇਬਲ, ਲੈਕਚਰ ਸਾਰੇ
ਤੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ।
ਅੱਜ ਵੀ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਰੇ
ਤੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਹਨ
ਤੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ
ਸਭ ਕੁਝ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਿਵੇਂ ਲੰਘ ਗਏ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨ
ਮਨ 'ਚ ਕਈ ਖਿਆਲ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ
ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ, ਅਣਮੁੱਲੇ ਸਾਰੇ
ਦਿਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਵੱਸਦੇ ਹਨ।
ਗਿਆਨ, ਵਿਚਾਰ, ਸੂਝ-ਬੂਝ ਜਿਥੋਂ ਮਿਲੀ
ਉਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਿਜਦੇ ਹਨ
ਵਿਛੜ ਜਾਵਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇਥੋਂ ਮੈਂ
ਪਰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ
ਮੈਂ ਭੁੱਲਣੇ ਹਨ।

ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਇਕ ਪੈਰ ਕੱਚ 'ਤੇ, ਦੂਜਾ ਫੁੱਲ ਤੇ ਧਰਨਾ ਪਿਆ

ਦਿਲ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਤੇ ਵੀ ਹੱਸਣਾ,
ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦਿਲ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ।
ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੇ ਵੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਭਟਕਣਾ,
ਸ਼ਾਇਦ ਤਲਾਸ਼ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ।
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਦੱਸਣਾ,
ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਹਤ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ।
ਡਿੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਮੁੜ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ,
ਸ਼ਾਇਦ ਹਿੰਮਤ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ।
ਇਹੀ ਉਮੀਦ, ਹਿੰਮਤ, ਚਾਹਤ, ਤਲਾਸ਼,
ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਭੱਲਾ
ਬੀ. ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਹਾਲ-ਏ-ਦਿਲ

ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਕਰ ਜਾਣ ਮੁਹੱਬਤ ਤੋਂ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਉਹ ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼ ਹੋਣ
ਕੀ ਪਤਾ ਉਹ ਸੱਜਣ ਦੱਸੇ ਨਾ
ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਰਾਜ਼ ਹੋਣ
ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੱਸ ਸੁਣ ਲਈ
ਕੀ ਪਤਾ,
ਕਿੰਨੇ ਡੂੰਘੇ ਉਹ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਹੋਣ

ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੀਂ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਨੂੰ
ਕਿੰਨੇ ਪਿਆਰੇ ਉਹਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ
ਉਹਦੀ ਮੁੱਕੀ ਹੋਈ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ
ਧੋਖਾ ਨਾ ਸਮਝੀਂ ਯਾਰਾ
ਕੀ ਪਤਾ,
ਇਹੀ ਉਹਦੇ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣ।

ਧੀ

ਜੰਮੀ ਸੀ ਇਕ ਬਿਗਾਨੀ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਹਾਰ ਜਿਹੀ
ਹੱਸਦੀ-ਖੇਡਦੀ ਨੂਰੇ-ਨੂਰ ਜਹਾਨ ਜਿਹੀ
ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ ਦੀ ਇਕ ਪਹਿਚਾਣ ਜਿਹੀ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਕ ਬੂੰਦ ਜਿਹੀ
ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਰੱਖੇ ਆਪਣੇ ਚੰਨ-ਤਾਰੇ
ਮਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਬਾਬਲ ਤੇ ਵੀਰ ਪਿਆਰੇ
ਮਾਰ ਲੰਬੀਆਂ ਛਲਾਗਾਂ ਜਾਵੇ ਨਵੇਂ ਚੁਬਾਰੇ
ਉਥੇ ਵੀ ਬਣੇ ਸਾਰੇ ਉਹਦੇ ਪਿਆਰੇ

ਗੁਰਨੀਤ ਕੌਰ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ

ਮਨਬੀਰ ਕੌਰ

ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਦੂਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਬਾਗ਼ ਦਾ ਰਾਖਾ

17 ਜਨਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬੋਟੈਨਿਕਲ ਗਾਰਡਨ ਦੇ ਮਾਲੀ ਸਾਹਬ ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਨਾਯਕ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 51 ਸਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗਾਰਡਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ 31 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉੜੀਸਾ ਤੋਂ ਆਏ ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਨਾਯਕ ਦੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਰੁੱਖਾਂ, ਬੂਟਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਰੁਚੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੂਟਿਆਂ ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਉੜੀਸਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ। ਕੰਮ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਕਈ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਗੱਲ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ “ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕੰਮ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਭਾਵ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।”

ਮਾਲੀ ਮਹੇਸ਼ ਨਾਯਕ ਜੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬੜੇ ਡੂੰਘੇ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਨਿੱਖੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਫ਼ਖ਼ਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਬੀਤਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਹੁਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਰਥ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੁਸੀਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੋਨਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ੋਭਾ ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਇਕ ਰੰਗ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ

ਮੇਰਾ ਰੰਗ ਜਦੋਂ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਸੀ
ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਭ ਨੇ
ਗਲ ਲਾਇਆ ਸੀ।
ਆਪਣਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰੰਗ, ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਸਜਾਇਆ ਸੀ
ਬਥੇਰਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੜ ਕੇ, ਰੌਲਾ ਵੀ ਪਾਇਆ ਸੀ ।
ਉਦੋਂ ਪਏ ਖਲਾਰੇ
ਮੇਰੇ ਆਪਣਿਆਂ ਮੇਰਾ ਹੀ ਰੰਗ ਵਟਾਇਆ ਸੀ
ਮੈਂ ਰੋਈ ਕੁਰਲਾਈ ਪਰ ਕੋਈ
ਮੇਰੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਆਈ।
ਬੈਠੇ ਬਿਠਾਇਆਂ ਸਭ ਨੇ ਖੱਪ ਪਾਈ
ਮੇਰਾ ਹੱਸਣਾ ਮੁੱਕ ਗਿਆ, ਰੰਗ ਉੱਡ ਗਿਆ
ਹਵਾ ਦੇ ਝੌਂਕੇ ਹੁਣ ਰੁੱਕ ਚੱਲੇ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦਾ ਹਨੇਰਾ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਿਆ।

ਨਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਰੁੱਸ ਗਈ
ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਈ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਇਆ
ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਗਈ
ਸਾਰੇ ਰੌਲੇ ਮੁੱਕ ਗਏ
ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਸੁੱਕ ਗਏ
ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆ 'ਚ
ਮੈਂ ਹੀ ਨਾ ਰਹੀ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਆਹੂਜਾ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੇਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੇਲੇ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਿਆ।

ਇਹ ਮੇਲਾ ਰਾਜੀਵ ਚੌਕ ਸੈਂਟਰਲ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਥੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਭ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੇਲੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਸੈਂਟਰਲ ਪਾਰਕ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਦਰਸਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਚਰਖਾ, ਘੜਾ, ਬੈਲਗੱਡੀ, ਲੋਕ-ਗੀਤ/ਨਾਚ ਦੇ ਪੋਸਟਰ, ਪੁਤਲੇ ਅਤੇ ਰੰਗੋਲੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਸਜਾਵਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਲਾ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਤਿੰਨੋਂ ਰਾਤਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਦਿੱਤੇ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਗਏ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 7 ਨਵੰਬਰ 2019, ਨੂੰ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਜਸਬੀਰ ਮੰਡ, ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ, ਕ੍ਰਾਂਤੀਪਾਲ ਆਦਿ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ-ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਤਜੁਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

8 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਮੋਹਨਜੀਤ, ਅਰਕਮਲ ਕੌਰ, ਗੁਰਤੇਜ ਕੋਹਾਰਵਾਲਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਤ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਹਰਜ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾਏ।

9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮਕਾਰ, ਸੰਪਾਦਕ, ਅਨੁਵਾਦਕ ਤੇ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਬਲਬੀਰ ਮਾਧੋਪੁਰੀ, ਅਰਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੰਧੂ, ਲੱਖਾ ਲਹਿਰੀ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਦੇਵਗਨ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸੱਚਮੁਚ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਬਿਤਾਇਆ ਗਿਆ ਨਾ-ਭੁੱਲਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿੱਠੀ ਯਾਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਮੇਲੇ ਜਿਥੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਵੀ ਵਸੀਲਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨਾ ਸਦਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫੁੱਲ ਵੇਚਦਾ ਬੱਚਾ

ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਉਥੇ ਫੁੱਲ।
ਬਿੱਲੇ ਨੈਣ ਸਨ, ਉਹ ਪੈਰੋਂ ਨੰਗਾ।
ਲੱਗੇ ਪਿਆਰਾ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ।
ਆਇਆ ਕੋਲ, ਕਹਿੰਦਾ ਫੁੱਲ ਲੈ ਲਵੇ।
ਬੱਸ ਦੱਸ ਰੁਪਏ ਹੈ ਮੁੱਲ ।
ਦਿਲ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕੀ ਗੱਲ ਭਾਈ,
ਕਿਉਂ ਕਰੋ ਕਮਾਈ ਤੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਭੁੱਲ।
ਸੁਣ ਬੱਚੇ ਦਿੱਤਾ ਜਵਾਬ ਅੱਗੋਂ,
ਕਹਿੰਦਾ ਕਹਿਰ ਗਿਆ ਜੀ ਝੁੱਲ।

ਬਾਪ ਮਰ ਗਿਆ ਨਸ਼ੇ ਕਰ ਕੇ,
ਮਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉੱਤੇ ਗਈ ਡੁੱਲੂ।
ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ,
ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗਈ ਰੁਲ਼।
ਤੁਸੀਂ ਫੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਕਰੋ ਅਹਿਸਾਨ,
ਤਾਂ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਤਰਜੂ ਮੁੱਲ।
ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ,
ਤਰਸਦੇ ਨੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਲਈ ਖੁੱਲ਼।
ਸੁਣ ਇਹ ਬੀਤੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ,
ਅੱਖੋਂ ਅੱਥਰੂ ਗਏ ਨੇ ਡੁੱਲੂ।

ਗੁਰਤੇਜ
ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ, ਦੂਜਾ

ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਪੌੜੀ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ

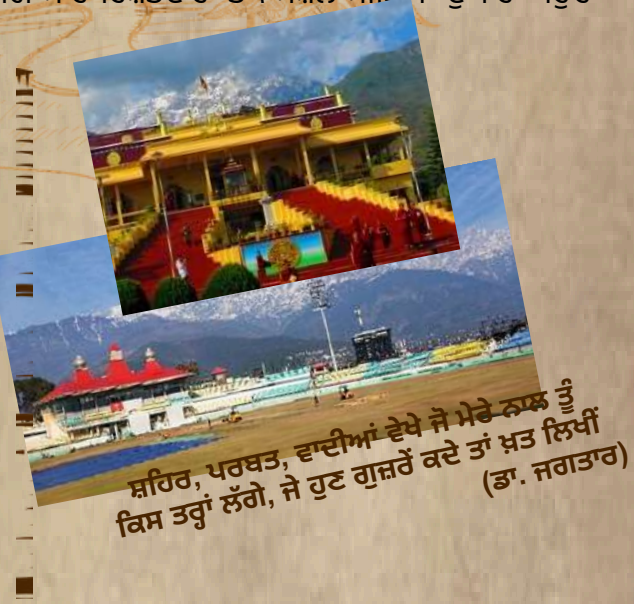

ਅੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਹਿਮਾਚਲ ਬਾਰੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਐਸੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਸੋਚੀਂ ਪਿਆ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਲਿਆ ਕੇ ਹਿਮਾਚਲ ਘੁੰਮ ਆਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਰੂਵੀਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ) ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਿਸ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਹੁਣ ਬਦਲ ਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੁਖ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਾਣੀ, ਦੋਸਤਾਂ-ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਘੁੰਮਿਆਂ, ਓਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਘੁੰਮਿਆ। ਪਰ ਹਰ ਸਾਲ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਲਾਨਾ ਪਿਕਨਿਕ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਇਸ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪਿਕਨਿਕ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਹਿਮਾਚਲ ਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਰਾਣੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਆਪਣੇ ਜੇਬਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਕੁਝ ਪਲਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਉਲੀਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਪੇਪਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਿਕਨਿਕ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ 26 ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਸਾਮਾਨ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਿਕਨਿਕ ਦੀ ਇੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚ ਦਿੱਤੀ।

ਆਖ਼ਿਰ ਅਸੀਂ ਪਿਕਨਿਕ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ 60 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਲੋਕਲ ਮਾਰਕੀਟ ਘੁੰਮੇ। ਉਸੇ ਰਾਤ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਡੀ.ਜੇ. ਨਾਈਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਨੰਦ ਲਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ **ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਮੰਦਰ** ਗਏ ਜੋ ਸੂਰਜ ਉੱਗਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਧ ਮੰਦਰ, ਬੋਧ ਧਰਮ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਲੋਡਗੰਜ ਵਿਚ **ਭਾਖਸੂ ਝਰਨਾ** ਦੇਖਿਆ। **ਵਾਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ** (ਯੁੱਧ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ) ਦੇਖ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੀ। ਇਥੇ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ, ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਉਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਥਿਤ **ਐੱਚ.ਪੀ.ਸੀ.ਏ. ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਸਟੇਡੀਅਮ** ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੀ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰ, ਪਰਬਤ, ਵਾਦੀਆਂ ਵੇਖੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗੇ, ਜੇ ਹੁਣ ਗੁਜ਼ਰੋਂ ਕਦੇ ਤਾਂ ਖ਼ਤ ਲਿਖੀਂ (ਡਾ. ਜਗਤਾਰ)

ਟ੍ਰੰਡ ਹਿਲ ਨੂੰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਸਰਤਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਰਫ਼ੀਲੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ **ਕਰੇਰੀ ਲੇਕ** ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸਵਰਗ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਕਰੇਰੀ ਲੇਕ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ। ਉਸ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਲੱਕੜਾਂ ਬਾਲ ਕੇ ਅੱਗ ਸੇਕੀ, ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਸਭ ਨੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤੰਬੂ ਲਾ ਕੇ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਦੇਵਦਾਰ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ **ਡਲ ਲੇਕ** ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ।

ਮਕਲੋਡਗੰਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਿਆ ਕਰੇਰੀ ਪਿੰਡ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਰੇਰੀ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਨ ਬਰਫ਼ ਲੱਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ, ਗੋਲ-ਮੇਲ ਰਸਤੇ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਉੱਚੇ ਪਰਬਤ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਹਿਰੀ ਘਾਟੀ ਤੇ ਠੰਡੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਤਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਦਿੱਲੀ ਆ ਗਏ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ, ਖਾਖਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਲਾ ਹਫ਼ਤਾ ਵੀ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ।

ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਰ ਘੁਮਾਉਂਦੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮਨਮੋਹਕ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੇ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਪੌੜੀ-ਨੁਮਾ ਖੇਤੀ ਦਿਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਘਾਹ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਮੈਦਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਦਮ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਟਲ ਹਨ। ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਖੂਬ ਬਰਫ਼ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਸੜਕ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਪਸੀਨਾ ਲਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਇਸ ਪਿਕਨਿਕ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਇਲਾਕੇ ਵੇਖਣ ਦਾ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣੈ
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣਾਉਣੈ
ਮਹਿਫਲ 'ਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ,
ਪਰ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਤੂੰ ਬੈਠ ਜਾਣੈ
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਗੁੱਸਾ ਨੱਕ ਤੇ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹੋਣੈ
ਜਦੋਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਜਾਣੈ
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ,
ਹੁਣ ਇਹ ਦਿਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣੈ
ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਸ਼ ਤੂੰ ਆ ਜਾਵੇਂ
ਸੁਨੇਹਾ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭਿਜਵਾਉਣੈ
ਕਾਲਜ ਦਾ ਹਰ ਸਾਲ ਮੈਂ,
ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੁਲਾਉਣੈ
ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਭੈਣ ਵਾਲਾ ਉਹੀ ਦਰਜਾ,
ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਣਾਉਣੈ
ਦੇ ਨੰਬਰ ਵੱਧ 'ਤੇ ਸੜਨਾ

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ

'ਬੈਕ' ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੱਠਿਆਂ ਬਹਿ ਰੋਣੈ
ਖਾਧੇ ਪੀਤੇ ਦਾ ਖਰਚ ਹੁਣ ਮੈਂ ਘਟਾਉਣੈ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਲਈ ਫਿਰ ਲੜਨੈ,
ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਯਾਰੀ ਨੂੰ, ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣੈ
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਹੁਣ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣੈ
ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਸ਼ ਤੂੰ ਆ ਜਾਵੇਂ
ਸੁਨੇਹਾ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਘਲਾਉਣੈ
ਤਰਸਦਿਆਂ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤੈਨੂੰ ਫਿਰ ਗਲ ਲਾਉਣੈ
ਤੇਰੀ ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਮੈਡਮਾਂ ਸਾਹਮਣੇ
ਤੇਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਵਾਉਣੈ
ਇਹ ਸਭ ਹਰ ਵਾਰੀ ਨਹੀਂ,
ਇਕ ਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣੈ
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਤੂੰ ਹੁਣ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣੈ
ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਸ਼ ਤੂੰ ਆ ਹੀ ਜਾਵੇਂ
ਸੁਨੇਹਾ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਘਲਾਉਣੈ

ਮਨਬੀਰ ਕੌਰ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਦੂਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਨੱਚਣ-ਕੁੱਦਣ ਦੀ ਉਮਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ-ਨਾਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲ ਟੁੰਬਵਾਂ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਨਾਚ ਭੰਗੜਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ-ਨਾਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ-ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਜਿੰਨਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿੱਟੇ ਪੈਂਦੇ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਕੇ ਮਨਾਈ। ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੀ 'ਭੰਗੜਾ ਸੋਸਾਇਟੀ' ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਭੰਗੜਾ ਸਿੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਗਤਕੇ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਭੰਗੜਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਮੈਂ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣਾ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨਾਚ ਬਾਰੇ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਘਰ ਵਿਚ ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਜਦ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਜਦ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

2019 ਵਿਚ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਕਾਮਰਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਭੰਗੜਾ-ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੰਗੜੇ ਵਾਲੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੰਗੜਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪਰਫਾਰਮਰ 'ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ' ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤੇ ਅੱਵਲ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਭੰਗੜਾ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਈ। 30 ਜਨਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਭੰਗੜਾ-ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਸਭ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਭੰਗੜਾ ਸਿਖਾ ਰਹੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹਾਂ। ਭੰਗੜਾ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਮਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ।

ਨੇਹਾ ਛਿੱਬਾ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਈਐ ॥

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ। ਇਹ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਚੇਤ ਸੁਦੀ 14 ਸੰਮਤ ਬ੍ਰਿਕਮੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਭ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਦੁੱਖ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਯਮੁਨਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਤੰਬੂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਪੁਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ "ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ" ਇਹ ਭੇਦ ਭਰਿਆ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਅੰਤਿਮ-ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਅੰਗੀਠੇ ਵੀ ਹਨ।

ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵਸ਼ਾਲੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੀਏ ਤੇ ਵਿਚਾਰੀਏ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਪੜਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਘਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਤੀਸਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ ਇੱਥੇ ਹੀ ਖੇਡਦਿਆਂ ਬੀਤਿਆ। ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਉਣਾ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਜਦੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਹਨ ਜੋ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਉਮਰ (ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ) ਵਿਚ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠੇ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਚੇਚਕ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਆਪ ਨੇ ਹੀ ਬਚਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਕੋਪ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਿਆ।

ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਨਾਲ ਏਨਾ ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਨਾ ਟੇਕੀਏ ਤਾਂ ਦਿਨ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਸਾਡਾ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਨਾਲ ਇਕ ਅਨਮੋਲ ਜਿਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਨੇੜੇ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੋਗਲ, ਸ਼ਾਲੀਮਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ।

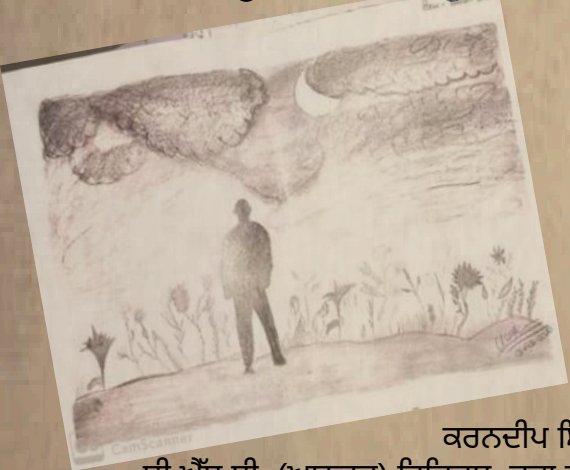
ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੁੱਠੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਨੇ, ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵੀ ਕਈ ਦੋਸਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਡਭਾਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਕਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਹਿੰਦੀ, ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ

ਸਾਡੀ ਨੀਂਦ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਚੈਨ ਨਾਲ ਸੌਣ ਲੱਗੇ ਨੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਹੁਣ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਕੁਝ ਇੱਥੇ
ਹੱਡ ਭੰਨ ਕੇ ਹੈ ਕਮਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ
ਕਦੇ ਸਮਾਂ ਸੀ ਬੇਪਰਵਾਹ ਜਿਹਾ
ਹੁਣ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਹਿੰਦਾ
ਆ ਗਈ ਵਾਰੀ ਕੁਝ ਕਰ ਵਖਾਉਣ ਦੀ
ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ
ਧੱਕੇ ਖਾ-ਖਾ ਖੜ੍ਹਣਾ ਸਿਖਦੇ
ਮਿਲਦੀ ਮੱਤ ਇਥੇ ਉਮਰ ਹੰਢਾਉਣ ਦੀ
ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਨਿਆਰੇ ਨੇ
ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਾੜੇ ਨੇ
ਕਈ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਠੇਕਰ ਮਾਰ ਕੇ
ਕੁਝ ਹੈਰੋ ਜਾਨ 'ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਨੇ
ਜਦ ਪੈਂਦੇ ਮੁੱਲ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ
ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿੱਕਦੀਆਂ ਚਲਾਕੀਆਂ ਨੇ
ਮੂੰਹ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਦਿਲ ਦੇ ਕਾਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਕਿਥੇ ਰਾਸ ਆਉਂਦੇ ਸੁੱਖ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ
ਆਪ ਹੀ ਲੜਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਇਥੇ
ਨਾ ਰੱਖੀ ਉਮੀਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਾਥ ਦੀ
ਜਦ ਪੈਂਦੀ ਸਿਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ
ਦੁਨੀਆਂ ਬਸ ਖੜ੍ਹੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਭਾਲਦੀ
ਇਕ ਜਿੱਦ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਵਖਾਉਣੀ ਐ
ਭਾਵੇਂ ਖਾਬ ਉੱਚੇ ਪਰ ਉਡਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਉਣੀ ਐ
ਜਿਹੜੇ ਆਖਦੇ ਨੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ
ਉਹਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਗੱਲ ਹੁਣ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ਐ
ਸੁਪਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਖਾਉਣ ਲੱਗੇ ਨੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਹੁਣ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਨੇ
ਭਾਵੇਂ ਉੱਡੀਆਂ ਨੀਦਰਾਂ
ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਸਾਡੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਨੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਹੁਣ ਡਾਢੇ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਨੇ

ਕਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਐੱਸ.ਸੀ. (ਆਨਰਜ਼) ਫਿਜ਼ਿਕਸ, ਦੂਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਦੇ 'ਪੱਥਰ-ਗੀਟੇ'

ਅੱਜ ਅਸੀਂ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ
ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਲ
ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੋਨ ਦਾ ਇਕ ਬਟਨ ਦੱਬੋ ਤੇ ਦੂਰ-ਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ
ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ
ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਸਾਡਾ ਹਰ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ
ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਸਾਂ।

ਸਾਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ 'ਇੰਟਰਨੈੱਟ'। ਜਿਸਦੇ
ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਇਸਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਈ-ਮੇਲ
ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਆਨ-ਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ
ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉੱਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ
ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਮਦਦ ਚਾਹੀਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਝੱਟ
ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ, ਕਵਿਤਾ ਜਾਂ
ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਹੀ ਮਦਦ ਲੈਂਦੇ
ਹਾਂ।

ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ
ਪਰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ
ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜਦ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਸਤਕਾਂ
ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ
ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਝ
ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ
ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ
ਜਨਮ-ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ। ਉਸ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ
ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ
ਮਿਲੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ
ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ
ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਧਿਆਨ
ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ
ਕਵਿਤਾ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਬੋਲਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਔਖਾ ਸੀ। ਇਸ ਔਖੇ ਕੰਮ
ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ ਸਹਾਰਾ
ਲਿਆ ਪਰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਮਿਲੀਆਂ
ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸੀ।
ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਸਮਝ
ਨਹੀਂ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ, ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਰਲ ਕੇ
ਸਾਡੀ ਅਧਿਆਪਕਾ {ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ} ਕੋਲ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ। ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲੱਭ ਸਕੇ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਪੁਸਤਕ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਉਹ ਸੀ “ਪੱਥਰ ਗੀਟੇ”। ਉਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਲੱਭਣਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹਦੇ ‘ਚ ਵੀ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਸਾਡੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਕਵਿਤਾ ਚੁਣੀ ਉਹ ਸੀ “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ”। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 2019 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 550ਵਾਂ ਪੁਰਬ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ, ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਰਾਹਿਆ ਵੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

“ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ”

ਹੱਥ ਸੰਗੀਨਾਂ
ਜੀਭ ਨਿਹੱਥੀ,
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੱਕ ਦੇ
ਖੰਭਾਂ ਤੋਂ ਖੁਥੀ!
ਸ਼ਾਹ ਹਨੇਰੇ, ਪਟਕ ਪਟਕ
ਟੁੱਟ ਗਏ ਲੱਖ ਮੱਖੇ,
ਅਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪੱਖ ਦੀ ਰਾਤ
ਚੰਨ ਕਿੱਥੇ?
ਧਰਤੀ ਦਾ ਬੱਚਾ
ਪਿਆ ਬੁਲ੍ਹ ਵਿਲਕਦੈ,
ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ‘ਚੋਂ
ਅਜ ਲਹੂ ਪਿਆ ਸਿੰਮਦੈ।
ਲੱਕ ਲੱਕ ਪੈਲਿਆਂ
ਅੰਨ ਦਾ ਭੋਰਾ ਨਾ ਲੱਖੇ,
ਅਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪੱਖ ਦੀ ਰਾਤ
ਚੰਨ ਕਿੱਥੇ?
ਪੰਜ ਕੁ ਸਦੀਆਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪਾਵਸ,
ਇੰਜ ‘ਕਲਿਕਾਤੀ’
ਸੀ ‘ਕੂੜ ਅਮਾਵਸ’।

ਮਿਟੀ ਧੰਦ, ਜਗ ਚਾਨਣ
ਕੋਈ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਇੱਥੇ,
ਅਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪੱਖ ਦੀ ਰਾਤ
ਚੰਨ ਕਿੱਥੇ?
ਅੁਹਦੇ ਬੋਲ ਗੁੰਜਦੇ
ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੀ ਢ੍ਰਾ ਵਿਚ
ਅੁਹਦੇ ਪਰ ਚਿੰਨ੍ਹ
ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਰਾਹ ਵਿਚ।
ਤੱਕਣਾ ਕੰਮ ਅੱਖਿਆਂ ਦਾ
ਉਹ ਰਾਹ ਪਿਆ ਦੱਸੇ,
ਅਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪੱਖ ਦੀ ਰਾਤ
ਚੰਨ ਕਿੱਥੇ?

ਕਵਿਤਾ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਪੁਸਤਕ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰੀਕ ਦੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ ਪਈ, ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਸਤਕ 55 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਦੀ ਤਿਵੇਂ ਪਈ ਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 55 ਸਾਲ ਕੋਈ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ।

ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਪਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਕਵੀ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੇਧ ਮਿਲ ਸਕੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨਫੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਦੂਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਨਾਨਕ ਨਗਰੀ 'ਚ

ਇਹ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪਣੀ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ। 1522 ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਇਕ ਸਥਾਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ 1539 ਈ: ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਸਨ।

12 ਨਵੰਬਰ, 2019 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਕ ਕਾਰੀਡੋਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਕਰੀਬਨ 9-10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਰੀਡੋਰ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਈਆਂ।

ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉਜਾਗਰ ਹੋਈ। ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਇੱਕਠਾ ਕੀਤੇ। ਸਾਨੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੇ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 31 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ 12 ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਜਾਣ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਗੱਜ ਕੇ ਜੈਕਾਰੇ ਲਾਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਨਿਵਾਸ ਵੱਲ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਚੱਲ ਪਏ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ। ਅਖੀਰ ਕਾਰੀਡੋਰ ਆ ਹੀ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂਘ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ। ਉੱਥੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਲੱਗਿਆ ਸਫ਼ੈਦ ਸੰਗਮਰਮਰ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਲ ਟੁੰਬਵਾਂ ਸੀ। ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਵਿਸਮਾਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਰੂ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਈ ਗਲਾਂ ਪੁੱਛੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਿਠਾਸ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਖਿਚਵਾਈਆਂ। ਫਿਰ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। **ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ** ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਪਾਸ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਜ਼ਾਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਘੁੰਮਣ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਅਸੀਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਗਏ। ਇਹ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ 'ਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਪਰਿਕਰਮਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ **ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ** ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ।

ਸਵੇਰੇ ਅਸੀਂ **ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ** ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੋ-ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ **ਵੇਈਂ ਨਦੀ** ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਫਿਰ **ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ** ਤੇ ਸੰਤ ਬਾਠ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਅਖੀਰ 'ਚ **ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਹੱਟ ਸਾਹਿਬ** ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਵੀ ਆਨੰਦਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਮਿਲੀ। ਜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗੀ।

**‘ਮਰਦਾਨਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ’
ਮੇਰਾ ਨਾਨਕ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ
ਮਰਦਾਨਾ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ,
ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਯਾਰ ਸੀ...**

**ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਦੀ ਨਗਰੀ 'ਚ ਹੀ ਬੇਯਾਰ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ
ਕੋਈ ਆਖੇ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਵੇ
ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਵੇ,**

(ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ)

ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਭੱਲਾ
ਬੀ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਆਨਰਜ਼), ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਵਿਆਹ

ਪੂਰੇ ਸ਼ੌਂਕ ਪੁਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਮਾਂ ਪਿਓ-ਮੇਰੇ
ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ ਆਉਣ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇੜੇ
ਮਾਂ ਪਿਓ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਹੀ ਰਾਹ ਚੱਲਦਾ ਸਾਡਾ
ਖੜ੍ਹ ਜਾਣ ਜੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਡਰ ਕਾਹਦਾ
ਲੈ ਜਾਣਾ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਕੇ, ਇਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਡਰ ਸਤਾਉਂਦਾ
ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ
ਇਕ ਘਰ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਹ ਬਣ ਜਾਣਾ
ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਜਦ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣਕੇ ਆਉਣਾ
ਮਾਂ ਪਿਓ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਪਰਾਇਆ,
ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾਉਣਾ
ਅੱਜ ਪੱਕਿਆ-ਪਕਾਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ,
ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਆਪ ਪੈਣਾ ਪਕਾਉਣਾ ਤੇ ਵਰਤਾਉਣਾ
ਫਿਰ ਲੱਭਣੇ ਬਹਾਨੇ ਪੈਣੇ ਨੇ,
ਜਦ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਜਾਣਾ
ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਨਾ ਮੰਨਦਾ
ਵਿਆਹ ਦੂਰੀਆਂ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਬੇਗਾਨਾ
ਤੇ ਬੇਗਾਨੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

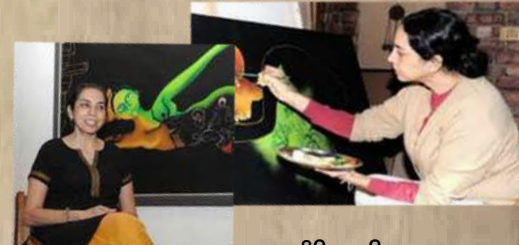
ਯਸ਼ਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ, ਦੂਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਗਜ਼ ਲਭਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਫਾਇਲ ਵਿਚ ਰਖਿਆ
ਦੈਨਿਕ ਜਾਗਰਣ (ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ) ਦਾ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ
ਪੰਨਾ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਮੰਨੀ-ਪ੍ਰਮੰਨੀ ਹਸਤੀ ਅਜੀਤ ਕੌਰ
ਦੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਬੇਟੀ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਇਕੋ ਸਾਹ ਪੜ੍ਹਨ
ਬਾਅਦ ਜੀਅ ਕੀਤਾ, ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਕਾ ਰਾਹੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ
ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝਾ ਕਰਾਂ।

ਅਪਣਾ ਨਾਂ ਆਪ ਚੁਣਨ ਵਾਲੀ ਅਰਪਣਾ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਖ਼ੁਦ
ਹੈ। ਹਰ ਪੇਟਿੰਗ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਅਕਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ
ਵਿਚ ਲੱਗ-ਪੱਗ ਛੇ ਘੰਟੇ ਪੇਟਿੰਗ ਵਿਚ ਖੁੱਭੇ ਰਹਿਣਾ ਅਰਪਣਾ
ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਬਟਵਾਰੇ ਦੇ
ਦਰਦੀਲੇ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਅਰਪਣਾ ਨੂੰ 1947 ਉਪਰ ਕਈ ਪੇਟਿੰਗ
ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ ਕਲਾ ਸੰਗਮ ਵਿਚ ਅਰਪਣਾ ਦੇ ਪੇਟਿੰਗ-ਸ਼ੋਅ
ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਪੇਟਿੰਗ ਸ਼ੋਅ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਅਤੇ
ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਮਿਲੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਆਲ-
ਦੁਆਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨ ਅਰਪਣਾ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੁਬਾਨ ਦਿੱਤੀ।

1954 ਵਿਚ ਜਨਮੀ ਅਰਪਣਾ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਕਾਲਜ
'ਲੇਡੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ' ਤੋਂ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ
ਤੇ ਆਯੋਜਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।
ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਆਪ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਲਾ ਕਿਰਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ
ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ ਕਲਾ ਸੰਗਮ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ।
ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵੀਤਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਰਪਣਾ
ਨੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਕਲਮ (ਬੁਰਸ਼) ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ
ਕਰਕੇ ਉੱਚਾ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9 ਸਾਲ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਤੈਲ ਚਿੱਤਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਲਾਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਤਾ
ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਬਣਾਇਆ। ਕਿਸੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਿੱਖੀਆ ਤੋਂ ਬੀਨ੍ਹਾਂ ਆਪ
ਨੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੈਨਵਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੰਨ 1994 ਵਿਚ ਹੀਰੋਸ਼ਿਮਾ ਮਿਊਜ਼ਿਅਮ ਆਫ ਮਾਡਰਨ ਆਰਟ ਨੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੀ 50 ਵੀਂ ਸਾਲਗਰਾਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਜ
ਸੌਂਪਿਆ। ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਪਣਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲਾ ਕਿਰਤਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਦਾ
ਵਡੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਗਰੀਬ ਬਚਿੱਆ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਖੱਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। 'ਸਾਰਕ' ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਅਰਪਣਾ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਸਵਰਗ ਵਾਸੀ ਭੈਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਚਲਦੇ 'ਲੈਪਰਸੀ ਹੋਮ' ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੇਟਿੰਗ ਨੂੰ ਤਪਸਿੱਆ ਅਤੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੰਨ ਕੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਵਾਲੀ ਅਰਪਣਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਰਾਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਾ ਜਾਗਣਾ, ਸਵੇਰੇ
ਜਲਦੀ ਉਠਣਾ, ਉਗਦਾ ਸੂਰਜ ਵੇਖਣਾ, ਸੂਰਜ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ, ਸਵੇਰ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਪੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ
ਪੜ੍ਹਨਾ, ਅਰਪਣਾ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਵਖੱਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹਨ।

ਅਰਪਣਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਲੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਕਰਣ ਵੀ ਬੜੇ ਸਾਰਥਕ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ : 1947, ਵਾਤਾਵਰਣ, 1984, ਵਿੰਦਾਵਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਆਰਥਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਆਦਿ। ਲੱਗ-ਪੱਗ 44 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ ਗਰੀਬ
ਬਚਿਆਂ ਲਈ ਸਕੂਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਬਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਬਿਨਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ
ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਤੱਰਕਾਰ ਪ੍ਰਗਤੀ ਗੁਪਤਾ ਨਾਲ ਖ਼ਾਸ ਮੁਲਾਕਾਤ (ਦੈਨਿਕ ਜਾਗਰਣ) ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ।।
ਸਹਿਯੋਗ : ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ {ਅਧਿਆਪਕ} ਅਤੇ ਅਵਨੀਤ ਕੌਰ, ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਪੰਜਾਬੀ, ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਦੁਨੀਆ

ਰੰਗਮੰਚ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਵੀ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਵੀ, ਦੇਖਿਆ ਵੀ ਪਰ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇਸਦਾ ਭਾਗ ਬਣਾਂਗੀ। ਸੁਭਾਗੀ ਘੜੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ 'ਰਵੀ ਤਨੇਜਾ' ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਨਾਟਕ 'ਸੱਚ ਕੀ ਬਾਣੀ ਨਾਨਕ ਆਖੈ' ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 6-12 ਨਵੰਬਰ, 2019 ਤਕ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹੋਈ।

ਮੇਰੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਗਤਕੇ ਦੀ ਸਾਥਣ 'ਅਚਿੰਤ ਕੌਰ' ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਤੁਰੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਆਮੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਾਥੀ ਤੇ ਹਮ-ਜਮਾਤੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਯਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਸੰਤ ਦਿਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਂਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਅਚਿੰਤ ਲਈ ਇਹ ਸਟੇਜ ਤੇ ਨਾਟਕ ਸਭ ਨਵਾਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਲੱਗ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਰਗਾ ਸੀ।

ਦਸਤਾਰ ਧਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਭਾਗ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਚਿਤਵਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਰਵੀ ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਮੇਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਭਾਂਪਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਰੋਲ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰਾ ਪੰਨਾ ਜੋੜਿਆ।

ਨਾਟਕ ਦੀ ਮੁੱਖ ਕਾਸਟ, ਅਨੁਭਵੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਭਾਵੇਂ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਾਟਕੀ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਪਰ ਨਾਟਕ ਦੀ ਸਫਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਔਖੀਂ ਘੜੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਟਕ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸਦਕਾ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਾਤਰੀ ਦਿੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆ ਕੇ ਸੈਲਫੀ ਕਰਾਉਣਾ, ਮਨ ਅੰਦਰ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਭਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸਾਡੇ ਮੇਕ-ਅਪ ਆਰਟਿਸਟ 'ਜਤਿਨ ਜੀ' ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਟਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਵਾਂ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਨਵੇਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇਸਤ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਨ੍ਰਿਤ ਕਲਾ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹਨ। ਉਮਰ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੈਂ, ਪਰ ਨਾਟਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਤੇ ਨਿੱਕੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਡਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਖੂਬ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੀ। 'ਰਵੀ' ਅਤੇ 'ਮਦਨ' ਸਰ ਦੀਆਂ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹਾਸੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤਕ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਨਾਟਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਖਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਦਿਲੀ ਧੰਨਵਾਦ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪਰੋਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ 'ਮਨਪ੍ਰੀਤ' ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦੇ ਨਾਟਕ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੀ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ, ਦੂਜਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ : 2019-2020

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਆਪ ਵੀ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਪਲਾਂਘਾਂ ਪੁੱਟਦੇ ਹਨ। ਕਾਲਜ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਵੱਲ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ “ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ-ਫਿਰਦੌਸ” ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕਈ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਆਰੰਭ 20 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਨਵੇਂ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ‘ਮਿਲਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ’ 23 ਅਗਸਤ, 2019 ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਿਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸ਼ੁਭ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨੇ 5 ਸਤੰਬਰ, 2019 ਨੂੰ ‘ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ’ ਮਨਾਇਆ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹਰੇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਖਸ਼ਿਅਤ ਬਾਰੇ ਸਵੈ-ਰਚਿਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਵਾਰੇ-ਵਾਰੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਖਸ਼ਿਅਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ‘ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹਾ’ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ 22-23 ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 22 ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਨਾਵਲ ਪਿੰਜਰ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮ ਦਾ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਧਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ।

23 ਅਕਤੂਬਰ 2019 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ : ਇੱਕ ਸਦੀ’ ਨਾਮ ਹੇਠ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਡਾ. ਵਨੀਤਾ, ਸੁਨੀਲ ਅਤੇ ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਪਰਚੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ/ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਪਾਹਵਾ, ਡਾ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਸੂਰਾ ਕੌਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਇਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਲਜ ਦੀ ਐਕਰੋਸਟਿਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨੇ ‘ਸੁਨੇਹੇ’ ਨਾਂ ਹੇਠ ਮੌਲਿਕ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਕਾਲਜ ਮੁਕਾਬਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਇਸੇ ਹੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਪ੍ਰਭਲੀਨ ਕੌਰ ਨੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਸਤਿਆਵਤੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੌਰਭ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬਾਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਰਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰਾ, ਆਲੋਚਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਬਤੌਰ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਗਰੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚੋਂ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਵਿਦਾਇਗੀ ਲਈ 6 ਨਵੰਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਲਾਈਡ-ਸ਼ੋਅ ਵਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲਚਸਪ ਤਜ਼ਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਭੇਂਟ ਕਰਦਿਆਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ।

21 ਫਰਵਰੀ, 2020 ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ “ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਂ - ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ” ਮਨਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਵਿਤਾ-ਪਾਠ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਵੈ-ਰਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

“ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ
ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਲ ਨਵਾਬੀ।
ਸੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਮੁੱਖੋਂ ਉਚਾਰੀ
ਇਹ ਦੀ ਉੱਚੀ ਬਾਣ ਰਬਾਬੀ।”

ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਲਜ ਮੇਲਾ ਲਸ਼ਕਾਰਾ : ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ 2020 ਦੇ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ਲਸ਼ਕਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿਤੀ 27/02/2020 ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾ’ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਝਲਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੱਥੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਕੜੀ ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਇਕ ਤੇ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਕ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜੱਜ ਲਛਮੀ ਬਾਈ ਕਾਲਜ ਦੀ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਨਿਰਮਲ ਸ਼ਾਹਿਦ ਨੇ ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਸਥਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਨਕਦ-ਰਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ 100ਵੇਂ ਜਨਮ ਵਰ੍ਹੇ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਾਵਿ-ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਵਿ-ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਗਾਇਨ ਅਤੇ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ, ਇਸੇ ਹੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਤੋਂ ਭੁਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਵਿ-ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਸਥਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਨਕਦ-ਰਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਬੇਦੀ, ਸੁਨੀਲ ਅਤੇ ਸ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿਹਰਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਡਾ. ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਦੇ ਨਾਟਕ ‘ਲੱਲੂ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਰੰਗੀ ਪਰੀ’ ਦਾ ਸਫਲ ਮੰਚਨ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਦੀਪ ਸਿਹਰਾ ਨੇ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੀ ਰੂਪ-ਸੱਜਾ ਤੇ ਮੰਚ-ਸੱਜਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾ-ਬੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਟਕ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਫਲ ਮੰਚਨ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਟਕ ਜੇ ਸਿਸਟਮ ‘ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਚੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਮੰਚਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ, ਕਨਵੀਨਰ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

EDITORIAL BOARD 2019-20

STUDENT'S UNION 2019-20